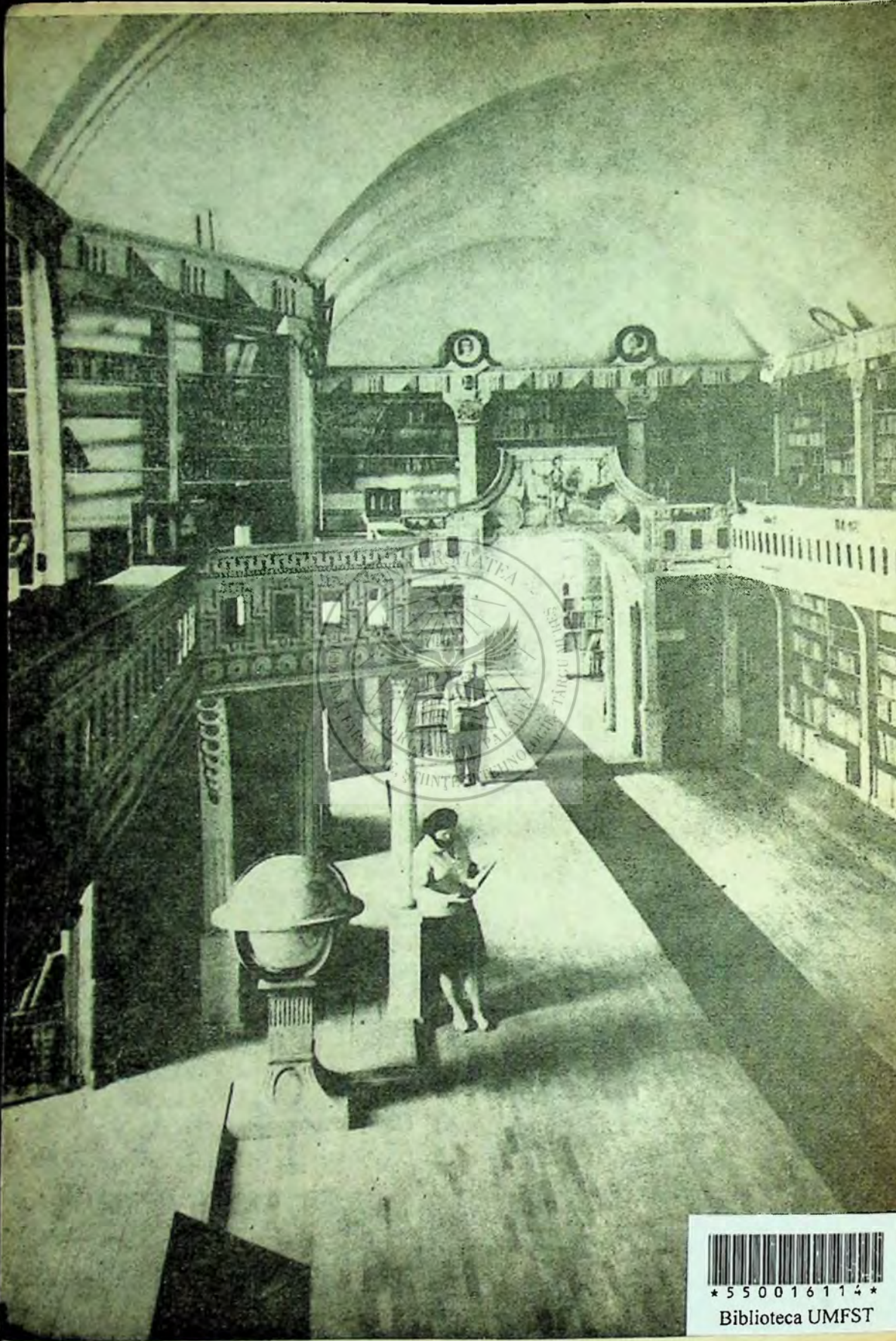

REVISTA BIBLIOTECILOR

11 • 1969

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

* 5 5 0 0 1 6 1 1 4 *

Biblioteca UMFST

REVISTA BIBLIOTECILOR

anul XXII nr. 11

noiembrie 1969

Programul bibliotecilor, programul educației socialiste

- Aron GRUNBERG : O prezență activă 643
- Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN : Însemnări băceuane despre
cărțurari și carte 645
- Ioana TĂUTU : Exigențe contemporane—modalități de a le satis-
face. Prin 4 biblioteci comunale maramureșene 650

S
U
M
A
R

- Irina ȘCHIOPU : Unele probleme de încadrare la grupa c. z. u. 80. 656
- Sanda RADIAN : Cum se scrie o recenzie 659 ✓
- Statutul bibliotecarilor — o necesitate. Schimb de opinii 661
- A. G. : Cunoștințe economice. Bibliografie selectivă 667
- George VLĂDESCU : Cine? Ce? Când? Cum? Bibliografie selec-
tivă a lucrărilor de referință pentru bibliotecile mici (II) 669
- Cronică 672

FOILETONUL NOSTRU

- A. GRINDEA La plâcinte, înainte 674

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

- JAKÓ Sigismund : Inceputurile folosirii hirtiei în țara noastră.
— Probleme ale istoriei hirtiei în România 675
- Valeriu STREINU : Completări la „Bibliographia Logica” 679

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

- Gheorghe MAXÎN : Prin bibliotecile din Iugoslavia Însemnări
de călătorie 681
- Biblioteca națională franceză și problemele ei actuale (După „L'Ex-
press”, 3—9 feb 1969) 683

De peste hotare 684

PROFILURI

Mircea ANGHELESCU: Gheorghe Asachi. 100 de ani de la
moartea sa 685

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

Pătrar, Gheorghe. Publicații periodice bucăruane. 1867 — 1967; Drim-
ba, Ovidiu. Scriitorii, cărți, personaje; Bibliotheksneubauten
in der Bundesrepublik Deutschland; Dietionarium biblio-
theearli practicum 687

FIȘIER

August 1944 — Mai 1945. Din lupta antifascistă pentru independen-
ța și suveranitatea României; Karełki, A. și Cloșca, C.
Publicații antifasciste ieșene; Dezvoltarea democrației și a
personalității în România; Vianu, Alexandru. Nașterea S.U.A.
Plămădirea unei națiuni moderne. 1607 — 1787; Istoria
generală a științelor; Colecția „Radio și televiziune”;
Petrescu, Ioana. Măgura Vulpii; Cojocaru, Mircea. Min-
ciuna; Camus, A. Mitul lui Sisif 694

CONSULTAȚII

Ecaterina TENEA: Catalogul colectiv (I) 701

REDAȚIA :

Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-
TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG,
Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI,
Dan SIMONESCU.

PROGRAMUL BIBLIOTECILOR

PROGRAMUL EDUCAȚIEI SOCIALISTE

prezentă activă

Pe bibliotecara Maria Bublic am întâlnit-o la locul ei de muncă, adică la biblioteca Clubului Uzinci „1 Mai” din Ploiești. Fără a anticipa foloasele comunicării altor bibliotecari a unei experiențe despre care urma să luăm cunoștință, i-am propus să abordăm o temă deosebit de importantă, și anume, alcătuirea și realizarea programului de activitate al bibliotecii.

— De fapt, ne spune dînsa, este vorba despre întreaga noastră activitate deoarece programul reprezintă chintesența sarcinilor pe care biblioteca trebuie să le realizeze. Într-adevăr, programul bibliotecii trebuie să fie un program de educație socialistă și, în acest sens, indicațiile Congresului al X-lea al partidului referitoare la intensificarea activității de educație, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste constituie un îndrumar deosebit de prețios.

— Cum poate contribui biblioteca la realizarea acestor obiective?

— Desigur că aceasta este o problemă ce se cere a fi concretizată în programul de activitate al fiecărei biblioteci. După cum vedeți, planul nostru de muncă, alcătuit inițial la începutul anului, a fost substanțial completat în urma apariției documentelor Congresului al X-lea al P.C.R. Colectivul de sprijin al bibliotecii a apreciat că este necesar să intensificăm popularizarea lucrărilor social-politice și să întărim caracterul funcțional al bibliotecii.

În urma indicațiilor primite de la comitetul sindicatului, biblioteca a organizat punctele de consultație și de documentare din întreprindere și le-a înzestrat cu materiale referitoare la lucrările Congresului al X-lea al P.C.R. Ne-am informat din timp despre formele de învățămînt politic și am pregătit lucrările ce vor figura în bibliografia recomandată pentru fiecare cerc. Preocupările colectivului bibliotecii converg spre aprofundarea relațiilor cu cititorii și a propagandei cîrții, întărirea colaborării cu biblioteca tehnică și a operativității informării cititorilor, sprijinirea formelor de învățămînt politic, profesional și de cultură generală. Acest program de activitate a fost aprobat de comitetul sindicatului.

Înfățișîndu-ne programul bibliotecii, tovarășa Maria Bublic ne împărtășește și modul cum reușește să îndeplinească sarcinile ce-i revin.

Relațiile noastre cu cititorii — ne spune dînsa — se întemeiază pe considerentul că biblioteca este aceea care trebuie să-i ajute la însușirea temeinică a tot ce este valoros în domeniul culturii, științei și tehnicii contemporane, la perfecționarea lor profesională și la formarea lor ideologică marxist-leninistă. În concepția noastră, biblioteca trebuie să aibă un rol activ, să cunoască interesele de lectură ale cititorilor, să vină în întîmpinarea

lor cu publicațiile de care au nevoie, să-i informeze despre tot ceea ce apare nou.

Biblioteca dispune de un fond de publicații de peste 25 000 de volume și anual se alocă circa 15 000 de lei pentru achiziții.

Pînă la 1 septembrie, la sediul bibliotecii au fost înregistrați 1 040 de cititori și au fost eliberate peste 10 000 de volume. Luînd în considerare numai aceste cîteva cifre, ne putem forma o imagine despre volumul de muncă ce revine bibliotecarilor Maria Public, singura salariată a bibliotecii. În aceste condiții este firesc să apeleze la sprijinul colectivului bibliotecii și al clubului uzinei și să colaboreze cu biblioteca tehnică.

Biblioteca funcționează în cadrul clubului, la o distanță nu prea mare de uzină. În urmă cu doi ani se organizase o filială în incinta uzinei care, după cum ne relatează tovarășa Public, a reușit să atragă la lectură un număr apreciabil de salariați. Acum, această filială nu mai există deoarece spațiul ce-l deținea a fost afectat altor scopuri. În toate secțiile uzinei au luat ființă biblioteci mobile, a căror activitate este posibilă numai o jumătate de oră, în pauza de lucru, și o altă jumătate de oră în intervalul dintre două schimburi. Este un timp cu totul insuficient pentru deservirea cu carte a miilor de salariați ai întreprinderii, de aceea, principala activitate se concentrează la sediul bibliotecii sindicatului, în afara uzinei. De altfel, mulți dintre cei 400 de cititori înșiși la bibliotecile mobile se adresează direct bibliotecii centrale.

Colectivul bibliotecii a luat în dezbateră problema operativității informării și a ajuns la concluzia că trebuie să acorde o atenție mai mare activității în incinta uzinei. În fiecare secție sînt afișate liste de cărți nou intrate, se organizează standuri de cărți. Deosebit de interesante sînt consfătuirile organizate în comun cu biblioteca tehnică și care au ca temă: *Munca de informare a bibliotecilor noastre răspunde exigențelor dv.?* La aceste consfătuiri sînt invitați nominal diferiți lucrători ai uzinei, indiferent dacă sînt sau nu cititori, care își exprimă dolanțele în legătură cu publicațiile care îi interesează, fac propuneri privitoare la organizarea informării și a difuzării informațiilor. Pe baza unui plan comun, biblioteca sindicatului și biblioteca tehnică popularizează cărțile tehnice noi prin ziarul uzinal *Metalgistul*, prin stația de radioamplificare sau prin liste de recomandare adresate nominal diferiților lucrători. Pentru cursurile de calificare se întocmesc liste bibliografice pe meserii. Trimestrial, au loc consfătuiri cu cititorii ambelor biblioteci la care participă un număr apreciabil de salariați. În afară de acestea,

se fac dese discuții cu cititorii activi și cu cei care frecventează mai rar biblioteca pentru a ne informa despre interesele lor de lectură.

Rolul bibliotecii sindicatului în propaganda tehnică din uzină este desigur limitat, deoarece dispune mai ales de lucrări de nivel profesional (fondul de carte tehnică reprezintă numai 5 la sută din totalul colecțiilor). Cu toate acestea, intervenția ei în acele sectoare de producție care necesită o conjugare a eforturilor diferiților factori din întreprindere este apreciată de comitetul sindicatului. Constatîndu-se, de pildă, că la turnătoria de oțel au crescut rebuturile, biblioteca sindicatului a înzestrat biblioteca mobilă din secția respectivă cu lucrări pe această temă, a organizat în colaborare cu biblioteca tehnică standuri cu împrumut, iar clubul uzinei a intervenit cu brigada satirică.

În registrul de activitate al bibliotecii sînt notate numeroase manifestări de masă care au ca tematică problemele educației socialiste. Dacă avem în vedere sarcinile multiple ce revin bibliotecii, este firesc să te întrebi cînd și cum reușește bibliotecara să se ocupe de toate acestea. Răspunsul vine din partea tovarășului Constantin Săndulescu, directorul Clubului Uzinei „1 Mai”.

— *Biblioteca sindicatului funcționează în cadrul clubului și posibilitățile noastre de a populariza cartea sînt numeroase. Mă refer de pildă, la cenaclul literar și la brigada artistică, care contribuie la reușita proceselor literare, a scriilor literare și a altor forme de popularizare a cărții.*

— *Cîteva exemple vor fi concludente — completează tovarășa Public. Biblioteca și-a propus să discute una din problemele sociale deosebit de importante, aceea a relațiilor familiale, pe baza procesului literar după nvela Interceptarea de Radu Teodoru (autorii textului: Maria Public și Dumitru Ciobanu din „Cenaclul literar” al clubului n.n.). Interpretarea artistică a acestui proces literar a fost asigurată de o brigadă a clubului. La fel s-a procedat și la seara literară intitulată Lupta poporului pentru Eliberare — oglindită în literatura noastră, precum și la alte manifestări culturale ale bibliotecii.*

Biblioteca sindicatului organizează cu sprijinul clubului și în colaborare cu organizația U.T.C. din întreprindere discuții cu tinerii cititori în legătură cu comportarea în societate, cu atitudinea față de muncă. *De la cuvîntă la etichetă* de Anca Bursan și Gh. Panca, *Scuzați o clipă* de Tiberiu Bon, *La vîrsta majoratului* de Tudor R. Popescu și Dan Brudariu, *Comportări, atitudini* au format subiectul unor discuții interesante cu tinerii din Uzină.

Apreciind biblioteca ca o prezență activă în viața întreprinderii, nu putem să ignorăm unele greutăți și lacune care limitează posibilitățile transpunerii în viață a programului ei de activitate. Principala cale de realizare a acestui program este dezvăluirea cât mai completă a fondului de publicații și asigurarea accesului la bibliotecă al salariaților uzinei.

Întregul fond de publicații al bibliotecii este îngrămădit într-o singură încăpere, în rafturi care ajung pînă la tavan. În atari condiții este imposibil să se organizeze o expunere a colecțiilor care să permită cititorilor să se orienteze în alegerea cărților.

Deocamdată nu există nici un fel de cataloage, iar așezarea cărților în raft este de parte de a fi conformă cerințelor tehnicii de bibliotecă, chiar și a celor minime.

Biblioteca a reușit să înscrie un număr apreciabil de cititori. Există însă un număr important de salariați care fac naveta și nu au timp să mai vină pe la sediul bibliotecii. Unii dintre aceștia apelează la bibliotecile mobile, dar, așa cum am văzut, posibilitățile acestora sînt reduse. Soluția cea mai bună ar fi reînființarea filialei din incinta uzinei, care ar înlesni satisfacerea cerințelor de carte în apropierea locului de muncă al salariaților.

A. GRÜNBERG

Însemnări băcăuane despre cărțurari și carte

Am stat trei zile la Bacău într-un început frumos de toamnă și n-a plouat de loc.

Semn de bun augur pentru o anchetă atît de spinoasă ca aceea întreprinsă cu acest prilej.

Intellectualul față cu cartea într-un oraș așa-zis „de provincie”.

Pare ciudat să pui față în față două noțiuni atît de intim legate, să disociezi elementele simple ale unei combinații, stabile la prima înfățișare. „Intellectual” fără „carte” pare un nonsens, căci tocmai „cartea” conferă individului huilul, dar atît de rîvnitul titlu de cărțurari.

Tema anchetei pare deci, la o primă considerare, o tautologie.

Nu am plecat cu idei preconceptuate în orașul lui Bacovia, în orașul cu plumb și violet.

Știam numai că situația pe care o voi constata aici nu este una specială, proprie orașului moldovenesc cu vestite ploși și umezeli, ci una generală, specifică localităților care altădată „dormeau în tăcere” și în care astăzi se înfîmblă atîtea.

De mult, orașul în care s-a născut poetul „materiei plîngînde” și-a scuturat pulberea: „tîrgu-nvăluit de sărăcie” a dispărut, orașul nu mai „doarme ud în umezeala grea”. Astăzi, municipiul Bacău are aproape 100 000 de locuitori și o economie dezvoltîndu-se în ritm vertiginos: importante întreprinderi metalurgice, de prelucrare a lemnului, de fabricare a pieselor de mașini-unelte, din industria alimentară și ușoră se integrează armonios în peisajul modern al orașului, cu cartiere întregi de blocuri cochete, umane, presărate cu parcuri proaspete. Fanfara a dispărut — orchestra simfonică din Bacău se bucură de o binermitată reputație, iar noua clădire a Casei de cultură a sindicatelor — o adevărată bijuterie arhitectonică — adăpostește eforturile unei echipe de tineri,

talentați și mercu entuziaști slujitori ai Thaliei. Bacăul este din 1961, și centru universitar: chiar anul acesta Facultatea de filologie a Institutului pedagogic din localitate și-a sporit numărul secțiilor existente cu încă una, prin înființarea Secției de limbă și literatură franceză. În oraș apare un cotidian — *Steagul roșu* — și o revistă lunară de cultură — *Ateneu* —, una din cele mai interesante de acest gen apărute în țară.

Conform recensămîntului din anul 1966, în Bacău funcționează aproximativ 13 000 de funcționari și specialiști: 3 000 cu studii superioare, 4 400 cu studii medii tehnice și 5 600 cu studii medii de cultură generală. Deci, o viață economică în plin progres, un peisaj cultural atrăgător și variat.

Și cartea?

Ce loc ocupă cartea în viața băcăuană? În oraș există 7 librării și un anticariat; Centrul de librării a realizat în primele 9 luni ale anului la vînzări carte suma de lei 1 300 000 — o cifră care, comparativ, apare mai mult decît onorabilă.

Viața cărții băcăuane este însă dominată de activitatea Bibliotecii municipale, activitate cu reale ecouri în procesul de educare, culturalizare și documentare a populației orașului.

Biblioteca posedă aproximativ 160 000 de volume și înscrie anual prin sala de lectură, secția de împrumut și secția pentru copii, cam 10 000 de cititori, la sediul de centru și în cele două filiale existente în oraș.

Să intrăm deci în subiect.

Am căutat să urmărim complicatul drum al cărții către intelectual plecînd de la bibliotecă. După umila noastră părere, biblioteca, în materie de publicitate și de acțiuni „clasice” de propagandă a cărții, nu are obligații asemănătoare față de această categorie de cititori cu cele pe care le are față

de marea masă a publicului cititor. A face o scară literară pentru popularizarea ultimului roman de Marin Preda, de exemplu, printre cadre didactice sau în rândul medicilor ni se pare, totuși, un act forțat; a le trimite invitații pentru a frecventa biblioteca sau pentru a apela la serviciile ei, de asemenea. Se presupune că intelectualul și-a format, de-a lungul anilor de studiu, o disciplină de lectură, o nevoie chiar de a acumula continuu cunoștințe, tot la care însăși profesiunea îl obligă. Biblioteca are deci o responsabilitate aparent mai mică față de acest grup de cititori, grup care constituie limita superioară a frecventatorilor unei biblioteci publice. Dacă răspunderea bibliotecii în ceea ce privește gradul de atragere spre carte a intelectualilor este invers proporțională cu pregătirea culturală a acestora din urmă, nu înseamnă că ea trebuie să rămână pasivă în fața acestei probleme. Pentru ca, totuși, intelectualitatea constituie categoria cea mai prețioasă a cititorilor, iar prezența cărturarilor orașului în bibliotecă indică dacă aceasta din urmă a reușit să imprime activității ei o ținută științifică.

Iată ce am constatat în biblioteca băcăuană.

Am luat în considerare, prin sondaj, fișele de la sala de lectură din zece zile diferite ale anului 1969. La o frecvență medie zilnică de 65 de cititori*), am găsit o frecvență medie de 15 intelectuali. În zece zile, în sala de lectură au intrat spre studiu: 1 cadru didactic universitar, 78 de profesori de liceu și de școală de cultură generală, 2 ofițeri, 6 ingineri, 3 medici, 15 funcționari, 13 activiști culturali (din care 12 — spre cinstea noastră — bibliotecari), 3 juriști, 2 ziași și 6 studenți de la învățământul universitar fără frecvență. Printre cadrele didactice care frecventează sala de lectură am întâlnit mulți profesori din comunele învecinate, veniți să studieze o temă anume. Îmbucurător fenomen! În fișele altora am recunoscut un întreg program de pregătire a orelor de literatură română: într-o zi este studiată poezia lui Arghezi, în alta lirica Mariciei Banuș, altă dată dramaturgia română contemporană și așa mai departe. Există profesori de matematici care vin regulat să studieze tratate de specialitate; sînt ziaristi care consultă periodice mai vechi pentru documentare sau studenți la cursuri fără frecvență care, după orele de muncă, vin aici să-și pregătească examenul. Prezența inginerilor și a medicilor însă este incidentală: inginerul vine să răsfoiască *Flacăra* sau să consulte un dicționar, medicul — *Știința* sau

Magazin istoric; rar, specialiștii în tehnică vin să studieze o carte de profil — și printre aceștia mulți sînt din comunele județului. Fenomenul este explicabil: în oraș există cabinete tehnice bine aprovizionate cu publicații adecvate și o bibliotecă medicală excelentă.

Unde citesc însă acești intelectuali literatură social-politică și beletristică?

Poate își procură cărți prin secția de împrumut?

În 7 zile, la o frecvență medie zilnică de 120 de cititori, raftul cu acces liber a fost cercetat de: 28 de cadre didactice, 5 ingineri, 2 medici, 6 ofițeri, 6 funcționari cu studii universitare și 40 de funcționari și tehnicieni cu studii medii de cultură generală sau medii tehnice**). Profesorii au împrumutat multă literatură — atât pentru nevoile predării, cit și pentru divertisment —, cei doi medici — unul în vîrstă de 66 de ani, altul de 59 de ani — au citit o gamă variată de cărți, de la Homer și Titus Livius la Pirandello și Huxley. Fișele inginerilor arată preocupări de strictă specialitate — matematici, tehnologia metalelor, fizică atomică; foarte rar răzbate un Hugo sau Flaubert pe una sau două dintre fișe.

Un fapt îmbucurător: funcționarii și tehnicienii citesc mult și de o calitate indiscutabilă: un achizitor la oficiul farmaceutic, de exemplu, a citit în 8 luni de zile 35 de cărți, printre care Diderot, Hugo, Rabelais, H. Mann, Stendhal, Maupassant etc. etc. Fișele cititorilor cu peste 20 de cărți împrumutate formează majoritatea în această categorie; puse față în față cu cele ale cititorilor absolenți de facultate, le eclipsează net prin abundență și varietate.

Dar poate că exigentele de lectură și studiu ale cadrelor cu o muncă specializată întrec posibilitățile bibliotecii municipale de completare a colecțiilor, poate că găsim vreo dovadă a dezideratelor lor comprimate în cererile de împrumut interbibliotecar? Aici situația este mai îmbucurătoare decît la celelalte secții (îmbucurătoare raportată la nouitatea sistemului, la faptul că este aproape necunoscut de marile public cititor și la faza de început promițător la care — de ani de zile — se găsește împrumutul interbibliotecar). Din ianuarie 1969 au fost prezentate bibliotecii și, cu cîteva mici excepții, rezolvate, 19 cereri: 6 din partea unor cadre didactice (atît din oraș, cit și din împrejurimi), dintre care 2 cereri de cărți necesare

** Ironie: tipizatele în vigoare astăzi vin parcă să sublinieze alienarea intelectualului de bibliotecă — pe fișa de cititor de la secția de împrumut nu figurează decît rubricile: muncitor; țaran; funcționar; tehnician; alții; elev; student. Oare cadrul specializat trebuie înregistrat printre funcționari — pierzîndu-se în masa amorfă a slujbașilor fără o calificare precisă — sau la „alții”, împreună cu casnicele și pensionarii? Dilemă pe care fiecare bibliotecă o rezolvă în felul ei propriu.

sustinerii examenului de stat, 1 din partea unui farmacist, 1 din partea unui doctorand în drept; 10 din partea unor studenți, 1 din partea unui asistent universitar. Sînt rezultate care arată că serviciul de împrumut interbibliotecar a început să fie cunoscut și utilizat cu succes; există în acest sector tendințe creatoare, cu eficiență garantată, și pe această cale ar trebui mai mult insistat, printr-o popularizare intensă a avantajelor prezentate de sistem, tocmai pentru rezolvarea cererilor speciale de carte prezentate în-dosebi de cadrele cu pregătire superioară.

Sau poate că prezența intelectualilor în bibliotecă se manifestă prin cererile de informații bibliografice prezentate? Biblioteca municipală Bacău are un foarte bun serviciu de informare bibliografică, de care, sîntem siguri, vom avea prilejul să vorbim în curînd. Un aparat bibliografic bine organizat, completat la zi, vine în ajutorul cititorilor — și mai ales al profesorilor — cu informații prețioase. Planul de muncă al serviciului pe anul 1969 prevede completarea la zi a următoarelor fișiere tematice, cuprinzînd descrieri de cărți și periodice: Partidul Comunist Român — Congrese, plenare, hotărîri; Legi, decrete, hotărîri ale organelor centrale ale puterii de stat; Probleme ale învățămîntului; Istoria și critica literaturii române; Istoria și critica literaturii universale; Bibliografia locală curentă și retrospectivă. Bibliografiile elaborate în bibliotecă sau primite de la alte biblioteci, ca și bibliografiile ascunse din diverse lucrări de bază sînt evidențiate printr-un sistem clar și eficient, într-o ordine desăvîrșită.

În fața acestui volum enorm de muncă, stau 6 cereri de informare bibliografică, prezentate de cititori în cursul anului 1969: 3 de la un ofițer (pe teme istorice, vîdînd preocupări de studiere a unor anumite probleme); 2 de la profesori candidați la examenul de stat; 1 de la un activist de partid, pentru pregătirea unei cuvîntări. În cursul anului 1968 s-au mai primit: 2 cereri de la cadre didactice, pentru învățămîntul ideologic; 1 pentru pregătirea unei teme de educație la ora de dirigiență; 1 din partea unui activist de partid, pe o temă ideologică; 1 pentru pregătirea examenului de gradul II în învățămînt.

Deci, în bibliotecă cea mai mare a orașului, pașii intelectualului abia lasă urme.

Dar poate că există biblioteci personale puternice, alimentate constant prin unitățile de comercializare a cărții? Am cercetat două librării, din cele mai frecventate din oraș. Responsabila Librăriei nr. 7 ne-a declarat că și-a format cam 25 de casețe, în care reține cărți pentru unii clienți care vizitează regulat unitatea (cadre didactice, ingineri, medici, ziaristi); că duce o lipsă pregnantă de carte străină — din publicațiile tipărite în străinătate primește doar cîte un exemplar de titlu,

iar din titlurile tipărite în limbi străine la noi în țară cam 3—5 exemplare! La Librăria „V. Alecsandri” ni s-a relevat că există un grup de 35—40 de intelectuali, care achiziționează lunar cărți în valoare de aproximativ 100—200 lei. Se cumpără foarte multă critică și istorie literară, ca și beletristică (lucru perfect normal într-o localitate cu un institut pedagogic de profil umanistic).

Anticariatul cumpără carte veche existentă în cuprinsul județului și o valorifică tot pe teritoriul lui. Cartea cea mai valoroasă merge aproape automat către biblioteca municipală. Desigur, există un cerc de cumpărători constanți — cam 30 la număr — care vizitează anticariatul regulat și achiziționează un număr considerabil de publicații vechi. Ca și la librărie, se simte și aici lipsa cărții în limbi străine, pentru care există o cerere acută nesatisfăcută. Cu bucurie — dar și cu o oarecare îngrijorare, dat fiind că prin aceasta se restrînge numărul consumatorilor de carte — am întîlnit cam aceleași nume și la bibliotecă, și la librărie, și la anticariat. Tov. Ene Floarea de la Centrul de librării Bacău ne subliniază că există un nucleu constant de cumpărători de carte format din intelectualii orașului, dar că sîntem martori ai unui fenomen deosebit de îmbucurător, în plină afirmare: muncitorii își constituie masiv biblioteci personale. „Cartea la locul de muncă” a inițiat în marile întreprinderi ale orașului, în care majoritatea angajaților o formează muncitorii, acțiuni de popularizare și difuzare a cărții, care au cunoscut un succes total; în multe întreprinderi băcăuane se difuzează lunar cărți în valoare de 2 000—6 000 de lei.

Am mers mai departe, la Oficiul de difuzare a presei din localitate, pentru a culege date asupra numărului de abonamente existente la cele mai cunoscute periodice sociale, culturale, literare (abonamentele denotă un interes constant, susținut, pentru lectura unor publicații). Și iată aceste date: în Bacău s-au contractat, în luna septembrie 1969, 212 abonamente la *Ateneu*; 32 de abonamente la *România literară*; 11 abonamente la *Viața românească* și tot atîtea la *Secolul XX*; 9 abonamente la *Luceafărul* și un număr variînd între 1 și 2 exemplare la revistele de literatură apărute în alte orașe; 79 de abonamente la *Contemporanul*; 97 de abonamente la *Cinema* și 267 la *Magazin****).

Să raportăm toate aceste cifre, care se situează, cu două excepții, sub sută, la numărul intelectualilor din oraș, care se numără cu miile.

***) Pentru a completa tabloul, notăm și numărul exemplarelor vîndute pe piață în aceeași lună: *Ateneu* — 150 de ex.; *România literară* — 160 de ex.; *Viața românească* — 5 ex.; — *Secolul XX* — 70 de ex.; *Luceafărul* — 127 ex.; *Contemporanul* — 831 ex.; — *Cinema* — 2500 de ex.; *Magazin* — 19 963 ex.

Și oare constatările noastre nu par, în lumina crudă a exactității matematice, puțin îngrijorătoare?

Dar dacă intelectualii sînt prezenți în număr mic în lumea cărții, s-ar putea să-i găsim la spectacolele oferite de instituțiile artistice din localitate. La Teatrul din Bacău, ne relatează actorul Nicolae Roșioru, s-au vîndut, în cursul stagiunii trecute, 20 000 de bilete la reprezentațiile date în oraș, dar marea majoritate a celor care vizionază spectacolele teatrale provin din rîndul muncitorilor. Există și la teatru, ca și la celelalte instituții de cultură, un grup constant, restrîns de intelectuali, care frecventează în mod regulat spectacolele; majoritatea cîrurarilor orașului însă, îmbătați de mirajul Capitalei, frecventează doar spectacolele de teatru bucureștene, pentru care fac și deplasări în conștiință. Snobism cultural? S-ar părea, totuși. Din cele aproape 65 900 de bilete vîndute la concertele date în localitate, 50 700 sînt pentru concerte de muzică ușoară sau populară, iar 15 200 pentru concerte de muzică simfonică.

Ni s-a relatat că, în zilele de luni și de sîmbătă, — zile în care sînt programate seriile televizunii — sălile de spectacole sînt goale. Cînd am fost la Bacău, orașul era literalmente cîmpușit cu afișe anunțînd ultimii meci de fotbal al echipei Dinamo-Bacău. Și, în zilele de sîrbătoare fotbalistică stădionul local geme de lume, printre care și mulți foarte mulți intelectuali, care, cu acest prilej, devin patrioți locali înfocați.

Soriitorul Radu Cîrneai, redactorul-șef al revistei *Ateneu*, este de părere că una din cauzele pentru care se citește într-adevăr puțin în mediul intelectual se datorește și faptului că nu întotdeauna ceea ce se publică este interesant și atractiv; s-ar putea ca o parte din producția editorială — carte și presă — să nu prezinte interes pentru toți intelectualii. Criza de timp liber nu este poate principala cauză a lecturii anemice a noilor cîrurarari; dovadă: revistele de divertisment se citesc intens, se găsește timp pentru partidele de fotbal, iar la televizor se vizionează cu pioșenie chiar și pauzele dintre emisiuni. Principala cauză, este de părere domnia-sa, rezidă în lipsa unei educații adecvate, bazate pe însușirea unor deprinderi intelectuale — am spune a unei discipline culturale — stricte. Conurenții actuali ai lecturii sînt cele trei „flagele” ale secolului nostru: televiziunea, sportul și autoturismul.

Și totuși, am adăuga noi, ar fi „intelectual” și „civilizat” ca surisul plin de farmec al Clarei Varner de pe micul ecran să nu înlăture lectura romanelor lui Faulkner...

Vicepreședintele Comitetului județean de cultură și artă, prof. Ernest Gavrilovici, exprimă o părere asemănătoare. Pînă acum, s-a aplaudat prea mult la memoria elevului și prea puțin la inteligența lui. Cadrele didac-

tice trebuie să se preocupe mult mai mult în a imprima elevilor o tehnică de muncă intelectuală. Ani de-a rîndul s-a predat un volum prea mare de cunoștințe — și s-a avut în grijă numai acest aspect al programei analitice — într-un timp prea scurt pentru a permite o asimilare profundă și o fixare temeinică a deprinderilor de muncă intelectuală. De aceea, nu trebuie să ne mire faptul că fostul absolvent al școlii medii, devenit astăzi medic sau inginer, citește puțin, nu știe să studieze continuu. Prea marea specializare existentă în programele facultăților non-umanistice, absența de la cursuri a unor discipline care să formeze viitorilor intelectuali un bagaj cultural, acceptabil ca punct de pornire pentru formarea unei culturi multilaterale, poate fi socotită și ea o cauză a fenomenului îndepărtării cadrelor cu pregătire superioară de lectură.

Pot fi pomenite însă în acest context și unele cauze ținînd de condiția materială a problemei. Clădind mari centre industriale și economice, uităm uneori că, pentru a realiza o ambianță care să favorizeze circulația unor valori culturale perene, trebuie să creăm și condițiile materiale propice acestei dezvoltări. În orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, de exemplu, casa de cultură a sindicatelor a fost una din ultimele clădiri construite; pentru biblioteca orașenească nu a fost încă prevăzut un spațiu adecvat și ea este adăpostită și astăzi, „provizoriu” — într-un oraș nou, pentru care s-a făcut un amănunțit plan de sistematizare — în două apartamente de bloc. Există, desigur, și cauze obiective: a clădi un gigant al petrochimiei într-un cîtun în care acum 20 de ani se cultiva — cu slabe rezultate — doar porumb, este un efort care cere și jertfe.

Un alt fenomen contemporan care poate explica — în parte — non-lectura intelectualului este navetismul. Preocupat de orele de sosire și de plecare ale cursai care îl duc în oraș, muncind cu gîndul să nu piardă trenul cheltuind o însemnată parte din timpul liber pe drum, profesorul sau medicul pregetă să se mai concentreze asupra fililor unei cărți — fie ea și de literatură —, preferînd o emisiune de televiziune, la care, eventual, poate să și ațipească din cînd în cînd.

Ne-am adresat, în cele din urmă, și directorului Bibliotecii municipale Bacău, Radu Stoian, conducătorul unui colectiv harnic și priceput de bibliotecari. Într-adevăr, intelectualitatea este categoria de cititori cărcia biblioteca nu i se poate adresa pe căile obișnuite de propagandă a cărții, dar este în același timp și grupul social pentru care biblioteca ar trebui să dezvolte servicii speciale. Or, dacă pînă acum intelectualii nu au făcut prea mult pentru bibliotecă, drept este să recunoaștem că nici biblioteca n-a depus eforturi susținute pentru a-i capta.

Ce este de făcut în viitor?

Să începem cu achizițiile. Bibliotecii îi trebuie un fond serios de cărți de referință — atît românești, cit mai ales străine — fără de care această instituție nu poate deveni un centru de informare. Dar eforturile colectivului se izbese de puținătatea fondului valutar. Se simte o nevoie prestantă de carte în limbi străine, la care biblioteca nu poate — fără voia ei — să răspundă cu prea mare succes.

Desigur, biblioteca va trebui să-și îndrepte atenția către achiziționarea de carte umanistică, avînd în vedere că bibliotecile specializate din oraș posedă colecții pe profil bine reprezentate. Dată fiind anemica aprovizionare cu publicații străine, ar trebui să se instituie o coordonare a achizițiilor de carte străină pe întreg teritoriul orașului — sau chiar al județului —, realizîndu-se, în timp, o evidență centralizată a valorilor existente. De reținut deci — catalog colectiv local al publicațiilor străine!

O dată cu înființarea noii Secții de limbă și literatură franceză, cartea în limba lui Voltaire este deosebit de solicitată în oraș; biblioteca va veni în sprijinul studenților organizînd într-o colecție aparte aceste cărți, lărgind serviciul de împrumut destinat lor. Ca urmare a unei politici defectuoase de achiziționare, existentă la un moment dat în trecut (politică care a neglijat unora categoriile de publicații ce se adresează tot mai cadrelor specializate, în favoarea cărților de literatură atractivă), colecțiile bibliotecii mai au unele lacune, care numai cu greu și în timp îndelungat pot fi înlăturate. Iată de ce a trebuit să se recurgă la împrumut interbibliotecar pentru a i se procura unui profesor volumul de *Povești și legende* apărut în colecția „Miorița” în 1958, de exemplu!

Periodicele străine existente în bibliotecă nu pot constitui, în actuala lor componentă, un magnet irezistibil pentru intelectualii. În general, sînt periodice care se găsesc și în fondul pieței (achiziționate de bibliotecă însă cu destulă greutate), sau reviste în limbi nu prea accesibile publicului larg. Cele procurate din fondul valutar (pentru care nu-și pot manifesta nici o preferință în achiziții, deoarece lista le vine gata făcută de la București) sînt insuficiente și, uneori, nerepresentative. Deci, să reținem iar — un sector care trebuie îmbunătățit în general — achiziționarea periodicelor străine!

Datorită reinventarierii totale a colecțiilor, biblioteca băcăuană nu a putut, pînă în momentul de față, să valorifice pe deplin fondul vechi de carte pe care îl deține, fond care prezintă un interes mare pentru cadrele didactice universitare din oraș, și care ar acoperi o parte din lacunele existente în

producția editorială curentă. De asemenea, principalele instrumente de informare asupra fondurilor — cataloagele generale pentru public — trebuie verificate și puse în concordanță cu publicațiile existente în depozite ^{***}), pentru a se putea realiza o valorificare optimă a colecțiilor. De asemenea, trebuie să se studieze — în perspectivă — eventualitatea tipăririi în volum a cataloagelor bibliotecii, pentru ca, și pe această cale, să fie făcută o invitație la folosirea serviciilor oferite de aceasta.

Sala de lectură a bibliotecii, la ora actuală, supraaglomerată cu elevi și studenți, nu poate oferi intelectualilor condiții de lectură și studiu multumitoare. Datorită lipsei de spațiu, mult parte multe nu se pot face în această privință; totuși, colectivul bibliotecii se va strădui să amenajeze — recurgînd pe moment la o soluție provizorie — un cabinet special — nu pentru anumite categorii de publicații, ci pentru grupuri de cititori: cadre didactice din licee și facultăți, cadre specializate, ziariști etc.

O atenție specială, precizează în continuare directorul bibliotecii băcăuane, va fi acordată extinderii serviciilor de informare și împrumut la domiciliu. Va fi instituit un punct permanent de informare, la care bibliograful de serviciu va putea răspunde — telefonice chiar — la orice cerere de informare venită din partea cititorilor. Deci, nu numai cereri de bibliografii, ci și informații factologice: comunicarea înțelesului exact al unui cuvînt căutat în dicționar, depistarea unui titlu de carte în catalog, informații asupra activității și vieții unei personalități, date asupra instituțiilor din țară la care se poate găsi o publicație anume etc. Se va institui un serviciu de informare bibliografică prin poștă: la anumite perioade de timp regulate, cadrele specializate din oraș vor fi informate, prin liste special alcătuite, asupra titlurilor de cărți nou achiziționate de bibliotecă, din producția editorială curentă sau prin anticariat. Listele vor fi alcătuite diferențiat, după preocupările profesionale sau de alt ordin ale cadrelor cărora le sînt adresate.

Se studiază, de asemenea, posibilitatea asigurării de către bibliotecă a transportului cărților la domiciliul cititorilor, în urma unei cereri telefonice venite din partea acestora din urmă. Bineînțeles, aceasta numai pentru o anumită categorie de cititori: în primul rînd a celor care frecventează în mod regulat biblioteca, dar nu se pot deplasa la un moment dat; a celor care publică, care fac cercetări sau susțin examene de grad, de doctorat etc. În atenția intelectualilor din oraș și pentru cultivarea gustului muzical, vor fi organizate audii muzicale colective.

***) O surpriză extrem de plăcută la Bacău: lucrătorii bibliotecii au alcătuit un fișier al periodicelor de o rară exactitate și corectitudine.

EXIGENȚE CONTEMPORANE, MODALITĂȚI DE A LE SATISFACE

Departate fiind de mine orice gând de a dezvoltă, în cele ce urmează, vreo teză cu privire la bibliotecile comunale, mă voi strădui, pe cât posibil, să narez, cât mai simplu și fără comentarii, cele constatate cu ocazia unei vizite întreprinse la începutul lunii septembrie în patru comune din județul Maramureș, reproducând totodată cit mai exact, chiar și când nu voi închide între ghilimele, cele mai semnificative aspecte ale discuțiilor purtate cu diferite persoane interesate direct sau indirect de acest sector al muncii cultural-educative.

Cele patru comune vizitate — Ulmeni, Mireșu Mare, Ciocirlău și Seini — au o seamă de trăsături comune, proprii de altfel, în zilele noastre, multor localități rurale, dintre care cele mai importante sînt creșterea generală a bunăstării materiale și modificarea componenței sociale a populației, în sensul sporirii substanțiale a ponderei intelectualității și a muncitorilor din diferite sectoare industriale. Pătrunderea tot mai impetuoasă a mijloacelor de comunicare în masă în satul zilelor noastre a determinat și unele mutații importante în viața spirituală a comunităților rurale. La toate acestea se adaugă și perspectiva generalizării treptate a învățămîntului de 10 clase. Un alt fenomen, de astă dată cu o arie ceva mai

Secția muzicală a bibliotecii, prin colecțiile de discuri și benzi magnetice pe care le posedă, poate face față în prezent, celor mai exigente cereri. Va trebui însă amenajat sau improvizat un spațiu adecvat, spațiu de care, în momentul de față, biblioteca nu dispune încă.

Iată un întreg program de acțiune, substanțial și plin de promisiuni, care — după îndeplinire — va contribui la lansarea bibliotecii băcăuane ca instituție științifică, de primă necesitate în informarea și ridicarea gradului de perfecționare a cadrelor calificate din oraș.

Deci, să rezumăm conoluțiile care se desprind din cele expuse mai sus în ceea ce privește lectura intelectualilor în bibliotecă:

1. Bugetul restrîns de timp liber este o cauză, dar nu poate constitui un argument irefutabil în explicarea gradului relativ scăzut de lectură a intelectualilor. Dovadă — prezența covârșitoare a publicului pe stadioane, în fața micului ecran sau la concertele de muzică ușoară.

2. Anumite lacune existente în deprinderile de studiu ale intelectualilor explică de ce unor tinere cadre cu înaltă calificare profesională nu li s-au format o tehnică a muncii intelectuale și obișnuința lecturii continue.

Intelectualul citește puțin și sporadic. Nu știe unde să se informeze asupra noutăților editoriale și nici de unde să-și procure cărțile necesare studiului dinafara bibliotecii personale.

Îmbogățirea necontenită a cunoștințelor profesionale, informarea permanentă și asimilarea noului din tehnică, știință și cultură — într-un cuvînt reciclarea, devenită esențială în stadiul actual — impun cu imperiozitate prezența bibliotecii în viața intelectualului.

3. Bibliotecile publice — ca cele mai reprezentative păstrătoare ale valorilor spirituale — trebuie să creeze servicii speciale, pentru a se impune ca instituții absolut necesare în procesul de cultivare continuă a intelectualilor. Politica de achiziții, condițiile materiale de studiu și cercetare a colecțiilor, împrumutul interbibliotecar și munca de informare sînt sectoarele în care bibliotecile trebuie să acționeze masiv, pentru atragerea cîrturarilor către cartea organizată în colecții.

Trecerea de la bibliotecă de împrumut la bibliotecă publică și științifică declanșează un proces complex, care cere instituțiilor în cauză eforturi speciale, de dezvoltare a unor

restrînsă de manifestare, propriu doar comunelor aflate în proximitatea oraşelor şi în general a centrelor industriale, este navetismul, fenomen ce se manifestă în proporţii marcante în satele amintite.

Am ţinut să creionez dintru început climatul comun în care se desfăşoară activitatea bibliotecilor la care mă voi referi în continuare, pentru ca în economia articolului să evit, pe cât posibil, unele repetări.

★

Despre *Biblioteca comunală Ulmeni* am aflat câteva lucruri încă înainte de a o vizita datorită amabilităţii lui Gheorghe Ardeleanu, secretarul consiliului popular comunal. După ce mi-a făcut o succintă prezentare a problemelor ridicate de întreaga viaţă culturală a comunei, mi-a spus: „Din punct de vedere numeric, teoretic vorbind, fondurile bibliotecii comunale, cifrate la peste 10 mii de volume, ar putea satisface necesităţile de lectură ale populaţiei. Din punct de vedere al conţinutului există însă semne de întrebare, iar în perspectiva generalizării învăţămîntului de zece ani poate şi numărul lor va deveni nesatisfăcător. Activitatea bibliotecii nu depinde însă numai de colecţiile de care dispune, contează întreaga bază materială. Or, biblioteca noastră funcţionează într-un local complet impropriu, mai ales ca dimensiuni. Cele două săli pe care

sferc de preocupări noi. În centrele universitare nou înfiinţate, aceste biblioteci trebuie să suplînească — pentru un anumit timp sau pentru o anumită parte a fondului de publicaţii — şi serviciile unei biblioteci universitare, să fie în măsură a răspunde decizărilor specializate ale cadrelor universitare şi ale studenţilor — intelectuali în formare. Biblioteca trebuie să se simtă mobilizată continuu ca „o şcoală după şcoală“, ca o instituţie a educaţiei continue.

4. Bibliotecarul îşi are partea lui de vină în fenomenul neutilizării de către intelectual a colecţiilor de publicaţii organizate ca atare. Desigur, munca lui de persuasiune are o eficienţă redusă la nivelul intelectualului de astăzi — individ cu o personalitate deja conturată, asupra căreia cu greu se mai poate interveni. El trebuie să acţioneze concomitent cu pedagogul, pe un material uman în plin proces de conturare, adică la vîrsta educaţiei şcolare. Biblioteca va avea cititorii pe care, de-a lungul anilor, şi-i va forma. Atenţie, deci, la cititorii-copii, intelectualii de mîine!

Iată ce am constatat în cele trei zile petrecute la Bacău, în care nu a plouat de loc.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

le-a ocupat pînă anul trecut în incinta internatului şcolii au trebuit să fie eliberate în virtutea unor norme sanitare. Consiliul popular are în atenţie problema localului bibliotecii, dar perspective de rezolvare apropiată nu se prea întrevăd.

Despre bibliotecară am aflat că lucrează în această profesiune de 9 ani. M-am mirat auzind acest lucru, deoarece, deşi ca om Maria Chiş este o persoană deosebit de plăcută, din punct de vedere profesional impresia pe care mi-a făcut-o a fost dezagreabilă. Chiar fără să fi fost „şcolit“ într-o meserie, o practică de 9 ani în acel domeniu nu se poate să nu te profesionalizeze cît de cît. Cred că mai mult decît nepricepere am desluşit aici dezinteres, un dezinteres cu atît mai nescuzabil cu cît bibliotecara ocupă postul cu derogare, neavînd studiile terminate. Cîteva fapte, consemnate la întîmplare, îmi vor întări cred afirmaţia.

În R.M.F. ultima înregistrare purta data de 25 aprilie, deşi ultima partidă de cărţi — 123 de volume — fusese primită la 30 iunie, cu mai bine de două luni înainte de vizita noastră.

Aşezarea cărţilor la raft, deşi se pare că are la bază criteriul sistematic-alfabetic, urmăreşte firul unei succesiuni sui-generis a domeniilor. Pentru literatura universală s-a renunţat complet la criteriul alfabetic, cca. 250 de volume fiind aşezate fără nici o noimă, în devălmăşie cu biografiile. „Restul au rămas depozitate în vechiul local — mi-a explicat bibliotecara. Am adus doar ce ştiam eu că se cere mai mult“. O asemenea selecţie este bineînţeles necesară, mai ales cînd condiţiile de spaţiu o impun, dar de ce şi renunţarea la orice sistem în aşezare?!

M-am întrebat dacă există măcar un catalog care să permită cititorilor, în atari condiţii, cunoaşterea integrală a fondurilor. În vreo două sertare ale fişierului, îngheuite într-un colţ inaccesibil cititorilor, am găsit cîteva fişe, organizate nicidecum şi aşezate de altfel cu spatele în faţă. Puţinătatea acestor fişe era în schimb compensată de un număr impresionant de fişe tipărite, editate de B.C.S., rămase în pachetele nedesfăcute de cine ştie cînd...

Cu privire la componenţa colecţiilor, chiar şi la o superficială trecere în revistă a cărţilor expuse în rafturi se observă că achiziţiile sînt făcute la întîmplare, fapt pentru care sînt responsabili cei care s-au ocupat de centralizarea comenzilor în diferite perioade. Multe titluri, unele existînd în 2—3 exemplare, ar putea să lipsească (şi cînd afirm aceasta nu mă refer la valoarea lucrărilor respective, ci la faptul că nu sînt potrivite pentru o bibliotecă de tip comunal). Iată cîteva exemple: *Istoria diplomaţiei*. Vol. 1; L. Goodman şi A. Gilman. *Bazele farmacologice ale terapiei*; R. Vulpe. *Asezările getice din Muntenia*; F. Bobu Florescu.

Opincile la români; J. Făinaru și L. Citaru. *Amenajarea și întreținerea bazelor sportive etc.*

Despre modul în care se face propaganda cărții aici ne-au vorbit lucrările care făceau obiectul unei expoziții, cărți care nu îndeplineau nici atributul de a fi noi, nici nu se axau pe o anumită temă. Alese la întâmplare, stăteau de cine știe când, colbuite de un deget, fără să atragă atenția nimănui: Puiu Simion. *Unitatea socialistă a poporului român* (1968); J. Hadamard. *Lección de geometrie elementară și de geometrie plană* (1969); I. Negrescu. *Curentul electric* (1966); *Călăuza ateistului* (1962); I. Vasiliu. *Regimul de viață și alimentația în bolile de stomac* (1968); *Mituri și adevăruri* (1968); *Omul, cosmosul și Dumnezeu* (1962); *Călătorie în lumea elementelor* (1965); Gh. P. Bănică. *Creșterea și îngrijirea tineretului taurin* (1967); V. Ș. Tomescu. *Zoonaze. Boli ale animalelor transmisibile la om* (1968).

Chiar și numai după enunțarea acestor câteva aspecte, cred că nu mai e necesar să ne întrebăm de ce la biblioteca comunală din Ulmeni curba activității scade de la un an la altul. Dacă în anul trecut, numărul cititorilor înregistrați la sfârșitul trimestrului II era de 470, din care 43 muncitori, 150 țărani, 93 tehnicieni și funcționari, la sfârșitul aceleiași perioade a anului în curs s-au înregistrat doar 388 de cititori, din care 34 muncitori, 90 țărani, 74 tehnicieni și funcționari. Și numărul volumelor solicitate a scăzut, de la 3 999 la 2 918, scăderea fiind evidentă mai ales în celelalte domenii decât boletistica: ideologie, 52 față de 95; știință, 68 față de 109; tehnică, 45 față de 88; agricultură, 37 față de 50.

Despre activitatea filialelor nu am putut afla nimic mai mult decât că la sfârșitul trimestrului II numărul cititorilor era de 163, iar al volumelor consultate de 1 203. Cine sînt acești cititori, din ce domenii sînt cărțile solicitate nu se știe. Gh. Ardeleanu, pe care l-am citat și mai sus, mi-a spus: „În ceea ce privește lectura publică în satele aparținătoare, lucrurile stau destul de prost: se difuzează puțină carte, sînt puțini cititori. Principala cauză, pe lângă lipsa de activiști „voluntari” este faptul că nu avem nici un mijloc de transport care să înlesnească aprovizionarea cu noutăți a filialelor. Consiliul comunal a intervenit la județ pentru un cal și o căruță, mai avem și o promisiune de la compania de pompieri din Baia Mare pentru o motocicletă cu ataș, dar pînă le-om obține... Speranțe sînt, bunăvoință este, le rezolvăm noi pe toate...”

★

În comuna Mireșu Mare, contactul meu cu biblioteca a fost de scurtă durată și exterior, deoarece unitatea era închisă, bibliote-

care fiind pentru o săptămînă la Baia Mare, la un curs pentru propagandiști. M-am mulțumit în consecință cu cele câteva lucruri pe care le-am aflat în afara bibliotecii.

Biblioteca, amplasată departe de centrul comunei, în incinta C.A.P., funcționează în condiții improprii, mai ales în ceea ce privește încălzirea, într-o clădire veche, o fostă fabrică de spirit.

Privită prin geamul ușii, încăperea curată și îngrijită îți vorbește despre bibliotecară ca despre o foarte bună gospodină. Activistă pe tărîmul muncii cu cartea încă din anul 1953, Maria Șchiopu a demonstrat probabil mult sîrg, de vreme ce a fost menținută pe post, deși nu îndeplinea condițiile de studii.

În biroul cooperativei, aflat în vecinătate, l-am întîlnit pe Aurel Cioltea, inginer zootehnician, care mi-a confirmat primele presupunerii: „Tovarășa Șchiopu este foarte activă și conștiințioasă. Merg mereu pe teren la locurile de muncă, stă de vorbă cu oamenii și le duce și cărți. Cum sînt fondurile bibliotecii? După părerea mea, îndeșulătoare. Peste 11 mii de volume. Lipsesc însă noutățile de specialitate. Avem în schimb unele lucrări care n-ar trebui achiziționate: *Manualul inginerului constructor*, spre exemplu. Cred însă că defecțiunea se produce în altă parte, deoarece cel puțin noi cei de la C.A.P. sîntem consultați la întocmirea comenzilor...”

M-a interesat să știu dacă distanța dintre localul bibliotecii și cel al căminului cultural nu împiedică asupra bunei colaborări în problemele muncii culturale. „Legăturile sînt destul de slabe. Căminul are o formație bună de dansuri și asta răpește mult din timpul activității culturale. Înainte, la joia tineretului se mai organizau unele acțiuni cu cartea. Acum s-a renunțat...”

Învățătorul Aurel Ghinti, cu care am stat de asemena de vorbă, mi-a împărtășit cu mult realism părerile sale cu privire la activitatea bibliotecii: „Sincer vorbind, problema are două aspecte. Primul, cel al aparențelor, este mulțumitor: bibliotecara e harnică, datele statistice sînt frumoase... Analizînd însă mai în profunzime lucrurile s-ar putea spune că exigențele epocii contemporane față de toate sectoarele culturii ridică și în fața bibliotecilor comunale sarcini mult mai complexe, pe linia educației permanente. În Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al X-lea Congres al partidului aceste sarcini sînt foarte împedate conturate. În atari condiții ar fi bine să se renunțe la unele modalități superficiale de desfășurare a muncii cu cititorii, remisișente ale unei perioade cînd se pune accentul mai mult pe cifre... Nu s-ar putea spune că la noi în comună cărțile contribuie într-o măsură satisfăcătoare la ridicarea nivelului cultural și profesional al celor care au terminat școala, cită vreme sînt difuzate mai mult la

întâmplare... Cu bunăvoința și energia tovarășii Șchiopu, cu concursul întregii intelectualități din comună, în special al cadrelor didactice, biblioteca noastră are desigur forțe suficiente să depășească acest impas de moment...

Panoul de recomandări din holul bibliotecii — ca o carte de vizită a bibliotecarei — mi-a strecurat însă în suflet unele îndoieli cu privire la tragerea de inimă cu care Maria Șchiopu își desfășoară munca. Pentru literatura politică se recomanda *Congresul IX-lea al P.C.R., Raport la Conferința Națională a P.C.R., Cuvîntare la Consfătuirea cu activul de bază al M.A.I. 18 iulie 1967*, și alte documente importante de partid, dar lipseau lucrările Congresului al X-lea, materiale legate de aniversarea celor 25 de ani de la Eliberare, documente de maximă actualitate. Nu mai e nevoie cred să citez din „recomandările” făcute la compartimentele „Cărți științifice”, „Cărți agrozootehnice” și „Cărți literare”, toate caracterizate prin atributul „învechit”, ca și hîrtia galbenă pe care erau scrise, ca și copertele revistei *Săteanca* cu care ora împodobit panoul, date iulie 1959, noiembrie 1959 și martie 1960.

Primarul comunei *Cicîrlău*, Gavril Pop, și secretarul consiliului, Vasile Vințu, secretar totodată și al organizației P.C.R. din sat, mi-au înfățișat, în discuția pe care am purtat-o, o panoramă complexă a vieții economice, sociale și culturale din localitate. „La noi, aproape 90 la sută din populație sînt muncitori la exploatarea miniere și la carierele de piatră din Ilva și Cicîrlău sau fac naveta la Mîstru și la Baia Mare. Navetismul și lucrul în ture fac ca în fața muncii culturale să se ridice probleme speciale. Dificultățile sînt accentuate mai ales de faptul că și intelectualitatea comunei este, în majoritate, navetistă. Din 47 de cadre didactice, 32 nu sînt localnici. Pînă și directorul căminului cultural face naveta... În aceste condiții, chiar dacă activitatea culturală la centru este mai intensă, în satele aparținătoare situația este foarte acută. În privința muncii cu cartea, deși teoretic în fiecare sat avem cîte o bibliotecă filială cu fonduri fixe, înmăpătată în permanență cu noutăți, date în grija unor bibliotecari voluntari, în practică activitatea lor este însă ca și inexistentă. Oamenii au însă nevoie de cărți, se simte nevoia ca biblioteca să fie deschisă. Uite aici, la noi, la Cicîrlău — mi-a povestit primarul — cînd bibliotecara a fost plecată la Baia, la instruire, oamenii veneau mereu să ne întrebe de ce nu funcționează biblioteca, cînd se redeschide. Biblioteca a devenit astăzi pentru toți o instituție la fel de necesară ca școala. Astea sînt realitățile zilelor noastre, munca merge mină în mină cu cartea și dacă nu-i cultură, nu iese treabă”. La

rîndul său, Vasile Vințu a completat: „Ne preocupă mult întreg ansamblul muncii culturale-educative — școală, cămin, bibliotecă — deoarece, așa cum subliniază documentele Congresului al X-lea, drumul ascendent al României pe calea construcției socialiste nu poate fi conceput fără cadre bine pregătite din toate punctele de vedere, capabile să participe conștient la viața politică, socială și economică a țării”.

Încurajată de aceste frumoase gânduri, m-am îndreptat spre bibliotecă. Grija consiliului popular transpărea, de la prima vedere, din fațada proaspăt văruiată a clădirii. Am intrat...

Cele ce urmează sînt strict autentice, fără nici o atenuare, fără nici o îngroșare. Eroina acestei povestiri, Florica Popan, are 20 de ani, este absolventă a școlii medii și lucrează ca bibliotecară din iulie 1967. Caracterizînd-o, cei de la consiliul popular mi-au spus: „Ca pregătire și ca putere de muncă, poate. I-ar mai trebui și puțin interes... mai ales că e și secretară U.T.C.” Într-adevăr!

Două încăperi luminoase, destul de spațioase, adăpostesc colecțiile bibliotecii — prima, periodicele, cea de-a doua, cărțile. La cît se cifrează aceste colecții, e însă greu de spus.

Registrul de mișcare a fondurilor nu a mai fost completat din anul 1964. Biblioteca l-a găsit așa și nu a știut „să-l conducă” mai departe. De cîte ori a fost din 1967 și pînă acum la Baia Mare „a uitat” să-i consulte pe cei de la Biblioteca municipală, unde, de altminteri, a făcut și practică: o dată, în 1968, 5 zile, a doua oară, în 1969, 10 zile.

Compoziția fondurilor este de asemenea greu de cunoscut. La necompletarea R.M.F. se adaugă lipsa oricărui fel de catalog și... necotarea publicațiilor. Cărțile, lipsite de cotă, sînt așezate fără nici un fel de sistem. Pentru satisfacerea eventualelor curiozități, exemplificăm: *Lenjerie de casă*; Reed, J. *10 zile care au zguduit lumea*; Salamon Ernő. *Cîntec pentru urmași*; Bielusici. *Fotografia în culori*; Heyerdhal, Thor, *Aku-Aku: Metodica predării muzicii*; *Culegere de probleme de matematici*. În unele rafturi se pare că în așezare a primat criteriul „estetic”. Altfel, cărțile din vechea serie a „Bibliotecii pentru toți”, și anume cele de literatură universală, cu coperte albastre, sînt adunate la un loc, producînd o mare desfășurare privirii cititorilor. „Așa i-a plăcut mai mult directorului de cămin, care înainte îmi reproșa că nu am așezat frumos cărțile”, mi-a explicat bibliotecara, care de altminteri — O, sancta simplicitas! — nu avea cunoștință că există o *Tabelă prescurtată pentru așezarea cărților în rafturile bibliotecilor și o Tabelă de autori*, anexe ale *Clasificării zecimale (1959)*, nici o *Schemă a așezării publicațiilor în sălile cu acces liber*

la raft în bibliotecile mici, editată de B.C.S., în 1966. Neinteresată în general de problemele referitoare la meseria ce o practică, Florica Popan nu aflase, nici măcar din parcursul sumarelor *Revistei bibliotecilor*, că în numerele 11 și 12 din 1968 și 1 și 2 din 1969 la rubrica de *Consultații* s-a publicat *Cotarea publicațiilor*. Cu uimire am constatat că în etajera destinată periodicelor, unde, printre altele, se afla cu grijă aranjată colecția *Pazei contra incendiilor*, revista noastră nu-și găsisese nici un loc. Vrînd să-mi arate că au totuși abonament, cu chiu cu vai, a descoperit câteva numere dispartate, într-un dulap, amestecate cu diverse registre, pînză pentru pavoazare, hîrtii, într-un talmeș-balmeș greu de descris.

Mai bogată mi s-a părut, la prima vedere, munca consemnată în registrul de activitate la capitolul *Manifestări de masă*. Apoi am descoperit că, de fapt, biblioteca nu făcea decît oficiul de a înregistra acțiunile întreprinse de școală sau de cămin. Teme ca *25 de ani de la Eliberarea patriei de sub jugul fascist* sau *Ce este prietenia?*, prilejuind doar niște simple expuneri și nimic mai mult, nici nu au pornit de la anumite cărți, nici nu au condus spre lectura unor lucrări aflate în colecțiile bibliotecii.

Mi-a reținut însă atenția o veritabilă acțiune cu cartea: *Recenzia romanului „Călătorii” de Dimitrie Bolintineanu*. Dialogul între mine și bibliotecară s-a desfășurat în continuare în următorii termeni:

- Cine a făcut această recenzie?
- Directorul de la cămin și cu mine.
- Aș putea vedea și eu „romanul” recenzat? (Căutare îndelungă.)
- Nu-l găsește! (Nimic surprinzător!)
- Mai cunoașteți și alte romane de Bolintineanu?
- Nu! (Să facem reproșuri profesorilor de română de la Liceul nr. 1 din Baia?)
- *Manoil? Elena?*
- Nu, n-am auzit despre ele.
- Știți, eu tocmai „romanul” *Călătorii* nu-l cunosc. Mi-ați putea spune pe scurt subiectul?
- !?!?

Parcurs fișa de lectură a bibliotecarei: un singur titlu, *Intîmplare la Washington* de J. Deiss.

— Citesc mai mult, dar nu le însemn pe fișă. Chiar și acum am terminat o carte din colecția *Clubul temerarilor*, am uitat cum se cheamă?

— Și altceva?

— O carte de spionaj, foarte bună, *Alerta în umbră*. De cine? Nu-mi amintesc. Am mai citit și *Moromeții*, vol. 2, și *La răscruce de vînturi*. (Despre aceasta din urmă nu mi-a putut spune căreia literaturii îi aparține.)

- Vă place poezia?
- Nu, nu citesc.
- Printre săptămînalele cultural-literare aveți vreo preferință?
- Nu.
- Văd că aveți abonament la *Contemporanul*...
- Nu-l citesc. (Încep să am bănuicli că glumeste.)
- Vă întreb serios!
- Și eu vă răspund tot serios. Ce interese aș avea să vă mint?
- Și discuția a continuat multă vreme în niște termeni asemănători.

Superficialitate? Dispreț față de propria muncă? Calificare profesională insuficientă? Lipsă de îndrumare și de control?

Poate puțin din fiecare! Sau poate mult!

★

Această poveste are și un post-scriptum. La despărțire, Florica Popan m-a privit cu ochii înlăcrimați și triști, ca o fetiță prinsă cu lecția neînvățată, și mi-a promis că „de mîine” se apucă serios de treabă și că o să-mi scrie cînd la biblioteca din Cicirlău va fi ordine. Mi-a promis și directorul Bibliotecii municipale din Baia Mare, Ion Igna, care m-a însoțit în tot timpul incursiunii mele prin județ, că se vor îngriji să trimită, cît de curînd, un specialist, care s-o ajute, mai exact s-o îndrume, în organizarea bibliotecii.

★

La *Seini* am găsit biblioteca într-o situație cu mult mai bună decît în celelalte comune vizitate. Am deslușit niște intenții, chiar dacă nu duse pînă la capăt, niște începuturi și, mai ales, o oarecare pricepere.

Florica Lupșa conduce biblioteca de 4 ani. De la primele cuvinte am înțeles de ce unele lucruri începute nu au fost desăvîrșite: „Deși munca de bibliotecar mă atrage, am intenționat totuși să o părăsesc. Doresc mult să mă calific într-o meserie, iar pentru bibliotecari nu există cursuri fără frecvență, iar eu la zi nu pot, avînd familie, copii...”

Deși dispune de trei încăperi — o sală de lectură cu 10 locuri, o secție de împrumut și un depozit —, biblioteca nu are totuși condiții proprii de funcționare, nici din punct de vedere al spațiului, nici ca modalități de încălzire și de iluminare. Cele 13 mii de volume, așezate sistematic și alfabetic, într-o bună concepere a raftului liber, sînt extrem de înghesuite, abia avînd loc să te strecoari printre rafturi. Depozitul de cărți este folosit și ca magazie de lemne. Praful abundent și pîzda de păianjen întinsă între rafturi, scuzabile în condițiile în care bibliotecara era în stare de graviditate avansată, m-au făcut să mă gîndesc că asigurarea curățe-

nici în bibliotecă este o problemă care ar trebui în general să preocupe mai mult consiliile populare comunale.

Un catalog alfabetic nedesăvârșit, un catalog sistematic în germene, marchează niște preocupări în această privință. „De când mă bate gândul să plec de la bibliotecă nu m-am mai ocupat de organizarea cataloagelor... Cred însă că dacă va fi gata, cum s-a planificat, în 1970, noua clădire a casei de cultură, în cadrul căreia au fost proiectate și pentru bibliotecă trei încăperi, nu mă voi mai îndura să plec și o să-mi fie drag să mă apuc din nou de treabă...”

Numărul cititorilor înscrși la bibliotecă la sfârșitul lunii august — 526 din care 76 muncitori, 57 țărani, 50 tehnicieni și funcționari, cu o frecvență de 2 497 și un număr de 6 000 de volume consultate —, raportat la populația comunei — 7—8 mii de locuitori — nu este prea mare. Explicația bibliotecarei mi s-a părut convingătoare. În Seini există încă multe alte biblioteci în afară de cea comunală: una la liceu, cu fonduri de peste 5 mii de volume, gestionate de un bibliotecar salariat, la I.A.S., o bibliotecă de specialitate, cu lucrări din domeniul zootehniciei, la Fabrica de drojdie „Seincana”, o bibliotecă sindicală cu cca. 3 mii de volume, o altă bibliotecă a sindicatului în cadrul Fabricii de abrazive „Andezitul”, precum și bibliotecile școlare care există pe lângă cele 6 școli de diferite grade din comună. „Asta ca să nu mai vorbim de „concurența” librăriei care diluzează noutățile cu cel puțin 3—4 luni înaintea noastră și nici de celelalte mijloace de informare și de recreare care stau la îndemina localnicilor: nenumăratele radiouri și televizoare, cinematograful cu program înnoit la ficcare două zile și... cursele permanente de autobuz care leagă comuna de Baia Mare.”

„Biblioteca noastră a reușit însă să-și orceze un nucleu de cititori permanenți și asta cred că e o treabă bună...”

Am cunoscut și eu doi dintre acești cititori, rămași oredincioși bibliotecii de mai mulți ani. Unul din ei, Ion Pop, elev în clasa a XI-a, vine tocmai din satul Rașca Vie din județul vecin, Satu Mare, pentru că aici găsește „o bibliotecă foarte bună”. „Fondurile bibliotecii din comuna noastră nu mă satisfac. De altminteri, aici la Seini, urmez și liceul, iar în vacanță nu mă pot desprinde de bibliotecă...”

Celălalt cititor, tot un tânăr dar care a depășit vârsta școlii, răsfoia foarte atent niște reviste în sala de lectură. M-am apropiat de el.

— Mă scuzați că vă întrerup. Mi-ar place să stăm puțin de vorbă.

— Cu plăcere. Despre ?

— Mai întâi să ne cunoaștem...

Am aflat că se numește Vasile Naghi și e muncitor constructor, în Baia Mare. La bibliotecă e înscris de vreo 12 ani. „Sînt un

cititor pasionat. Din păcate nu pot afecta lecturii în sală decît 4—5 ore săptămînal. Lucrul, naveta îmi răpesc multă vreme. Aici vin mai mult pentru reviste, dicționare și ca să mă informez asupra noutăților. La locul de muncă vin zilnic în contact cu oameni cu o pregătire superioară și nu-mi place să nu pot face față la discuții la un nivel corespunzător.” Interesat în special de politică, de știință și tehnică, citind cu tot atîta pasiune *Origina speciilor* și revista *Lumea*, Vasile Naghi și-a exprimat regretul că aceste domenii sînt mai slab reprezentate în colecțiile bibliotecii, în care predomină beletristica. Preferințe literare: Shakespeare, iar din literatura modernă, Liviu Rebreanu și Graham Greene. Alte preocupări? Ca toată lumea, sportul, cinematograful, televiziunea, aceasta din urmă răpindu-i mult timp, dar emisiuni ca *Teleenciclopedia* merită...

— Să ne întoarcem de unde am plecat. Ce înseamnă pentru dv. biblioteca ?

— În zilele noastre, biblioteca este ceva indispensabil. Eu fără bibliotecă aș avea impresia că mă aflu într-un pustiu.

Un cititor ales la întîmplare într-o bibliotecă comunală...

★

Patru întrebări: *cu ce ?*, *cu cine ?*, *pentru cine ?* dar mai ales, *cum ?* mi-au călăuzit documentarea în județul Baia Mare, trei din ele cu referire la bibliotecă, iar una, la publicul căreia i se adresează. Există o interdependență, o condiționare reciprocă de natură dialectică între aceste două elemente.

Aici, în acest județ, cele constatate mi-au vorbit despre faptul că, în acest moment, unele biblioteci comunale au rămas în urma cerințelor, că există o contradicție între exigențele contemporane și modalitățile de a le satisface.

★

Definind omul contemporan, omul socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea :

„Efortul pentru însușirea noilor cuceriri ale minții omenesci, pentru ridicarea nivelului de pregătire științifică și de cultură generală este astăzi una din trăsăturile distincte ale omului înaintat, expresia adevăratului spirit de civilizație”.

În raport direct cu cerințele vieții contemporane, cu exigențele crescînde ale omului nou socialist stau sarcinile ce revin tuturor instituțiilor care prin acțiunile lor convergente trebuie să contribuie la îndeplinirea vastului program educațional trasat de partid, deci și bibliotecilor.

Nu ne poate fi deci indiferent cum, cu ce mijloace se răspunde acestor sarcini. Iată de ce nu am vrut să vizitez neapărat biblioteci *bune*, ci am preferat să aleg la întîmplare.

Unele probleme de încadrare la grupa 80

Articolul de față se axează de la început asupra unor observații în cadrul primei mari modificări operate în schema clasificării zecimale universale, deplasarea clasei 4 la grupa 80.

După cum se știe, caracterul de limbaj internațional al C.Z.U., ca și dezvoltarea vertiginosă a diferitelor științe a determinat, mai ales după cel de-al doilea război mondial, o vastă campanie de revizuire a C.Z.U., pentru a o adapta noilor cerințe ale științei moderne.

Cu titlu de exemplu al deficiențelor, am amintit separarea științelor fundamentale de aplicarea lor, iar în cadrul problemei enunțate de noi, separarea clasei 4 *Linguistică* de la 8 *Literatură*, istoria limbii încadrată și deci subordonată gramaticii la — 5. Nu mai vorbim de ramuri nou apărute în științe; pentru a ne limita la domeniul abordat de noi, amintim, în această direcție, lingvistica structurală, lingvistica matematică etc.

În 1946 a luat ființă Comisia Centrală de Clasificare (C.C.C.) din cadrul F.I.D., cu sediul la Londra, având drept sarcină elaborarea modificărilor necesare pentru îmbunătățirea — în timp — a tabelelor C.Z.U. Printre principiile după care își conduce activitatea această comisie, două sînt de mare importanță :

1. Semnificația unui indice poate fi extinsă sau restrînsă, dar nu complet modificată.

2. Orice indice anulat sau înlocuit își păstrează valabilitatea încă zece ani, permițînd astfel bibliotecilor care folosesc C.Z.U. să opereze treptat schimbările în cataloage.

Unul din cele mai importante acte ale C.C.C. este programul indicat în documentul A 62—65, prezentat și aprobat în adunarea generală F.I.D. din 29 sep 1962. În cadrul acestui program, C.C.C. a hotărît eliberarea clasei 4 *Filologie, Lingvistică* și transferarea ei la clasa 8 *Literatură*. Conform normelor mai sus enunțate, acest transfer se va efectua în decurs de zece ani (începînd cu data de 31 dec 1964), timp în care se vor studia și elabora propuneri pentru ocuparea clasei 4 cu altă tematică (după unele păreri, clasa eliberată s-ar cuveni ciberneticii, după altele — transporturilor). Aceasta este prima mare acțiune decisivă de remediere a unui viciu inițial moștenit de la vechea clasificare zecimală a lui Dewey.

Clasa 8 își amplifică, așadar, sfera, cuprînzînd *Lingvistică, Filologie, Beletistică, Știința literaturii*. Vechii indici cuprinși în clasa 4 *Linguistică, Filologie* vor fi înlocuiți cu indici începînd cu cifra 80, iar literaturii i se vor acorda indici începînd cu 82. În consecință, subdiviziunile clasei 4 devin subdiviziunile grupei 80, de exemplu :

41	<i>Lingvistică generală</i>	devine 801
411	<i>Ortografie</i>	devine 801.1
420	<i>Limba engleză</i>	devine 802.0
420—5	<i>Gramatica limbii engleze</i>	devine 802.0—5

După cum se observă, schimbarea prevede numai deplasarea clasei 4, fără ca structura ei să fie afectată; aceasta rămîne mai departe tributară stadiului în care se găsea știința lingvistică la sfîrșitul scolului al XIX-lea și este astăzi deseori depășită, fie prin infirmarea concluziilor mai vechi, fie

Desigur, aș fi putut vizita și alte biblioteci din județul Maramureș, despre care Ion Nădișan, inspectorul cu bibliotecile, și Ion Igna, directorul Bibliotecii municipale din Baia Mare, mi-au dat asigurări că „merg bine”. Nu mă îndoiesc de adevărul acestor afirmații. În fiecare județ există și biblioteci bune și biblioteci rele. A intrat chiar în concepția generală aserțiunea că „Omul sfințește locul”. Dar mă întreb ce s-ar întimpla dacă într-o întreprindere productivă sau într-o instituție de învățămînt problema s-ar pune în aceiași termeni și factorul subiectiv ar deține un tot atît de important rol? Faptul că în unele biblioteci comunale treburile

nu merg cum trebuie nu se explică prin aceea că acolo bibliotecarul nu e bun. Este vorba de un întreg sistem de selectare, de promovare, de calificare și de îndrumare a cadrelor care acționează pe undeva defectuos.

★

Fie ca adevărurile pe care le-am spus aici, poate prea direct și fără menajamente, să constituie un prilej de meditație pentru toți cei chemați să contribuie la rezolvarea situației.

Ioana TAUTU

prin considerarea sub un unghi diferit a acelorași probleme și încadrarea lor într-o altă sferă, fie prin apariția de noi discipline științifice sau de noi metode de cercetare. Vom da un exemplu: a) situația dialectelor eleno arcado-cipriot și pamiilian, care au cu totul alți indici decât grupa de est în care sînt încadrați azi; b) indicele de limbi indo-europene 809.19 [fost 491.9] conține subdiviziunea 809.199 [fost 491.99] cu indicația contradictorie de limbi neindo-europene, unde clasificatorul de la sfîrșitul secolului al XIX-lea în dilemă a putut include limbile dacă, liciană și truscă, cu origine încă discutabilă atunci. Astăzi însă limbile dacă și liciană sînt considerate indo-europene și deci trebuie să li se creeze un indice special.

În fața unei asemenea situații, se pune problema adaptării C.Z.U. la stadiul actual al concluziilor lingvistice. Am văzut că una din metode este restructurarea totală a clasei, printr-o nouă grupare a disciplinelor în cadrul subdiviziunilor. O altă metodă constă în extinderea sau comprimarea înțelesului unor indici ori suprimarea unor vechi indici și lansarea de noi cifre. Acest din urmă aspect îl vom folosi mai mult în practica noastră. Astfel, vorbind de considerarea sub un unghi diferit a acelorași probleme, să ne oprim puțin la istoria limbii, încadrată la — 532 *Gramatică istorică. Istoria limbii și deci subordonată indicelui auxiliar special — 5 Gramatică*. Este adevărat că, la data nașterii ei, C.Z.U. suferea mult influența metodei comparativ-istorice inaugurată de Fr. Bopp în 1816, prin apariția primei gramatici comparate. Or, atît gramatica comparată cît și cea istorică, prin conținutul lor larg, îmbrățișau în parte și istoria limbii; azi însă istoria limbii formează o disciplină de sine stătătoare, cuprinzînd studiul pe epoci al tuturor aspectelor limbii, inclusiv gramatica. Sub acest unghi, istoria limbii se comportă ca un întreg față de parte în raport cu gramatica și, ca atare, vechiul punct de vedere apare nu numai depășit, dar și ilogic.

În fața unei asemenea situații, ne întrebăm dacă nu e mai bine să abandonăm indicele — 532, specific istoriei limbii, și să ne adresăm indicelui — 02, cuprinzînd fazele de dezvoltare ale limbii.

Dar fiindcă am vorbit despre gramatica comparată și gramatica istorică, ne întrebăm în mod natural: oare gramatica descriptivă nu are un indice? Ce a înțeles clasificatorul prin 801.55 [fost 415.5] *Morfologie* și 801.56 [fost 415.6] *Sintaxă*? A dorit oare ca în aceste capitole să fie incluse și morfologia comparată, ca și cea istorică, sintaxa comparată, ca și cea istorică, la un loc cu morfologia și sintaxa descriptivă? Greu de presupus, căci ar fi arbitrar ca, în cazul în care morfologia și sintaxa sînt tratate într-o lucrare de gramatică comparată sau istorică, să fie trecute la 801.52 [fost 415.2] sau

801.531 [fost 415.31], pe cînd dacă fiecare din ele formează subiectul unei lucrări (de exemplu un autor tratează numai morfologia comparată, nu și sintaxa) să apelezi la 801.55 [fost 415.5] *Morfologie* pur și simplu. Și totuși, nici gramatica comparată, nici cea istorică nu figurează cu indice subdivizivă pentru morfologia și sintaxa respectivă, deși acestea din urmă nu se pot include în morfologia și sintaxa descriptivă, cu care nu au comun decît structura.

Ce s-ar întîmpla dacă, sub influența procedeelor aplicate la clasele 5 și 6, mai precis la indicele 546 *Chimie anorganică* și 547 *Chimie organică*, precum și la 678 *Industria cauciucului*, am recurge la indicele de sinteză apostroful ['] *)? Acest semn ne-ar fi util mai ales în cadrul gramaticii comparate, căci subdiviziunile ei, marcînd topologia limbilor, devin greu de urmărit pe categorii morfologice. Luăm ca exemplu indicele 801.521 *Gramatica comparată a limbilor flexionare indo-europene*. Dacă la acest indice, destul de lung în sine, am pune apostroful și apoi cifrele 5 sau 6, am evidenția clar morfologia sau sintaxa comparată a unei anumite limbi din grupul flexionar aglutinant sau izolat. Utilizarea semnului de sinteză ni s-a părut cu atît mai seducătoare cît însăși ediția trilingvă C.Z.U. (vol. I, ed. 1958, p. 30) spune: „Acesta (semnul de sinteză, n.n.) poate fi utilizat pentru a forma un indice zecimal provenind de la doi sau mai mulți indici zecimali, care încep cu aceleași cifre și au o semnificație înrudită”.

Am arătat pînă acum prin cîteva exemple că uneori în problema clasificării genealogice a limbilor, precum și în subordonarea anumitor ramuri, C.Z.U., în concordanță cu stadiul lingvisticii din secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, este depășită astăzi.

O problemă de ordin general o formează însă apariția de noi ramuri în lingvistică. Mai des citate în legătură cu stabilirea indicelui zecimal sînt lingvistica structurală și lingvistica matematică, fiecare avînd metode de cercetare proprii. Deși între cele două discipline există deosebiri — structuraliștii studiînd limba ca un sistem în care elementele sînt strîns legate printr-o rețea de relații, iar matematicienii studiînd limba sub unghiul raporturilor cantitative, bibliotecarii clasifică cu indicele de relație 801.52 atît lingvistica structurală, cît și cea matematică, ca și cum ambele ar fi identice. Dar nici un specialist nu va căuta în rubrica lingvisticii matematice lingvistica structurală. Subdivi-

*) Apostroful ['], introdus de curînd, simbolizează sinteza în chimie și industria chimice. Cifrele care urmează apostrofului au posibilitatea de permutare. Extinderea aplicării acestui semn și la alte domenii este în curs de studiu (după R. Dubuc: *La classification décimale universelle*, Paris, 1964).

zarea din 801 [fost 41] nu este însă posibilă, deoarece ar însemna să subsumăm lingvistica structurală lingvisticii generale, punând-o pe același plan cu 801.1 *Ortografie*, 801.8 *Lexicologie*, 801.5 *Gramatică* etc. Așadar, recurând la relație, cum fac unii bibliotecari, sau la subdivizarea unor indici principali, problema lingvisticii structurale nu se rezolvă, așa cum nu se rezolvă nici încadrarea altor ramuri ale lingvisticii deja apărute sau în curs de conturare. Ar urma deci ca lingvistica structurală, atât de bogat reprezentată în ultimii ani, să rămână o problemă nerezolvată? Și totuși, pe zi ce trece, specialiștii se interesează tot mai mult de această rubrică a catalogului. Pe de altă parte, deosebirea fundamentală a metodelor de cercetare a acestor ramuri față de vechile metode, cât și amploarea dezvoltării lor nu permit, sub nici un motiv, amestecul temelor specifice lor cu cele ale lingvisticii tradiționale. Și atunci trebuie găsită o soluție care, deși încadrată în sistemul zecimal, să nu denatureze fondul recentelor ramuri. În acest scop, ne-am gândit să propunem — ca o soluție tranzitorie — extinderea întrebuirii, în cadrul lingvisticii, a indicilor auxiliari de nume, procedeu care se situează în spiritul practicii adoptate de C.Z.U. Așadar, am avea 801 *Struct.* (cuvântul s-ar putea scrie și în întregime) pentru lingvistica structurală, sau 801.4 *Fonlg.* pentru fonologie și 801.5 *Gener.* pentru gramatica generativă etc.

O altă problemă, apărută și ea în ultimii ani — divers rezolvată și, în ultimă instanță, rămasă nerezolvată —, este alăturarea dialectului creto-micencian la grupul dialectal arcado-cipriot sau atic-ionic. Greșit, unii bibliotecari încadrează acest dialect la dialectele doriene din Laconia, adică sub indicele 807.621, uitând că doricii sînt tocmai năvălitorii care au distrus pe micenieni, popor cu o civilizație și limbă proprie. Într-o asemenea problemă, rămasă încă în discuție, credem că, pentru a ocoli riscul unei încadrări arbitrare, ar fi mai potrivit să recurgem la indicele auxiliar de loc, adăugând indicelui general de dialecte elene; am avea deci: 807.6 (391.8+386).

Tot un rezultat modern al cercetărilor lingvistice îl constituie stilistica lingvistică. Considerată ca „studiu mijloacelor de care se folosește o comunitate lingvistică pentru a da culoare afectivă limbii” **, punându-se deci accentul nu pe conținutul estetic, ci pe problema *expresiv* și *afectiv* în limbă, stilistica devine o parte a lingvisticii, cu aspecte fonetice, morfologice, sintactice, lexicale toate legate de o anumită stare afectivă. Cum aceste probleme i se consacră azi studii din ce

în ce mai bogate, credem c-ar fi nepotrivit, atât din motive teoretice, cât și practice, ca materialul publicat să fie despărțit în diverse rubrici, cu indici total diferiți (lexicologie, fonetică, morfologie, sintaxă), mai ales că cele mai multe studii cuprind problema în ansamblu.

În lipsa unui indice consacrat, unii specialiști includ stilistica lingvistică, la grupa lingvisticii sub indicele special — 083.3, socotind stilistica lingvistică ca un aspect al limbii literare, ceea ce este cu totul greșit, stilistica lingvistică atingând prin problema expresivității — ca problemă cheie — și limbajul obișnuit.

Mărturisim că momentan am recurs la semnul de relație între 801 și 8.08 deci 801:8.08, dar credem că mai potrivit ar fi o soluție pe bază de analogie cu grupa 82/89 *Literatură*, adăugând indicelui 801 indicele auxiliar analitic — 08 *Stilistică*, deci 801.08 sau 802.0.08 etc.

O altă variantă care ar putea fi aplicată este atribuirea indicelui rămas liber 80.—9 stilisticii, ceea ce ar corespunde și succesiunii logice a problemelor, stilistica tratând materialul propriu sferii ei de interes prin mijlocirea disciplinelor menționate anterior.

Acestea sînt numai câteva cazuri mai des întîlnite în practica unei biblioteci de specialitate. Departe de a epuiza problema, deschidem doar, prin prezentul material, discuția adaptării grupei 80 *Lingvistică* la cerințele noi ale rezultatelor științifice ***).

Irina ȘCHIOPU

Biblioteca de limbi române,
clasice și orientale
din cadrul Bibliotecii centrale
universitare —
București

Bibliografie

- Comorovski, C. *Revizuirea indicilor clasei Lingvistică. Filologie în cadrul C.Z.U.* In: Călușa bibliotecarului, 18, nr. 8, iul 1965, p. 497.
- Domșa, Ion. *Perspectivile dezvoltării clasificării zecimale universale.* In: Studii și cercetări de documentare și bibliologie, 7, nr. 1, mai 1965, p. 21—28.
- Dubuc, R. *La Classification Décimale Universelle (C.D.U.). Manuel pratique d'utilisation.* Paris, Gauthier-Villars, 1964. 210 p. (Documentation et information. F.I.D. 349).
- Kyle, Barbara. *La classification décimale universelle.* In: Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, 15, nr. 2, mars—avril 1961, p. 57—75.
- Verona, Renato. *Propunere de sistematizare a clasificării zecimale universale în domeniul tehnologiei chimiei.* In: Studii și cercetări de documentare și bibliologie, nr. 1, 1964, p. 19—29.

**) *Introducere în lingvistică.* De un colectiv sub conducerea acad. Al. Graur. Editura a 2-a. Buc., Editura științifică, 1965, p. 302.

***) După cum se știe, soluționarea definitivă aparține exclusiv C.C.C. din F.I.D.

CUM SE SCRIE O RECENZIE

De la început, intenția de a da rețete în oricare domeniu al literaturii și criticii literare poate isca mai curînd zîmbetul căci actul de creație depinde de o viziune proprie, de o metodă de lucru personală. Și totuși există, ca în toate meseriile, unele reguli de bază a căror nerespectare dăunează nu o dată comentariilor interesante și originale, ca o ramură înflorită, atîrnată în gol, fără temelii.

Cînd, cu ani în urmă, Vlahuță publica accea „estetică a instantaneului“, intitulată *Cum se face o nuvelă?*, fără a dăru-i harul artistic pe cei necheamați, el stabilea, cu utilitate, unele căi ale artei realiste, demne de urmat.

Atenția acordată recenziei, nu numai de către diferite publicații, dar și de bibliotecile investite cu menirea de a cultiva gustul pentru lectură, este pe deplin justificată deoarece, deși de dimensiuni reduse, ea constituie materialul care pune de obicei publicul în legătură cu opera, semnalîndu-i-o și trezindu-i interesul. Marii noștri oameni de literă și-au manifestat adesea opiniile în cadrul unor recenzii, devenite ulterior materiale însemnate în dezvoltarea culturii noastre. Un strălucit exemplu îl oferă activitatea lui Garabet Ibrăileanu. Prin intermediul recenziei el a acreditat și încurajat o serie de scriitori ca Jean Bart, Spiridon Popescu, I. I. Miromnescu și alții, a încetățenit genuri și specii inedite sau slab reprezentate pînă atunci la noi, ca memorialistica de călătorie sau biografia, familiarizînd cu ele publicul.

Recenzia are posibilitatea de a deschide ochii și gustul, de a invita la lectură, de a indica meritele și carențele unor lucrări, în mod avizat și concis. De aceea, activitatea dusă de bibliotecari pe acest tărîm are o deosebită însemnătate. Trebuie de la început exclusă în prezentarea cărților imitarea servilă a unor materiale sau modele, repetarea sau citirea lor cu mici modificări. Munca aleasă face din bibliotecar, într-o măsură similară cu criticul, un apreciator al cărții, capabil să expună înțelesurile acesteia și să-și spună o părere calificată asupra ei, opinia constituînd în același timp și o recomandare. Mai mult decît atît. Dacă în difuzarea recenziei criticul literar nu are ocazia de a se

întîlni direct cu publicul și de a vedea efectul, ceoul scrierii sale, bibliotecarul lucrează mină în mină cu cititorul, verifică imediat receptivitatea față de spusese sale.

Ce ar dori să știe cititorul înainte de a porni să parcurgă paginile unui volum? Cărui gen îi aparține opera în discuție. Există iubitorii ai povestirilor de călătorie, ai romanțelor de aventuri sau istorice, științifico-fantastice ori de dragoste. Ei trebuie încunoștințați de încadrarea lucrării într-o categorie tematică sau de înrudirea cu aceasta, încă din introducerea. Astfel se trece și la enunțarea problematicei cărții.

În prezentarea producțiilor literare se-nțlesc câteodată două tendințe opuse dar la fel de nerecomandabile. Cea dintîi constă în a confunda înfățișarea tematicii operii cu povestirea pe larg a subiectului. Dacă anume elementele ale acestuia vin să dea culoare indicațiilor generale asupra aspectelor de viață dezbatute de scriitor, o narare amănunțită, pînă la capăt, a cărții are efectul contrar. Și atunci totul se petrece ca în gluma cu plasatoarea din cinematograful care, supărată pe un spectator nepolitic și dînd să se răzbune, îi șoptește la primele secvențe ale filmului polițist numele asasinului ce va fi descoperit în final.

Pentru a face mai vie enunțarea tematică, recenzentul se poate referi la cîteva episoade caracteristice pentru atmosfera cărții, pentru specificul ei, de pildă la unele împrejurări evocate cu mare forță epică, dacă se discută de *Setea* lui Titus Popovici, sau cu un lirism descriptiv, la romanțele lui Zaharia Stancu. Asemenea referiri permit apoi concluzii și în ce privește arta autorului. Dar ele trebuie să aibă doar un caracter ilustrativ fără a se urmări întreaga desfășurare a cărții fiindcă se diminuează altminteri plăcerea cititorului de a descoperi. Enumerarea de teme și idei se însotește, evident, de discutarea aspectului ideologic al lucrării, de relevarea mesajului ei. De pildă, cînd se vorbește de un roman istoric, de caracterul său patriotic, de concepția scriitorului în judecarea sensului evenimentelor etc. *Neamul Soimăreștilor* încheie în el întreaga tragedie a țăranilor liberi din secolul al XVI-lea, care sint jefuiți de pămînturi și împinși spre iobăgie. Sadoveanu, făcînd din țăran principalul său erou, i-a descris viața în timp și spațiu, fundamentîndu-i mentalitatea, psihologia. Cu acest prilej, opera poate fi raportată la altele cu problematică asemănătoare, ceea ce, pe de o parte, lărgeste aria cunoștințelor cititorului asupra modurilor de tratare a aspectelor aceleiași realități în literatură, înlăuntru lucrarea recenzată de lecturi anterioare și pregătind cele viitoare, pe de altă parte, constituie o ierarhizare valorică prin comparația cu alte apariții editoriale.

Rolul recenzentului fiind de a da o apreciere operei prezentate, apreciere călăuzitoare

pentru cititor, el se va îndrepta apoi spre constatarea realizării artistice pentru a încheia cu o concluzie asupra importanței lucrării. Caracterizarea personajelor și construcției se impune la dramaturgie și proză, studierea imaginilor la vers, bineînțeles fără a se intra în detalii, (ținând seama că recenzia nu poate depăși câteva pagini. Așadar, după informarea cititorului pe plan tematic, recenzia trebuie să contribuie la pătrunderea fenomenului artistic, argumentând manifestarea reușitelor și defecțiunilor operei. În primă instanță, recenzia are darul să stimuleze la lectură, apoi să explice de ce cartea place, de ce face o impresie mai puternică sau mai diluată, transformând senzația lectorului în cunoaștere și pricepere.

Această parte trebuie să fie cât mai vie, cât mai convingătoare. În analiza eroilor se pot folosi citate reprezentative, atractive. Nu mai e nevoie aici să menționăm cât de utile sînt asemenea fragmente cînd vorbim de personajele caragialiene; dar aceiași rezultat îl are scoaterea în evidență a forței satirice la Brăescu, Bacalbașa, Mazilu sau Băieșu. Este un nou prilej de a sublinia și direcția satirei, ceea ce, fără insistență moralizatoare, întărește scopul educativ al cărții și al recenziei. Pentru exemplificarea prozei lirice, evitînd citatele prea lungi, trebuie alese episoade pline de farmec care să puncteze discutarea situațiilor și caracterelor. În înfățișarea construcției nu se poate neglija o referire la capitolele mai dramatice, de tensiune mai mare, lăsînd pe cititor să dorească să știe urmarea, dezlegarea ulterioară a destinelor. Acest lucru e ușor la romane ca *Amîndoi* de Liviu Rebreanu, *Uclerim și Ucler Doamne* de Victor Ion Popa și la piese ca *Dezertorul* de Mihail Sorbul sau *Camuflaj* de Al. Mirodan al căror subiect este de la sine cu întorsături polițiste, cu lovituri de teatru. Rolul recenzentului este însă, ferindu-se de a exagera, căci se poate ajunge la o deformare a conținutului, de a surprinde esența dramatică, stimulativă și a altor lucrări unde ea nu este atât de aparentă. De pildă, hotărîrea lui Apostol Bologa din *Pădurea spinzuraților* trebuie zugrăvită în alternativele ei dramatice, cu întrebări și motivații, menite să-l introducă pe cititor în ambianța luptei sale interioare. Recenzia trebuie să rămînă o prezentare clară și sistematică a cărții, care să constituie o îndrumare a cititorului în alegerea și înțelegerea lecturii. Un ultim punct e bine să-l ocupe integrarea lucrării în evoluția scriitorului, cu menționarea dacă ea conține maniera sa obișnuită sau se depărtează de ea. În această privință, pilduitoare sînt recenzii lui Pompiliu Constantinescu și Vladimir Streinu despre romanele istorice sadoveniene și în special despre *Zodia Cancerului* care se detașa net de celelalte prin compo-

ziție și stil, vestind o nouă dimensiune a artei marelui povestitor.

Mulți cititori au înclinații spre un autor pe care, după cunoașterea citorva din scrierile sale, îl preferă. Ei sînt foarte interesați de dezvoltarea sa, sînt dornici să citească și de celelalte creații ale lui, iar recenzentul are datoria să le dea informațiile necesare, plecînd de la opera discutată și locul ei în evoluția omului de literă. Felul în care ne adresăm trebuie să țină seama nu numai de preocupările sale, ci și de vîrstă, de gradul de cultură, și chiar de cel de obosală etc. Recenzentul folosește un anumit limbaj în raport cu cultura, cu cunoștințele celor cu care discută și alege și timpul cînd poate solicita atenția lor. Astfel, munca sa rămîne strict formală, fără folos. După lectura recenziei el va încerca să discute cu unul sau altul din ascultători pentru a vedea dacă strădania sa a dat roade. În genere însă, publicul nu trebuie subestimat. Cunoștințele cîștigate în timpul școlii de cultură generală permit o dezbateră serioasă și uneori de nivel înalt și nu o expunere seacă, plicticoasă, de un didacticism simplist. Pentru aceasta trebuie antrenat publicul să participe, pornind de la interesele imediate, legate de profesie sau ținînd de destindere, la probleme mai vaste și mai complexe.

Desigur, bibliotecarul nu este și nu poate fi specialist în toate domeniile, oricît de cultivat ar fi. E bine, în consecință, să nu-și asume sarcina de a recenza singur orice lucrare, ci să apeleze, ori de cîte ori este nevoie, la serviciile specialiștilor din localitate, mai ales la ale cadrelor didactice.

Dacă, în mare, planul unei recenzii s-ar alcătui în felul arătat mai sus, rămîne fiecărui recenzent misiunea de a fi convingător prin motivările lui, prin originalitatea stilistică, prin căldura emoțională, în sfîrșit, punînd pe cuvinte pecetea personalității sale. Căci din scheme nu s-a făcut nioi literatură, nici critică literară, nici muncă de popularizare. Ar mai fi de adăugat ceva. Unul din acele lucruri de la sine înțelese dar nu totdeauna de la sine respectate. Înainte de a ne așeza să scriem o recenzie trebuie să citim cartea și nu recenziile și cronicile care s-au scris pînă atunci despre ea, să nu confundăm confruntarea părerilor, cu imitarea lor. Și dacă nu reușim să citim cartea decît din 5 în 5 pagini, dacă nu chiar din 20 în 20, să renunțăm să o recenzăm, văzînd că nu ne-a inspirat nici suficientă agrement, nici destulă indignare. Într-un astfel de caz cea mai bună e tăcerea, care e și ea, de fapt, o recenzie, pe care de altfel publicul o pricepe foarte bine și nici nu încarcă nimănui conștiința.

Sanda RADIAN

STATUTUL BIBLIOTECARILOR — O NECESITATE

Schimb de opinii

GEORGE VLĂDESCU

redactor la „Revista bibliotecilor”

Oricum ar fi abordată, din orice punct ar porni discuția, pe care — în sfârșit — a deschis-o revista noastră, despre un STATUT AL PROFESIEI DE BIBLIOTECAR la noi, personal consider că aspectul principal al problemei îl constituie *învățămîntul de specialitate*, în speță *învățămîntul bibliologic*. Părerile exprimate pînă acum în cadrul acestei discuții au conturat existența unei relații reale între statut (necesitate în profesia noastră și scop al discuției), profesie (obiectiv al discuției) și formarea profesională. Primii doi factori sînt tratați aproape la unison, relevîndu-se stadiul actual al dezvoltării profesiei de bibliotecar, în urma unei evoluții determinate de mersul înainte al societății, și necesitatea perfecționării continue a activității bibliotecare, în care adoptarea unui statut se impune astăzi ca o necesitate. Doar asupra ultimului factor, paradoxal, părerile mai sînt încă împărțite. Învățămîntul de specialitate, prin dezvoltarea și perfecționarea lui, este privit, e drept, de marea majoritate a celor ce-și exprimă părerea, drept soluție a problemei în discuție. Dar există și păreri perfect antagonice, potrivit cărora, în perfecționarea și dezvoltarea meseriei de bibliotecar, ne putem lipsi de un învățămînt bibliologic și, chiar, ne putem pronunța împotriva lui.

În fața acestei dualități, nu gășesc util să argumentez de ce nu pot accepta sub nici o formă cea de-a doua părere. Aș adăuga un singur lucru: în peisajul bogat și variat al formelor de învățămînt bibliologic din lume, dacă am accepta această părere, am fi singura țară în care meseria noastră s-ar afla încă în stadiu de vocație și nicicum constituită ca profesie. Consider însă că este necesară, în continuare o fundamentare, o argumentare și o completare a primei păreri. În acest sens, în relația pe care am amîntit-o

mai sus, formării profesionale a cadrelor, printr-un sistem închegat de învățămînt bibliologic îi voi acorda importanța maximă. Cred că pregătirea de specialitate este și cauza stării de fapte ce a generat discuțiile, și obiectul care va oferi soluția satisfacerii celor mai legitime drepturi ale profesiei, ale bibliotecarilor.

Atributul de cauză a unor deficiențe, a unor greutăți și rămîneri în urmă în problema cadrelor de bibliotecari, încori cu serioase repercusiuni asupra activității bibliotecilor, este dat învățămîntului bibliologic tocmai de organizarea lui nesatisfăcătoare, mai precis, de lipsa unui sistem închegat de învățămînt, care să satisfacă, în totalitate și în mod unitar, necesitățile — chiar sensibil diferite — ale rețelelor de biblioteci. Chiar dacă, la timpul respectiv și pentru anumite biblioteci, unele școli de bibliotecari din ultimii ani au adus, prin cadrele formate, un ajutor apreciabil, acestea nu au constituit principala sursă de cadre specializate și nu s-au impus ca etalon al pregătirii profesionale, pe baza căruia să poată fi stabilită o ierarhie a funcțiilor bibliotecare. Pe de altă parte, dacă la început se pornise la organizarea, într-un sistem închegat de învățămînt bibliologic, a unor școli de specialitate (funcționînd, în același timp, Secția de biblioteconomie de la Facultatea de filologie a Universității din București și Secția pentru bibliotecari a Școlii tehnice de activiști culturali), treptat după aceasta crearea unei școli bibliotecare sau a unei secții biblioteconomice în învățămîntul superior nu a mai vizat închegarea unui sistem, ci avea loc în urma desființării unei alte forme. Sistemul ca atare s-a destrămat din lipsa unei corelări a școlilor cu încadrarea, salarizarea și promovarea absolvenților lor. Școlile noi care au mai funcționat au apărut astfel cu scop limitat: satisfacerea unor necesități restrinse, de moment. În toate „căutările” de pînă acum, pe care bibliotecarii, nemulțumiți de formele de specializare pe care le au la în-

demână, le numesc cu îndreptărire „bijbieli“, nu a existat concepția închegării treptate a unui învățământ de specialitate, cu școli de grade diferite, care, pe de o parte, să asigure forța de muncă specializată necesară bibliotecilor de diverse tipuri și, pe de altă parte, să conducă la adevărata profesionalizare, dorită și cerută azi de toți lucrătorii din domeniul nostru. Cel mai adesea, în discuțiile pe care le-am avut cu diverși bibliotecari în vizitele obișnuite în bibliotecile din țară, aceștia fac invariabil referiri, cu urme vădite de invidie (motivată, totuși!), la colegii lor încadrați în învățământ. De pildă, marea fluctuație de cadre din bibliotecă este pusă pe seama lipsei posibilităților de profesionalizare, de specializare și de avansare în meseria de bibliotecar și pe scama atracției pe care o exorcită profesiunea înrudită — aceea de cadru didactic — asupra bibliotecarilor; chiar sugestia întocmirii unui statut al bibliotecarilor nu este străină, ca model oferit, de statutul cadrelor didactice. Dar dacă rezultatele, în ceea ce privește existența unui statut al profesiei, sînt diferite pentru cele două îndeletniciri, cunoscînd asemănările lor și apropierea dintre ele ca importanță socială, ne rămîne să găsim deosebiri. Personal ored că deosebirea cu cea mai mare implicație în problema pe care o dezbaterem o formează posibilitatea de formare a cadrelor. Pe cînd învățământul, ca ramură de activitate, și-a constituit treptat, începînd încă din secolul trecut, un sistem închegat de școli de specialitate, bibliologia nu a reușit încă să dispună de așa ceva. Niciodată în sistemul învățământului românesc crearea unei școli (sau a unui tip de școli) de un anumit grad nu a adus (sau nu a venit după) desființarea unică de un alt grad. Toate transformările care au avut loc au vizat un singur scop: menținerea și perfecționarea sistemului, adevîndu-l nevoilor de dezvoltare a instituțiilor beneficiare. Pe această bază, profesia de cadru didactic s-a constituit temeinic, asigurînd școlii românești cadre bine pregătite și legate trainic de instituția pe care o servesc.

Pe un alt plan, bibliologia noastră, în dorința de perfecționare a meseriei și de dezvoltare a activității bibliotecilor, putea să țină scama într-o măsură mult mai mare de atenția acordată pe plan internațional și în fiecare țară în parte formării profesionale a bibliotecarilor. Din studiile apărute în publicațiile de specialitate ale UNESCO reiese cu claritate că ori de cîte ori problema bibliotecilor este abordată în mod serios, cel puțin un studiu special este consacrat problemelor formării personalului specializat, că pretutindeni se accentuează că formarea profesională a bibliotecarilor este cheia îmbunătățirii situației în orice țară. Numeroase țări, cu frumoase tradiții bibliotecare, oferă tot atîtea exemple de sisteme de învățământ de specialitate în continuă perfecționare. Pre-

zentarea sumară a cîtorva dintre acestea va pleda singură pentru necesitatea — recunoscută pretutindeni — a învățămîntului de specialitate și pentru închegarea și la noi a unui astfel de sistem.

Sistemul învățămîntului bibliologic în Uniunea Sovietică este axat pe pregătirea de specialitate, în forme special destinate acestui scop, a trei categorii principale de bibliotecari: pentru bibliotecile publice și bibliotecile pentru copii și tineret, pentru bibliotecile tehnice și pentru cele științifice. Pentru toate cele trei categorii, sînt pregătite cadre la nivel superior în facultățile de profil din marile institute de biblioteconomie de la Moscova, Leningrad, Harkov și Ulan-Ude, precum și la secțiile de biblioteconomie din cadrul universităților și institutelor pedagogice din aproape toate republicile unionale. Cadrele medii de specialiști sînt formate în 12 institute tehnice de biblioteconomie și în 65 de secții de bibliotecari ale școlilor de activiști culturali. În vederea desăvîrșirii specialității bibliologice, există instituit, încă din anul 1930, examenul de aspiratură.

În R. D. Germană, pregătirea cadrelor pentru bibliotecile publice se realizează în Școala superioară „Erich Weinert“ din Leipzig, cu o durată de 4 ani, cu secții de zi și fără frecvență. Cadrele medii de tehnicieni pentru bibliotecile științifice sînt pregătite în două școli, una la Berlin și alta la Leipzig, cu o durată a studiilor de 3 ani. După absolvire, se efectuează o practică în producție de 1—2 ani. În cadrul Universității Humboldt din Berlin funcționează Institutul de biblioteconomie și informare științifică, cu o durată de școlarizare de 5 ani, destinat formării cadrelor pentru bibliotecile științifice.

În R. P. Ungară, învățământul de specialitate pregătește îndeosebi cadre pentru bibliotecile publice. Există în acest scop facultăți speciale la institutele pedagogice din Szombathely și Debrecen, cu o durată a studiilor de 3 ani. Aceste facultăți au și secții fără frecvență. Mai există, de asemenea, în cadrul Facultății de filozofie a Universității din Budapesta, o secție, cu durata de studii de 5 ani, de biblioteconomie, care pregătește bibliotecari specialiști pentru bibliotecile științifice.

În Cehoslovacia, cadrele medii de bibliotecari sînt pregătite în licee de specialitate, iar o pregătire superioară este asigurată de secțiile speciale din cadrul universităților din Praga și Bratislava.

În Marea Britanie există nu mai puțin de 15 școli de biblioteconomie, dintre care 4 în cadrul universităților (University College London, cu 102 studenți; Universitatea din Sheffield, cu 35 de studenți; Queen's University din Belfast, cu 31 de studenți; Universitatea Strathclyde din Glasgow, cu 136 de studenți), iar 11 sînt colegii de grad universitar. Dintre acestea, un colegiu este

în exclusivitate destinat biblioteconomiei (College of Librarianship Wales), iar celelalte zece cuprind câte o secție pentru bibliotecari. Mai mult ca în orice altă țară, aici, Asociația bibliotecarilor are un rol de seamă în formarea profesională. Ea a instituit examene profesionale pentru obținerea diferitelor grade în ierarhia bibliotecarilor, examene la care se pot prezenta absolvenții diferitelor școli biblioteconomice.

Școala națională de biblioteconomie din Danemarca, cu sediul la Copenhaga, pregătește atât bibliotecari pentru bibliotecile publice (în cadrul unei școlarizări de 4 ani, din care 24 de luni sînt consacrate practicii, pentru candidații care au la bază bacalaureatul), cit și pentru bibliotecile științifice (curs de 9 luni, pentru candidații care posedă o diplomă universitară și care se află în practică într-o bibliotecă).

În R. F. a Germaniei există: cursuri de calificare pentru bibliotecarii din bibliotecile științifice (organizate în cadrul a 4 mari universități, pentru candidații licențiați și care au efectuat un an de practică într-o bibliotecă) și 15 școli superioare și institute de biblioteconomie pentru calificarea bibliotecarilor din bibliotecile publice (în care sînt primiți bacalaureații, pentru o școlarizare de 2-3 ani).

În Italia, în 5 mari universități (din Roma, Milano, Bologna, Neapole și Padova) sînt pregătite cadre pentru bibliotecile științifice.

Școala națională de bibliotecari din Amsterdam pregătește, după 3 ani de școlarizare, cadre pentru bibliotecile publice olandeze, iar Universitatea din Amsterdam, bibliotecarii pentru bibliotecile științifice (pe baza unor cursuri de 1 an, după care absolvenții, deja licențiați ai unei alte facultăți, trec doctoratul în biblioteconomie), iar în Belgia funcționează 4 școli de bibliotecari de grad superior, cu o durată a studiilor de 4 ani, candidații fiind reorutați din rîndul bacalaureaților.

În S.U.A., pregătirea bibliotecarilor dispune de un vast sistem de școli, cu forme adecvate nevoilor diferitelor tipuri de biblioteci. Cea mai cunoscută formă o constituie secțiile de biblioteconomie ale institutelor pedagogice de pe lângă universitățile din New York, Chicago, Massachusetts, Illinois etc., cu durata studiilor de 2-3 ani și o practică de 1-2 ani, după absolvirea secției.

India se numără, de asemenea, printre țările cu un bun sistem de învățămînt bibliotecar, astăzi funcționînd numeroase institute și școli cu cursuri de 3-5 ani.

Cu sprijinul UNESCO-ului, și în țările în curs de dezvoltare de pe continentul african au început să apară forme de învățămînt de specialitate. Pînă acum, au fost înființate institute biblioteconomice la Alger, la Dakar și în alte capitale africane.

Un adevărat sistem de școli biblioteconomice se dezvoltă în America Latină. În fruntea acestuia, cu rol de centru coordonator, se află Școala interamericană de biblioteconomie din Columbia (Escuela Interamericana de Bibliotecología, Universidad de Antioquia), care a elaborat în 1968 un normativ pentru organizarea și funcționarea școlilor de bibliotecari din toate țările Americii Latine.

Trecerea în revistă a învățămîntului bibliologic în lume s-ar putea întinde acum pe încă multe pagini. Cele câteva exemple selectate aici ne servesc tot așa de bine în argumentare. Se spulberă în felul acesta îndoiala existentă asupra atenției acordate pregătirii bibliotecarilor în școli speciale.

Mai important este faptul că o analiză amănunțită a experienței pe plan internațional ar putea să ducă la găsirea celor mai bune soluții pentru închegarea unui sistem de învățămînt de specialitate la noi, adecvat condițiilor specifice ale țării noastre. Consider că în elaborarea unui statut al bibliotecarilor români va trebui să se țină seamă de perspectiva perfecționării învățămîntului nostru bibliologic. Este timpul ca, în cadrul acestor discuții chiar despre statutul profesiei de bibliotecar, să fie schitate și propuse cele mai potrivite soluții pentru închegarea ca sistem a învățămîntului bibliologic românesc.

Îmi permit să prezint foarte succint, așa cum îl văd eu realizabil într-un viitor apropiat, un sistem de învățămînt bibliologic la noi. Găseșc necesare și suficiente două forme: o școală post-liceală și o facultate de biblioteconomie în cadrul Universității din București, cu două secții (cursuri de zi și fără frecvență). Necesitatea lor este impusă de: asigurarea cu cadre specializate a bibliotecilor de toate tipurile; dezideratul reglementării, pe baza unui statut al profesiei, a încadrării și promovării celor ce se consacră, nu numai din vocație, meseriei de bibliotecar. Aداغ că prin cadre specializate înțeleg nu numai lucrători cu o pregătire de cultură generală (sau diverse specialități) și care stăpinesc tehnica de bibliotecă, ci bibliotecarii multilateral pregătiți în știința conducerii și organizării bibliotecilor. În tehnica de bibliotecă, de altfel ca și în domeniul culturii generale sau al vreunei specialități tehnice sau umanistice. Cred că aceste două forme de învățămînt pe care le propun sînt suficiente, cel puțin în stadiul actual al dezvoltării rețelelor de biblioteci, deoarece: prima școală poate asigura cadre medii, specializate, foarte mult necesare bibliotecilor publice și în unele funcții din bibliotecile științifice; cei de-a doua forme i-ar reveni sarcina formării bibliotecarilor titrați, așteptați în cele mai multe funcții (mai puțin aceea de bibliograf) din bibliotecile științifi-

fice, tehnice etc., inclusiv în funcțiile de conducere a bibliotecilor și a rețelelor de biblioteci. Aceași facultate poate institui examene de atestare a specializării în funcții de bibliografi specialiști, pentru candidații care posedă o diplomă universitară și au prestat deja o practică într-o bibliotecă științifică. Pentru ambele forme propuse, consider că este necesar un sistem bine pus la punct de practică în timpul școlarizării, în care un rol important ar putea juca legarea mai strânsă a unor biblioteci mari, ca locuri de desfășurare a stagiilor de practică, de școlile biblioteconomice.

În privința doctoratului în bibliologie, a cărui instituire, cu un an în urmă, este o acțiune îmbucurătoare și demnă de salut, se înțelege de la sine că sint de părere a fi menținut în continuare. Și de aici, un nou factor care pledează în favoarea unui sistem de învățământ de specialitate la noi, deocarece, fără acesta, examenul de doctorat ar rămâne în viitor fără un suport de candidați specialiști.

În sfârșit, am dori ca, în sistemul propus, Asociația bibliotecarilor din țara noastră să aibă un rol mai activ, o contribuție mai substanțială la rezolvarea problemelor majore ale profesiei membrilor ei.

ȘTEFANIA PASCU

*bibliotecară, comuna Ileana,
Județul Sălaj*

Deoarece toate muncile din cadrul bibliotecii necesită o pregătire profesională — teoretică și practică — temeinică, consider că este necesar să se instituie, pentru recrutarea cadrelor de bibliotecari, un sistem organizat de învățământ profesional.

Mă voi referi, în cele ce urmează, la situația bibliotecarului comunal.

La încadrarea mea în bibliotecă, acum zece ani, m-am lovit de multe greutăți în ceea ce privește specializarea. Fără falsă modestie, pot afirma că, dacă n-aș fi fost tenace în muncă și nu aș fi studiat, din proprie inițiativă, materialele de specialitate, în actualul stadiu de ființare — sau, mai bine zis, de neființare — a învățământului de specialitate și de răspindire a instrumentelor de muncă, nu aș fi putut face față sarcinilor ce decurg din funcția pe care o ocup.

Școala medie are sarcina de a asigura cultura generală a tinerului, acesta urmînd să se specializeze, după absolvire, într-un anumit domeniu. Ne bucură că s-a reînființat o școală postliceală cu profil biblioteconomic. Dar ar trebui să se creeze și forme de învățământ fără frecvență pentru cadrele care, funcționînd în cadrul bibliotecilor cite

5—10 ani, au arătat reale calități în activitatea desfășurată și vor să-și însușească în mod organizat cunoștințe de specialitate. În condițiile noilor comune, paralel cu generalizarea învățămîntului de cultură generală de 10 ani, nu este departe timpul în care va fi oportun ca bibliotecarul comunal să fie o persoană care a absolvit cursurile unui institut pedagogic sau ale unei facultăți. Bibliotecarul trebuie să posede cunoștințe temeinice din domeniul bibliologiei, dar și unele noțiuni de filozofie, literatură, psihologie și pedagogie, ca și elemente de bază ale științelor naturii și ale tehnicii, conform cu profilul enciclopedic al colecțiilor unei biblioteci comunale. Și aceasta cu atît mai mult cu cît, datorită creșterii nivelului cultural al populației și lărgirii cercului de intelectuali din mediul rural, bibliotecarul comunal se găsește în situația de a nu putea răspunde informațiilor cerute de cititori.

Învățămîntul superior bibliotecar (cu cursuri de zi și fără frecvență), cu o durată de minimum 4 ani, stabilit pe centre universitare, ar contribui la creșterea numărului de bibliotecari cu pregătire de specialitate și la stabilizarea acestora în posturile în care au fost repartizați, cunoscută fiind actuala fluctuație din acest domeniu.

În legătură cu recrutarea cadrelor de bibliotecari, sint de părere că ar fi necesară introducerea sistemului de ocupare a posturilor prin concursuri.

Gradațiile în posturi, similare celor existente pentru cadrele didactice, ar permite continua pregătire profesională a bibliotecarilor și o retribuție corespunzătoare vechimii în activitate și muncii pe care o depun.

OTILIA TARĂȘ

*bibliotecară, Biblioteca
populară „I. L. Caragiale”
București*

Este bine că revista a inițiat un asemenea schimb de opinii. Chiar foarte bine, dacă părerile exprimate ar avea ecou și propunerile făcute s-ar traduce în viață.

Poate nu este necesară o discuție chiar atît de largă, ci numai strigarea — cu ecou — a unei singure doleanțe. Pentru fundamentarea adevărului conținut în acest strigăt nu-i nevoie de tomuri de cercetări sociologice (atît de la modă astăzi...), ci numai de concluziile unei experiențe îndelungate (și, ca să le facem pe plac sociologilor, să zicem concluzii bine fundamentate știin-

(țific), concluzii pe care sociologia nu le-a transformat încă în norme obligatorii, de teamă, probabil, de a nu sista cercetarea...

Nu ne putem aștepta, cu puterile noastre, chiar dacă ar fi supranaturale, să realizăm bibliotecari în 6 zile, plus o zi de odihnă; de altfel, și cei mai înveterați clerici, ținând seama de argumentele științei, își revizuiesc dogmele cu privire la termenul miraculos al facerii lumii într-o săptămână.

Avem nevoie de bibliotecari pregătiți temeinic!

Avem nevoie de bibliotecari absolvenți ai unor școli de specialitate postliceale și ai unor facultăți de profil, oameni cu un larg orizont științific și cultural, care să-și poată continua permanent pregătirea universitară.

Pentru a traduce însă aceste deziderate în viață, ar fi nevoie de reevaluarea concepției privind misiunea de bibliotecar și munca cu cartea.

În trecutul nu prea îndepărtat, funcția de bibliotecar reprezenta un fel de profesie a personalităților culturale. Cu timpul, bibliotecile au fost încredințate unor oameni mai cuminți, mai disciplinați, ajungându-se uneori pînă la confundarea lucrătorului din bibliotecă cu un distribuitor de carte — gestionar și supraveghetor al unui depozit de publicații — muncă pentru care, se înțelege, nu ar fi fost nevoie nici de cultură, nici de pregătire sistematică... Deși, cei care pășesc în bibliotecă trăiesc încă sentimentul că, printre cărți, vor mai întîlni figura patriarhului lor, a inițiatorului în cultul cărții...

Biblioteca a fost și rămîne un loc de frecvență pentru cei care, terminind școala, păstrează convingerea că ceea ce au învățat pînă atunci reprezintă doar un punct de plecare. De aceea, meseria de bibliotecar trebuie asimilată cu cea a profesorului, adică a omului pregătit multilateral pe tărîmul științei și culturii, cu o misiune pedagogică. Și ne-am putea aduce aminte, în această privință, despre legenda după care sticlele ori privighetoarea ar fi viețuitoare realizate din culoarea și cîntecul tuturor soiurilor cu aripi...

Bibliotecarul trebuie să aibă cunoștințe bogate în domeniul științelor, artelor, tehnicii, să-i fie familiare principalele noțiuni filozofice și politice. Dar, pentru a ajunge la recrutarea unor asemenea lucrători, este nevoie ca, încă din liceu — sau, și mai dinainte, din școala generală — să se predea cursuri despre cum trebuie să utilizăm cartea, bibliografiile și... biblioteca.

Din păcate, deși pentru necesitățile lumii moderne introducem în învățămîntul mediu studiul stenodactilografiei, al conducerii auto, al electrotehnicii, n-am auzit încă de cercuri de bibliologie în licee, iar în învățămîntul

universitar această știință este rezervată pușinilor doritori — în momentul de față nu există decît un curs facultativ de biblioteconomie pe lingă Facultatea de limbă și literatură română din București și Facultatea de biblioteconomie — care-și trăiește, probabil, ultima serie — de la Institutul pedagogic de 3 ani din București. Despre cursuri fără frecvență nici nu se poate vorbi în acest context...

Funcția de bibliotecar nu mai trebuie să fie un refugiu provizoriu pentru unii candidați care nu au reușit la examenul de admitere în alte facultăți și nu trebuie să ofere posturi modeste de tranziție pentru categoria protejaților sau a inadaptabililor. Biblioteca este o instituție a educației permanente, a școlarizării continue și nu știm de ce tocmai bibliotecarul trebuie să rămînă, în cele mai multe cazuri, omul care n-a izbutit să devină nici student în științe tehnice, nici student în filozofie, nici student în literatură...?

Pe lingă concursurile necesare pentru ocuparea funcției de bibliotecar — cu publicarea în presă —, care trebuie să devină norme obligatorii, așa cum se procedează și pentru ocuparea posturilor de medici, cercetători, cadre didactice etc., se impune instituirea examenelor de grad, în funcție de pregătire și vechime, fiecare gradatic reprezentînd o confirmare în post a lucrătorului de bibliotecă și un prilej de recompensare a cunoștințelor profesionale.

Este adevărat că, dintr-o nevoie de moment, în trecut nu prea îndepărtat au fost angajați în posturi de bibliotecari oameni fără pregătire corespunzătoare. Unii dintre ei au demonstrat în decursul anilor că au posibilități de a deveni într-adevăr lucrători în cultură și și-au arătat calitățile în muncă, acumulînd experiență și devenind specialiști autodidacți. Ades, mulți dintre acești bibliotecari trăiesc însă cu iluzia că ar fi suficient de pregătiți pentru misiunea ce o au de îndeplinit.

Nu sînt partizana scoaterii din muncă a celor fără diplome. Ar fi absurd. Cred că ar fi oportun însă ca cei care au funcționat 5 sau 10 ani în munca de bibliotecă și care au corespuns, să fie definitivați în posturi, în urma unor examene de specialitate. În interesul meseriei noastre, pentru autoconfirmarea și obiectivarea instruirii și a nivelului de cultură de care dispunem, consider că avem datoria să milităm pentru crearea unor forme de pregătire sistematică pentru lucrătorii din biblioteci.

Și, în primul rînd, avem datoria să cerem statuarea unor norme obligatorii de promovare, care să ne determine, pe fiecare dintre noi, să ne străduim a urma cursuri de învățămînt superior, a da examene de grad sau pentru titluri științifice.

Poate părem pretențioși, noi înșine rămânând în urma pretențiilor emise.

Am putea fi mai modeste.

Dar dacă ne gândim la pretențiile vieții, la sarcinile ei?!...

FEBRONIA COSTACHE

directoarea Bibliotecii municipale pentru copii „Ion Creangă”, București

S-au scris și se mai pot scrie sute de pagini care să oglindească pasiunea din todeauna a transmitătorilor de comori spirituale. Și dacă noi, bibliotecarii, simțim, exercitând această profesie, vibrația ritmului interior al dezvoltării culturii, nu întotdeauna reușim sau avem posibilitatea să spunem ceea ce noi înșine simțim. Există, în conștiința unora, niște paradoxuri inadmisibile în epoca noastră, bibliotecarul fiind de multe ori sinonim nu omului de cultură, ci funcționarului care execută o muncă oarecare.

Nu vreau ca afirmațiile mele să fie greșit înțelese, dar cele scrise reflectă o realitate simțită ca atare de foarte mulți dintre noi, mihnindu-ne de tot atâtea ori.

Practicînd această meserie de mai bine de un deceniu și cunoscînd toate categoriile de bibliotecari, concluzia mea rămîne aceeași. Bibliotecarul îi se impune o pregătire continuă, pentru că, indiferent de categoria de bibliotecă (comunala, orașenească sau municipală), aceasta trebuie să devină locul unde se răspunde tuturor întrebărilor, tuturor intereselor cititorilor, indiferent de vîrstă sau profesie.

Mulți slujitori ai cărții, din dorința de a adînci practica meseriei lor, au demonstrat necesitatea perfecționării. Și se părea că bunele intenții nu vor avea un caracter efemer; mai mult, s-a încercat cîte ceva. S-a înființat, acum vreo 15 ani, Secția de biblioteconomie de pe lângă Facultatea de filologie din București, care, după ce a dat două promoții de absolvenți, s-a dizolvat. Și Secția de bibliotecari a Școlii tehnice de activiști culturali, după o perioadă destul de scurtă de funcționare, a avut același sfîrșit. Secția de biblioteconomie, reînființată de data aceasta pe lângă Institutul pedagogic din București, este în curs de lichidare. Mai există numai un curs facultativ la Universitatea bucureșteană, care, prin însuși caracterul lui facultativ, nu poate constitui nici pe departe baza

teoretică de pregătire a cadrelor de bibliotecari. Înființăm zeci de biblioteci cu secții noi, ca răspuns la cererile din ce în ce mai diversificate ale publicului cititor. Dar unde formăm bibliotecari? De ce bijbim atîta în găstrea modalităților de calificare și stimulare a oamenilor care lucrează în aceste locașuri de cultură?

Ca vechi bibliotecar, mă îndoiesc de existența, la un absolvent al liceului, de cultură generală, a tuturor atributelor ce trebuie să le posede un bibliotecar. Sînt mulți colegi din rețeaua noastră care doresc să se califice în domeniul biblioteconomiei. Dar ce s-a făcut pînă acum pentru a se crea posibilități ca bibliotecarii fără studii de specialitate, deja încadrați în muncă, să poată să obțină — în profesia pe care o exercită — o calificare superioară? Afară de unele cursuri sporadice și de scurtă durată, nerecunoscute de nimeni ca trepte în ierarhie — nimic! Mai mult, nomenclatorul în vigoare privind ocuparea posturilor în biblioteci vine să îngrădească „tehnicianul bibliotecar”, care, deși specialist în tehnică de bibliotecă și posedînd o diplomă în acest sens, nu are prevăzută o încadrare corespunzătoare pregătirii lui tehnice. Așa se explică de ce foarte multe biblioteci devin din locașuri de cultură, trambuline de lansare, pentru că absolventul unei facultăți se duce la catedră, iar tehnicianul nu stă în bibliotecă pentru că nu s-au născut încă normele care, într-un fel sau altul, să-i legitimeze calitatea.

Bibliotecarul nu-i totuși și el un educator? Nu-i dascălul tuturor vîrstelor? Nu simte la fel ca și profesorul emoția copilului pe care l-a ajutat să-și strîngă material pentru o temă, sau bucuria omului cărunțit, căruia i-a dat cartea ce „i-a mers la inimă”? Și totuși, dacă cunoaștem existența acestei stări de fapte, de ce nu dăm bibliotecarului posibilitatea să promoveze în ierarhia profesională ascendența cadrelor didactice? Cît de mult doresc convocarea acelei adunări generale a bibliotecarilor din țara noastră, la care noi, slujitorii cărții, să ne sfătuiim și, de la înalta tribună, să putem raporta și noi partidului că ne-am îndeplinit misiunea noastră socială? Cînd va fi ziua fericită a votării **STATUTULUI BIBLIOTECARILOR**? Cît de mult o aștept și sînt convinsă că, la fel ca mine, o așteaptă toți colegii mei.

CUNOȘTINȚE ECONOMICE

Bibliografie selectivă

Pe temelia istoricelor hotărâri ale Congresului al X-lea al partidului care trasează căile dezvoltării multilaterale ale orînduirii socialiste, capătă o deosebită importanță cunoașterea problemelor economice ale etapei actuale de construcție a socialismului, de lărgire și perfecționare continuă a bazei tehnico-materiale a țării.

Întelegerea de către masele largi a fenomenelor și proceselor economice contribuie la întărirea efortului lor conștient în producție, la bunul mers al economiei, la progresul material al țării. Difuzarea promptă și la obiect a informației economice se integrează astfel în sprijinul pe care bibliotecile sînt chemate să-l dea pentru formarea conștiinței socialiste.

Fără a aborda o tematică prea largă, bibliografia selectivă ce o publicăm mai jos are scopul de a facilita bibliotecilor publice recomandarea unor cărți și articole din presă pe teme economice. Multe din notele bibliografice vor servi, în egală măsură, și celor care frecventează cercurile de învățămînt economic. Ținînd însă seama de mersul meru ascendent al economiei, de complexitatea și varietatea fenomenelor economice, este indicat ca bibliotecarii să lărgescă tematica informației economice și s-o adapteze cerințelor și nivelului de pregătire a diferitelor categorii de cititori.

★

Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. Buc., Editura politică, 1969. 783 p. Ceașescu, Nicolae. *Raportul Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al IX-lea și Congresul al X-lea și sarcinile de viitor ale partidului.* 6 august 1969. Buc., Editura politică, 1969. 128 p.

Ceașescu, Nicolae. *România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste.* Rapoarte, cuvîntări, articole. [Vol.] 1—2. Buc., Editura politică, 1968. [Vol.] 1. iulie 1965—septembrie 1966. 624 p.+1 f. portr. [Vol.] 2. septembrie 1966—decembrie 1967. 616 p.+1 f. portr.

Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român cu privire la Planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980. Buc., Editura politică, 1969. 94 p.

I. Studii și materiale de informare

Dicționar statistic-economic. Sub redacția dr. Constantin Ionescu. [Ediția a II-a]. Buc., Direcția centrală de statistică, 1969. 736 p. cu fig.+erată.

Dobrescu, Emilian. *Ritmul creșterii economice. Teorie și analiză.* Buc., Editura politică, 1968. 400 p. cu graf.

Economie politică. Vol. II. Economia politică a socialismului. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1968. 520 p. (Ministerul învățămîntului. Academia de studii economice. Catedra de economie politică).

Mănescu, Radu. *Valoare și preț* (în economia socialistă). Lupta de clasă, 49, nr. 3, mar 1969, p. 18—27.

Rausser, Vasile. *Bazele planificării economiei naționale.* Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 436 p.

Recensămîntul populației și locuințelor din 15 martie 1966. Rezultate generale. Vol. 1. Populație. [Buc.]. Direcția centrală de statistică, 1968. XXXII+330 p.

Sonea, Gavril. *Naționalizarea principalelor mijloace de producție în România.* — 11 iunie 1948. Buc., Editura politică, 1968. 160 p.

II. România — pe drumul construcției socialismului

Dolgu, Gheorghe. *România socialistă de azi și de mâine.* Viața economică, 7, nr. 22, 6 iun 1969, p. 1, 3, 9.

Ionescu, Constantin. *Schimări adînci în structura economică și socială a României.* Știința, 38, nr. 7989, 27 feb 1969, p. 1, 5.

Popa, Dumitru. *Conducerea de către partid — chezașia înaintării României pe calea socialismului.* Știința, 38, nr. 8084, 3 iun 1969, p. 1, 2.

România socialistă. Cifre și fapte. Buc., Editura politică, 1969. 145 p. cu fig.+15 f. graf.

Socialismul și progresul. Probleme teoretice ale desăvîșirii construcției socialismului. Sub redacția: Mihail Cernea și Constantin Petre. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967. 203 p. (Institutul de filozofie al Academiei Republicii Socialiste România. Academia de științe social-politice „Ștefan Gheorghiu” de pe lângă C.C. al P.C.R.).

III. Industrializarea socialistă — temelia dezvoltării economice și culturale

Almășan, Bujor. *Industria minieră a României.* Buc., Meridiana, 1968. 72 p.

Baciu, Ștefan A. *Dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregului teritoriu al țării.* România liberă, 27, nr. 7566, 16 feb 1969, p. 1, 2.

Desmireanu, Ion. *Politica de acumulări și investiții — expresie a înaltei responsabilități a partidului și statului pentru prezentul și viitorul țării.* Știința, 38, nr. 7985, 23 feb 1969, p. 1, 2.

Djiamandopol, Mihai. *O necesitate de prim ordin a dezvoltării dinamice a economiei naționale: înfăptuirea cu înaltă eficiență a investițiilor cincinalului.* Știința, 38, nr. 7983, 21 feb 1969, p. 1, 5.

Ionescu, Constantin. *Continuarea sermă a politicii de industrializare — pivotul programului general al societății*. Știința, 38, nr. 8087, 6 iun 1969, p. 1, 3.

Răvar, Ion. *Industria românească în economia contemporană*, *Tinărul leninist*, nr. 5, mai 1969, p. 3—8.

IV. Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii

Finanțarea și creditarea C.A.P. Buc., Editura agro-silvică, 1968. 108 p.

Lazăr, Traian. *Folosirea eficientă a fondului de acumulare în C.A.P.* Buc., Editura agro-silvică, 1968. 32 p. cu fig.

Marghidaru, N. și Bianu, Ion. *Eficiența economică a mecanizării agriculturii*. Buc., Editura agro-silvică, 1969. 295 p. cu graf. și diagr.

Rușinaru, Ion. *Analiza îndeplinirii planului economico-financiar în cooperativele agricole de producție*. Buc., Editura agro-silvică, 1969. 40 p. (Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție).

Vilcu, Vasile. *Prefaceri revoluționare în relațiile social-economice la sate*. *Viața economică*, 7, nr. 3, 28 feb 1969, p. 5.

V. Bunăstarea poporului: țelul activității economice

Balaure, Virgil. *Modificări în structura veniturilor și consumul populației din mediul rural*. Probleme economice, 22, nr. 1, ian 1969, p. 14—25.

Demetrescu, Mihai C. *Elasticitatea cererii populației cu privire la bunurile de consum și servicii*. Prefață: Costin Murgescu. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967. 291 p. (Academia Republicii Socialiste România. Institutul de cercetări economice. Bibliotheca aconomica, 11).

Tomescu, Gheorghe. *Ridicarea continuă a bunăstării poporului, țelul suprem al întregii activități a partidului și statului nostru*. România liberă, 27, nr. 7660, 6 iun 1969, p. 1, 2.

Tulpan, Ion. *Cheltuielile social-culturale ale statului — contribuție importantă la creșterea nivelului de trai*. Problemele economice, 22, nr. 1, ian 1969, p. 3—13.

Voloșeniuc, Vasile. *Fondurile sociale de consum. O componentă a nivelului de trai*. *Viața economică*, 7, nr. 8, 28 feb 1969, p. 3, 6.

VI. Eficiența economică — factor al dinamismului societății

Avramescu, Aurel. *Sub semnul revoluției științifice și tehnice*. Știința tineretului, 25, nr. 6235, 5 iun 1969, p. 1, 5.

Eficiența activității economice. [Culegere de studii]. Buc., Editura politică, 1967. 335 p.

Eficiența activității economice în socialism. Probleme economice, 22, nr. 11, ian 1969, p. 127—136.

Iacobovici-Boldișor, Constantin. *Modalități de exprimare a eficienței economice a activității de producție*. *Finanțe și credit*, 15, nr. 2.

Malinski, Vasile. *Creșterea eficienței — factor hotărâtor al dinamismului economic*. Știința, 38, nr. 8093, 12 iun 1969, p. 1, 4.

Micu, Viorel. *Pe treptele calificării profesionale*. Buc., Editura politică, 1968. 252 p.

Productivitatea muncii în industrie. Sub redacția prof. univ. dr. Vasile Rausser. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 443 p. cu graf.

Schattelles, Tiberiu. *Modelarea creșterii economice. Studii metodologice*. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România. Institutul de cercetări economice. (Bibliotheca aconomica VI).

Soos Manea Carol. *Creșterea eficienței economice impune promovarea stăruitoare, sistematică a noului în tehnică*. Știința, 38, nr. 8016, 26 mai, 1969, p. 2.

Utilizarea forței de muncă. Factori, caracteristici, tendințe în România. [Redactor coordonator: Constantin Grigorescu]. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 248 p.+1 f. tab.+erata. (Academia Republicii Socialiste România. Institutul de cercetări economice. (Bibliotheca aconomica VI).

VII. Organizarea activității economice

Activitatea economică în atenția organizațiilor de partid. Buc., Editura politică, 1968. 392 p.

Ciurileanu, Radu. *Disciplină riguroasă la toate eșantioanele economiei naționale!* Știința, 38, nr. 8020, 30 mar 1969, p. 1, 3.

Conducerea și organizarea întreprinderilor. Bibliografic. Buc., I.D.T., 1968. 67 p. (Institutul central de documentare tehnică).

Despot, Petru. *Participarea sindicatelor la organizarea producției și a muncii*. Buc., Editura politică, 1968. 119 p.

Eugen, Toma și Nicula, Nicolae. *Calea spre succes — organizarea științifică a producției și a muncii*. *Munca*, 25, nr. 6643, 22 mar 1969, p. 1, 3.

Moja, Ioan. *Disciplina muncii — realități și cerințe*. Buc., Editura politică, 1968. 111 p. (Biblioteca activului sindical).

Organizarea activității de conducere a întreprinderilor. Lucrările colocviului științific din noiembrie 1967. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 204 p. (Academia Republicii Socialiste România. Institutul de cercetări economice. Bibliotheca aconomica VIII).

Planificarea și urmărirea operativă a producției. Bibliografic. Buc., I.D.T., 1968. 67 p. (Institutul central de documentare tehnică).

A. G.

CINE ? CE ? UNDE ? CÎND ? CUM ?

Bibliografia selectivă a lucrărilor de referință pentru bibliotecile mici (II)

Publicăm, în acest număr al revistei, a doua parte a bibliografiei apărute în numărul 5/1969 al publicației noastre. Această parte vine să completeze capitolul I, *Surse primare*, prin înregistrarea lucrărilor din domeniul geografiei — turismului și a unor anuare. Cu toată selecția impusă de tipul bibliotecilor cărora ne adresăm, lucrările de referință din domeniul geografiei-turismului sînt destul de numeroase, astfel încît în acest număr al revistei nu putem încheia decît primul capitol, *Surse primare*, al bibliografiei. Capitolul al II-lea, *Surse secundare*, va fi publicat în unul din numerele viitoare.

I. SURSE PRIMARE (continuare)

5 Geografie — turism: lucrări referitoare la România

5.1 Sinteze, manuale, monografii

Banu, A. C. și Rudescu, L. *Delta Dunării*. Buc., Editura științifică, 1965. 296 p.

Donisă, I. *Ualea Bistriței*. Buc., Editura științifică, 1968. 206 p.

Giurcăneanu, Cf. și Mocanu, C. *Ualea Oltului*. Buc., Editura științifică, 1968. 288 p.

Industria minieră a României. Buc., Meridiane, 1968. 70 p.

Morariu, T., Morariu E. și Savu, Al. *Lacurile din România*. Importanța balneară și turistică. Buc., Editura științifică, 1968. 200 p.

Suder, M. *Economia forestieră în România*. Buc., Meridiane, 1968. 81 p.

Tufescu, V. *Subcarpații*. Buc., Editura științifică, 1966. 254 p.

Velcea, Valeria. *Rîurile României*. Buc., Editura științifică, 1967. 96 p. cu ilustr. (Orizonturi).

Velcea, Valeria și Velcea, Ion. *Ualea Prahovei*. Buc., Editura științifică, 1965. 231 p. cu ilustr.+12 f. pl.+5 f. h.

5.2 Ghiduri

Cucu, Vasile. *România*. Ghid Buc., Meridiane, 1968. 160 p.+1 hartă.

România. Ghid turistic. Ed. a 2-a revăzută. Buc., Meridiane, 1969. 224 p.+1 hartă.

Județele României socialiste. Buc., Editura politică, 1969. 552 p. cu ilustr. și hărți.

★

Beldie, Al. *80 trasee turistice în Munții Bucegi*. Ghid turistic. Buc., Editura agro-silvică, 1968. 236 p.

Bonifaciu, Sebastian și Valeriu, Emanuel. *Bucureștii de la A la Z*. Ghid. Buc., Meridiane, 1969. 126 p.+1 hartă.

Epuran, Gh. *Ghid auto-moto*. Ed. a 3-a revăzută și adăugită. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 464 p. cu hărți+1 hartă.

Epuran, Gh. *Ghidul cabanelor*. Ed. a 3-a. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 240 p.

Florescu, Radu. *Ghid arheologic al Dobrogei*. Buc., Meridiane, 1968. 112 p.+54 f. pl.+1 hartă.

Ghidul străzilor municipiului București. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1969. 215 p.+2 h.+143 pl.

Moșneaga, Margareta. *Monumente ale naturii din bazinele Ialomiței, Prahovei și Buzăului*. Buc., Meridiane, 1969. 36 p.+12 f. pl.+1 hartă.

Popescu, Dem. *Cu trenul în vacanță*. Circuite feroviare românești. Ed. a 2-a. Buc., Editura Meridiane, 1967. 179 p.+1 hartă.

Puiu, Al. și Istrate, I. *20 de zone turistice din România*. Ghid. Buc., Meridiane, 1969. 200 p.

Ștefănescu, Costin. *Stațiuni balneare și climaterice din România*. Ghid. Buc., Meridiane, 1967. 274 p.

Seria „Mic îndreptar turistic“ (lucrări apărute în 1968 și 1969)

Adrian, Victor. *Craiova*. Buc., Meridiane, 1968. 40 p.+19 f. pl.+1 h.

Bîrlea, Pompei. *Blaj*. Buc., Meridiane, 1968. 26 p.+7 f. pl.+1 h.

Bondoc, Dumitru. *Turnu Severin*. Buc., Meridiane, 1969. 44 p.+8 f. pl.+1 h.

Cirstoiu, Cornel. *Tirgu Jiu*. Buc., Meridiane, 1969. 35 p.+8 f. pl.+1 h.

Cristescu, Mihail și Nichitovici, S. *Pitești*. Buc., Meridiane, 1969. 37 p.+8 f. pl.+1 h.

Darie, Constantin. *Cimpulung*. Buc., Meridiane, 1968. 43 p.+8 f. pl.+1 h.

Hoffmann, Herbert, Inimic, Cornel și Lupu, Nicolac. *Sibiu*. Buc., Meridiane, 1968. 40 p.+15 f. pl.+1 h.

Ionescu, Iolanda. *Slănic-Moldova*. Buc., Meridiane, 1969. 48 p.+8 f. pl.+1 h.

Nămolaru, Victor. *Piatra Neamț*. Buc., Meridiane, 1969. 44 p.+8 f. pl.+1 h.

Petre, N. și Butoi, M. *Slatina*. Buc., Meridiane, 1968. 24 p.+8 f. pl.+1 h.

Popa, V. și Firoiu, V. *Predeal*. Buc., Meridiane, 1969. 24 p.+8 f. pl.+1 h.

Preda, Ion și Petrescu, Gogu. *Baia Mare*. Buc., Meridiane, 1969. 39 p.

Stelca, Virgil. *Curtea de Argeș*. Buc., Meridiane, 1968. 74 p.

Ștefănescu, Costin. *Călimănești, Căciulata, Băile Olănești, Govora*. Buc., Meridiane, 1968. 50 p.+15 f. pl.+1 h.

Seria „Itinerare turistice”

Anghel, Paul și Iancu, Dorin. *De la Oradea la Constanța*. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 180 p.+1 h.

Călătorind prin *Uranca*. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 83 p.

Cucu, Vasile. *Trei porți ale Carpaților în circuit turistic*. Buc., Meridiane, 1969. 96 p.+1 h.

Deleanu, I. *Ualea Mureșului*. Buc., Meridiane, 1968. 90 p.

Din Cîmpia Transilvaniei în Carpații orientali. Buc., Meridiane, 1968. 118 p.+1 h.

Din Valea Bistriței în Valea Ușeiului. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 101 p.

Drumuri turistice la sud-estul Carpaților. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 130 p.+1 h.

Epuran, Gh. *Circuit în Moldova de nord*. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 180 p.

Epuran, Gh. *Circuitul marilor trecători*. Buc., Meridiane, 1965. 131 p.

Iancu, Dorin. *Plaiuri dimbovițene*. Ghid. Buc., Meridiane, 1969. 96 p. cu ilustr.+1 h.

Ionescu-Dunăreanu, I. și Cristescu, Mihail. *Prin Oltenia subcarpatică*. Ghid. Buc., Meridiane, 1969. 112 p.

Marinescu, Mihail. *Pe firul Dunării*. De la Baziaș la Marca Neagră. Buc., Meridiane, 1968. 96 p.

Matei, Horia. *Ualea Jiului*. Buc., Meridiane, 1967. 84 p.

Pleavă-Preda, Ion și Petrescu, Gogu. *1000 km în jurul arcului Carpatic*. Buc., Meridiane, 1966. 104 p.

Pleșa, Corneliu. *Defileul Crișului repede*. Buc., Meridiane, 1966. 34 p.

Tuguș, I. și Chesăraicu, N. *Pe Olt, Jiu și Mureș*. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 119 p.

Tuguș, I. și Deleanu, I. *Ualea Arieșului*. Buc., Meridiane, 1965. 60 p.

Pascu, M. *În jurul Munților Apuseni*. Ghid. Buc., Meridiane, 1967. 131 p.

Ștefănescu, C. *Ualea Prahovei*. Ghid. Buc., Meridiane, 1968. 100 p.

Velcea, Valeria și Velcea, Ion. *Pe șoseaua E 94, de la Moravița la București*. Buc., Meridiane, 1968. 96 p.+6 f. pl.

Seria „Călăuza turistului”

Bleahu, M. și Bordea, S. *Munții Apuseni — Bihor — Ulădeasa*. Buc., Editura U.C.F.S., 1967. 332 p.

Botoșăneanu, Lazăr. *Drumeșind prin Munții Banatului*. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 236 p.

Cajal, M. *Ualea Ialomiței*. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 150 p.

Floricioiu, Al. *Postăvarul. Piatra Mare*. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1969. 104 p.

Iliescu, Emilian. *Munții Rodnei*. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 212 p.

Mitroi, A. *Piatra Craiului*. Ed. a 2-a. Buc., Editura U.C.F.S., 1965. 102 p.

Niculescu, Gh. *Țarcu Godeanu*. Buc., Editura U.C.F.S., 1967. 170 p.

Popescu, N. *Paring-Șurean*. Buc., Editura U.C.F.S., 1965. 232 p.

Popescu, Nicolae. *Munții Căpățînii și Coziiei*. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1969. 219 p.

Ștefănescu, I. *Leaota și Ualea Dimboviței*. Buc., Editura U.C.F.S., 1967. 114 p.

5.3 Atlase, hărți, albume

România. Hartă turistică. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1968. 40 p.

România. Hartă turistică. Buc., Editura C.N.E.F.S., 1969. 98 p.

★

Brașov. Album. Text de Iulian Neacșu. Buc., Meridiane, 1968. 100 p.

Dunărea. Album de fotografii. Prefață de Ștefan Bănulescu. Buc., Meridiane, 1969. 192 p. cu ilustr.

Mamaia. Album. Buc., Meridiane, 1969. 18 vederi.

Munții Făgărașului. Album. Text de Valeriu Pușcariu. Buc., Meridiane, 1968. 24 p.+48 f. pl.

Sibiu. Album. Text de P. Schuster. Buc., Meridiane, 1968. 80 p. cu ilustr.

Suceava. Album. Text de Platon Parău. Buc., Meridiane, 1968. 80 p.

Vacanța în România. Album. Text de Dorin Iancu. Buc., Meridiane, 1969. 80 p. cu ilustr.

Ualea Prahovei. Album. Buc., Meridiane, 1968. 17 vederi.

Ualea Oltului. Defileul Țarnu Roșu-Cozia. Album. Text de Iancu Dorin. Buc., Meridiane, 1968. 99 p. cu ilustr.

6. Geografie — turism : lucrări referitoare la alte țări

6.1 Sinteze, manuale, monografii

Baltazar, Camil. *Austria*. Buc., Editura științifică, 1965. 252 p. (Pe harta lumii).

Braşoveanu, L. și Grigorescu, N. *Turcia*.
Buc., Editura științifică, 1966. 244 p.
(Pe harta lumii).

Bucur, N. I. *Uruguay*. Buc., Editura
științifică, 1967. 173 p. (Pe harta lu-
mii).

Căliman, G. și Arbore, C. P. *Thailanda*.
Buc., Editura științifică, 1965. 158 p.
(Pe harta lumii).

Cricoveanu, Const. *Chile*. Buc., Editu-
ra științifică, 1966. 184 p. (Pe harta
lumii).

Ciurcăneanu, Claudiu. *Etiopia*. Buc.,
Editura științifică, 1965. 290 p. (Pe
harta lumii).

Gogeanu, Paul. *Republica Federală Ca-
merun*. Buc., Editura științifică, 1967.
159 p.

Holan, A. *Filipine*. Buc., Editura știin-
țifică, 1967. 198 p. (Pe harta lumii).

Iancu, Dorin. *Suedia*. Buc., Editura
științifică, 1968. 358 p. (Pe harta lu-
mii).

Lecca, Aurel. *Atlanticul*. Buc., Editura
științifică, 1969. 392 p.

Lecca, Aurel. *Pacifical*. Buc., Editura
științifică, 1966. 326 p.

Micu, Traian. *Liban*. Buc., Editura
științifică, 1968. 182 p. (Pe harta lu-
mii).

Radian, Liana. *Senegal*. Buc., Editura
științifică, 1966. 208 p. (Pe harta lu-
mii).

Sirbu, Const. *Republica Arabă Unită*.
Buc., Editura științifică, 1968. 246 p.
(Pe harta lumii).

Stau, Christache. *Mari porturi ale lumii*.
Buc., Editura științifică, 1968. 112 p.
(Orizonturi).

Tudor, T. *Republica Sudan*. Buc., Edi-
tura științifică, 1967. 96 p. (Pe harta
lumii).

6.2 Ghiduri

Chysky, J., Skalnik, M. și Adamec, V.
Cehoslovacia. Ghid. turistic. Buc., Edi-
tura U.C.F.S., 1967. 421 p.

Bulgaria. Ghid turistic. Buc., Editura
U.C.F.S., 1967. 268 p.

6.3 Atlase, hărți, albume

Birsan, A. *Mic atlas geografic*. Ed. a 2-a.
Buc., Editura științifică, 1968. 208 p.
+ 64 p. + 30 f.h.

Mic atlas geografic. Buc., Editura știin-
țifică, 1967. 150 p. + 46 hărți color +
52 p. (Direcția tipografică militară).

7 Anuare

*Breviarul statistic al Republicii Socialiste
România*. 1968. Buc., 1969. 486 p. +
12 f. pl. (Direcția Centrală de Statistică).

*Anuarul statistic al Republicii Socialiste
România*. 1969. Buc., 1969. 736 p. +
18 f. pl. (Direcția Centrală de Statistică).

George VLĂDESCU

După două luni de vacanță, la 26 septem-
brie 1969, în Aula Bibliotecii centrale uni-
versitare din București și-a reluat lucrările
Cercul de referate și comunicări al biblio-
tecarilor din Capitală.

Prima comunicare, susținută de Mircea
Ionescu, inspector la Direcția bibliotecilor
din cadrul Comitetului de Stat pentru Cul-
tură și Artă, și intitulată *Clasificarea lu-
crărilor bibliografice*, a vădit, o dată mai
mult necesitatea preocupărilor de teorie bi-
bliografică în țara noastră. Autorul a trecut
în revistă diversele modalități de clasifi-
care, insistând asupra principalelor criterii:
extindere, conținut etc.

Abordînd o temă foarte interesantă pen-
tru activitatea bibliotecilor, Cazimir Vaj-
novski, redactor la *Revista bibliotecilor*, a
prezentat comunicarea: Studiul lecturii ti-
neretului, pornind de la rezultatele unei
anchete întreprinse printre cititorii între 14
și 20 de ani din comuna Frumoasa (ju-
dețul Harghita). Autorul studiului a sub-
liniat că biblioteca poate contribui prin
asemenia studii la o mai bună definire
a profilului cultural al omului contemporan.

Dintre cei 40 de participanți, au luat cu-
vîntul: I. Stoica (necesitatea lucrărilor teo-
retice; importanța studiului lecturii; viața
cercului); Șt. Gruia (problema stabilirii unor
criterii obiective de clasificare a lucrărilor
bibliografice); L. Gașpar (locul bibliografiei
de bibliografie în sistemul de clasificare);
Gh. Maxin (necesitatea trecerii analizei lec-
turii dincolo de superficialul cifrelor globa-
le; proiectele Bibliotecii municipale din Plo-
iești privind studiile asupra lecturii citito-
rilor); M. Maxim (observații în legătură cu
completarea colecțiilor bibliotecilor publice;
necesitatea sociologiei cărții).

Au condus: M. Maxim (Fondul de stat
al cărții); Șt. Gruia (*Revista bibliotecilor*);
Gh. Maxin (Biblioteca municipală din Plo-
iești).

Ne facem o plăcută datorie consemnînd
pe această cale reorganizarea cercurilor de
bibliologie din cîteva mari centre bibliote-
care ale țării.

Un program foarte interesant ne-a par-
venit de la Cercul de referate și comu-
nicări al bibliotecarilor din Iași. Activizarea
cercurilor bibliologice prin cuprinderea bi-
bliotecarilor din toate rețelele de biblio-
teci și valorificarea întregului potențial de
cercetare al personalului lor de specialitate
vor contribui la o mai largă afirmare a miș-
cării bibliologice din țara noastră.

Expoziția documentară: PRESA REVOLUȚIONARĂ ȘI DEMOCRATICĂ DIN ROMÂNIA

Deschisă la Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România cu ocazia aniversării a 25 de ani de la apariția primului număr legal al *Scintei*, expoziția reprezintă o grăitoare retrospectivă a tradițiilor presei progresiste românești. Ea oglindește etapele luptei duse de proletariat, de toate forțele democratice și revoluționare pentru realizarea societății socialiste. Sînt expuse primele ziare muncitorești: *Vocea lucrătorului tipograf*, Buc., 1881, al cărui moto era „solidaritate”; *Lucrătorul român*, Buc., 1872 sau primele organe de presă ale cercurilor socialiste: *Inainte*. Organ democratic-socialist și al proletariatului român. Buc., 1880 (moto: „Fraternitate și solidaritate”), *România viitoare*, Buc., 1880, *Socialistul*, Buc., 1877 și *Contemporanul* (redactori: V. G. Morțun și I. Nădejde, doi militanți de seamă ai partidului socialist și ziaristi de talent). *Contemporanul* a avut o apariție necurmată de zece ani (1881—1891) atingînd uneori un tiraj de 5 000 de exemplare. Așa cum sînt subliniate și în expoziție, principalele sfere de atenție ale presei progresiste erau constituite de problemele organizării și educării muncitorilor în spirit revoluționar, răspindirea marxismului, sprijinirea grevelor și a luptei țărănilor pentru pămînt, votul universal, demascarea politicii reacționare a claselor exploatoare, dezvoltarea legăturilor cu mișcarea muncitorească internațională. Tot acum începe o lungă și susținută tradiție de traduceri din Marx și Engels. În realizarea primului partid politic al clasei muncitoare, presa progresistă a avut un rol foarte important. Un organ de seamă al partidului social-democrat și al sindicatelor a fost *România muncitoare*. Se afirmă acum ca publiciști și frunțași ai mișcării socialiste M. Racovschi, I. Cantacuzino, A. Voinov, Șt. Gheorghiu, M. Gh. Bujor. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a avut un însemnat răsădit în presa vremii. Crearea la 8 mai 1921 a Partidului Comunist Român a avut o covârșitoare importanță pentru lupta dusă de proletariat cît și pentru presa revoluționară. Între 1921—1930, Partidul Comunist Român editează *Lupta comunistă*, *Socialismul* și apar ca organe de presă ale tineretului comunist *Tinărul leninist*, *Tineretul socialist* (organul mișcării Tineretului Socialist). La 15 august 1931, în condițiile

grele ale ilegalității, apare primul număr al *Scintei* care va fi de acum înainte purtătorul de cuvînt al partidului, călăuzitorul luptei maselor proletare pentru fărîșirea unei societăți fără exploatare. Sub directa îndrumare a partidului vor apărea o serie de publicații legale și ilegale, cum au fost *Bluze albastre*, unde s-a distins ca ziarist Alexandru Sahia, *Buletinul Comitetului Central al P.C.R.*, *Secera și ciocanul*, *Buletinul comitetului regional dobrogean al Partidului Comunist Român*, *Garda roșie a tineretului moldovean* etc., ca să amintim cîteva publicații care figurează în expoziție. Ca organe teoretice ale Partidului Comunist Român apar în al patrulea deceniu *Lupta de clasă*, *Ösztylyharc*, *Buletinul*, *Era nouă*, *Korunk*. Măntuiri ale suferințelor îndurate de luptătorii comuniști în temnițele burgheziei stau ziarele celulelor de partid din închisori: *Jilava roșie*, *Bolshevikul încăușat*. Organul celei comuniste al Partidului Comunist din România. Doftana. În anii grei ai dictaturii militare-fasciste și a ocupației hitleriste (1941—1944), alături de *Scinteia*, glasul partidului și al forțelor democratice din țară îl poartă *Moldova roșie*. Organ al comitetului regional din Moldova al Partidului Comunist din România, *Buletinul Capitalei*, *Chemarea*, *Buletinul apărării patriotice* și *România liberă* al cărui prim număr legal, cu subtitlul „Ziar patriotic” va apărea la 24 august 1944, redactor responsabil fiind Grigore Preoteasa. La 25 septembrie 1944, după două decenii de adîncă ilegalitate în zilele regimului burghezo-moșieresc, apare primul număr al ziarului care devenise deja în inimile tuturor comunistilor, ale întregului popor, simbolul zorilor unei lumi libere. *Scinteia*. Scria atunci, în prima pagină a *Scintei*: „Timp de douăzeci de ani *Scinteia*, tipărită în mici tipografii ilegale, urmărind pas cu pas de dușmanul poporului român, a fost port-drapelul năzuințelor de libertate și democrație ale poporului român (...) *Scinteia* este ziarul de apărare al intereselor celor ce muncesc cu brațele și cu mintea. *Scinteia* este ziarul de luptă pentru un război hotărît contra dușmanului de afară și dinlăuntru. *Scinteia* este ziarul de luptă pentru democratizarea țării”. Un program măreț ale cărui înfăptuiri le sărbătorim astăzi. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la adunarea festivă consacrată împlinirii a 25 de ani de la apariția primului număr legal al *Scintei*: „În sfertul de veac care a trecut de la eliberarea țării, „*Scinteia*” a continuat și dezvoltat în condiții noi luminoase tradiții din anii ilegalității. Ea s-a afirmat ca o puternică armă de luptă a partidului și a clasei noastre muncitoare în marile bătălii de clasă duse pentru cucerirea puterii, pentru reconstrucția țării și edificarea societății socialiste”.

A. P.

Informarea științifică și tehnică în R. S. România

Inchinată celei de-a 25-a aniversări a eliberării patriei, expoziția se încadrează într-un întreg complex de manifestări similare care și-au găsit sălaş în clădirea B.C.U. Cluj, închinată aceleiași mari sărbători, și se completează armonios cu *Expoziția cărților și lucrărilor distinsc cu premii naționale și internaționale*, în cei 25 de ani, realizată în colaborare cu C.L.D.C.-Cluj și expoziția documentară *Pregătirea și înfăptuirea inspecției din august 1944*, organizată în sălile B.C.U. Cluj de către Arhivele Statului, filiala Cluj.

În standurile expoziției își face loc, mai întâi, un scurt istoric al informării și documentării științifice și tehnice la noi în țară sub rubrica *Din începuturile documentării în România*. Dintre lucrările mai importante expuse aici, am enumera: Vasile Popp, *Disertație despre tipografiile românești în Transilvania și învecinatele Țări de la începutul lor pînă în vremile noastre* pînă la cele patru volume ale *Bibliografiei românești vechi (1508—1830)* a lui Ioan Bjanu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu, Ioachim Crăciun, *Bibliografia Transilvaniei Românești 1916—1936, Activitatea științifică la Universitatea din Cluj 1920—1930*, Georges Bengesco, *Bibliographie franco-roumaine*.

Materialele ilustrative, la rîndul lor, se împart pe domenii: literatură și istorie literară; istorie; filologie; științe economice; pedagogie-psihologie; drept; artă; matematică; fizică; chimie; tehnică; biologie; medicină; geografie; geologie și agronomie.

Cîteva vitrine oglindesc, în mod selectiv, lucrările bibliografico-documentare ale instituțiilor de învățămînt și cercetările de informare științifică și tehnică ale uzinelor și bibliotecilor clujene. Avem aici, lucrări ale Bibliotecii Universitare din Cluj, ale Institutului de Istorie și de Lingvistică (Filiala Academiei R.S.R. Biblioteca), ale Bibliotecii Institutului Agronomic, ale Bibliotecii Centrale I.M.F.; ale Unităților documentare din întreprinderi și instituții clujene: Teodora Oprescu, *Referințe critice pe anul 1966*; Dumitru St. Petruțiu și Teodora Oprescu, *Referințe critice pe anul 1967*; *Cărți străine intrate în Biblioteca Centrală Universitară Cluj*; Teofil Bugnariu, Dumitru St. Petruțiu și Viorica Pop, *Transilvania. Indice bibliografic selectiv (1918—1946)*; *Familia. Index alfabetic*; Teofil Bugnariu, Dumitru St. Petruțiu, *Opera literară a lui Ion Agârbiceanu — indice bibliografic selectiv*, toate acestea fiind redactate de către Biblioteca Centrală Universitară Cluj, lucrări de diplomă ale

studenților, cu caracter bibliografic: Radu Ciobanu, *Revista Familia seria a II-a, 1926—1929, seria a III-a 1934—1940 studii și indici bibliografici*; Vasile Chereches, *Politica internațională între anii 1859—1867 oglindită în Gazeta Transilvaniei. Indice bibliografic analitic*. Sub auspiciile Bibliotecii Academiei R.S.R. Filiala Cluj apar: G. Scridon și I. Domșa, *George Coșbuc. Bibliografie, Viața socială 1910—1911. Indice bibliografic*, iar în cadrul Bibliotecii Centrale I.M.F. Cluj: *Repertoriul alfabetic al clasificării zecimale. Medicină biologie* întocmit de Leona Vaczy, la rubrica Unității documentare din întreprinderi, uzine și instituții clujene figurează: *Buletin de documentare metalurgică*, *Buletine de informare și documentare tehnică*. *Noutăți din industria materialelor refractare, abrazive, carbunoase*, *Buletin de informare. Fabrica de piele și încălțăminte Cluj*.

Dintre panourile desfășurate pe pereții expoziției, două ocupă un loc central și din punct de vedere al valorii informative și instructive. Primul: *Informarea științifică și tehnică în R. S. România*, al doilea este *Informarea științifică și tehnică în Cluj*. Ambele pornesc de la principiul exprimării relațiilor de coordonare, colaborare și subordonare între centrele ce au preocupări serioase în munca informativă și documentară a cercetării științifice și tehnice, bineînțeles raportate la dimensiunile caracterului fiecărui panou.

Cornelia VAIDA

Biblioteca Centrală Universitară Cluj

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ BACĂU va fi prezentă în curînd în librării cu un nou volum: *Cartea românească veche în Biblioteca documentară „G. T. Kirileanu” din Piatra Neamț*, rod al cercetărilor întreprinse de profesorul și bibliograful Filip Mircea din Bacău. Lucrarea, în curs de apariție, cuprinde semnalările bibliografice ale volumelor de carte veche românească investigate de autor în biblioteca nemțeană sus-menționată. În afara lucrărilor evidențiate deja în *Bibliografia românească veche* (pentru care se face doar o simplă trimitere), volumul semnalează și o serie de titluri oglindite de *B.R.U.*, fără însă a fi semnalată existența lor la Piatra Neamț, ca și unele lucrări neidentificate de aceasta. Cele aproximativ 200 de semnalări inserate în volum sînt însoțite de comentarii asupra notațiilor existente în fiecare lucrare, o descifrare a textelor, însemnări asupra importanței pe care o prezintă din punct de vedere lingvistic, filologic, istoric, geografic etc., ca și asupra particularităților prezentate de exemplarul aflat la Piatra Neamț. Informațiile sînt grupate tematic, în funcție de subiectul lucrărilor.

A. C.

LA PLĂCINTE, ÎNAINTE...

În binecunoscuta zicală există și un final despre care e mai bine să nu amintim. De aceea l-am omis și din titlu. Mai întâi, pentru că în cele ce urmează încă nu s-a ajuns la un final sau, cum s-ar zice, este o poveste fără sfârșit. Și apoi, de ce să anticipăm și să nu lăsăm loc pentru ceva mai bun decât contrariul lui „înainte”?...

Povestea neterminată are totuși un început și încă unul frumos, fiind vorba de soarta unor cărți și de dorințele împlinite ale unor cititori. Și, ca în orice poveste, să începem cu...

A fost odată... o inițiativă bună a comitetului sindicatului și așa a luat ființă o bibliotecă pentru salariații din Combinatul siderurgic Galați. Pe atunci se ridicau schelele Combinatului și era în construcție Tiglina, cartierul unde locuiesc acum cei mai mulți din lucrătorii lui. Aici și-a găsit sălaş

și biblioteca sindicatului; mai întâi într-un local, apoi în altul și încă o dată în altul. Se părea, în sfârșit, că totul este cât se poate de bine: cele 35 000 de volume aveau un adăpost stabil în inima cartierului și cititorii erau mulțumiți.

Într-adevăr, totul ar fi fost așa dacă cei care se ocupă de plăcinte n-ar fi luat-o înainte, amintindu-și că localul este al lor. Cât despre cei care se ocupă (sau ar trebui să se ocupe) de soarta bibliotecii, ce să mai facă război (?), au zis că așa e drept și... au dat înapoi. La propriu și la figurat. De atunci au trecut luni de zile, biblioteca a rămas în provizorat într-o cămăruță, sala de lectură a dispărut și în locul ei a pătruns... vântul. Pentru că mai marii peste plăcintării au uitat să ocupe localul la fel de repede precum s-au grăbit să-l evacueze mai marii peste bibliotecă.

Ca în orice poveste, și în a noastră s-a petrecut o metamorfoză. Biblioteca a fost transformată într-o uriașă grămadă de cărți care zac pe jos. Cum s-ar zice... e la pământ. Dar asta nu este o poveste, ci un trist adevăr lipsit de orice fel de fantezie. În rafturile din minuscula încăpere pe care unii, în ciuda realității, și alții, în virtutea obișnuinței, se mai încăpățânează s-o denumească bibliotecă, și-au găsit locul numai câteva mii de volume a căror soartă a fost mai puțin crudă. Dar, să îndrăznească cineva să se atingă de vreuna din aceste cărți!... Nici n-ar putea, pentru că suratele lor, vreo 25 000 la număr, care, în lipsă de spațiu, au fost făcute grămadă de jur împrejur, au ridicat un uriaș gard din hirtie și slove, o barieră de netrecut.

Gândiți-vă, este vorba de cărți (care au costat peste 200 000 de lei) și nu de maculatură. Cit privește cititorii, nu mai viu ca înainte și, totuși pasionații după lectură își înfrîng necazul și aleg din grămadă. Să mai spunem că în astfel de condiții orientarea lecturii este o fantezie, că anul acesta nu s-a cumpărat nici o carte (unde să mai încapă?), că bibliotecile mobile din sectoarele Combinatului sînt departe de a acoperi cerințele de carte ale cititorilor... Ar fi timpul să se încheie cu poveștile, cu improvizatiile.

A. GRINDEA

N. B. Combinatul siderurgic din Galați — monumentala creație a socialismului —, s-a ridicat prin munca intensă a zecilor de mii de constructori. Este o *realitate* a vremurilor noastre de care sîntem mîndri, un *pivot* al mersului nostru *înainte*. Cei care poartă răspunderea pentru munca culturală din cadrul comitetului sindicatului au o datorită față de salariații Combinatului și au aminat prea mult scadența. Dacă se găsește un local pentru o plăcintărie, de ce nu s-ar găsi și pentru bibliotecă?

De ce?

A. G.

Inceputurile folosirii hirtiei in țara noastră

PROBLEME ALE ISTORIEI HIRTIEI ÎN ROMÂNIA

Dintre izvoarele istorice, cea mai importantă categorie o constituie monumentele scrise. Acestea reprezintă materialul informativ cel mai direct și cel care poate fi interpretat cu cea mai mare certitudine. În zilele noastre, diferitele categorii de documente scrise intră în domeniul preocupărilor unor discipline auxiliare diferențiate (epigrafia, papirologia, paleografia, codicologia, diplomația, istoria cărții¹). Toate aceste discipline, denumite generic discipline ale scrisului, acordă o importanță deosebită cu noșterii cât mai temeinice a materialelor subiacente pe care s-au păstrat textele. Acest lucru, datorită faptului că particularitățile materialului subiacent (duritatea lui, faptul că prezintă asperități sau este neted) au influențat formele de scriere și de conservare mai îndelungată sau de mai scurtă durată a textului, a fost în funcție și de ele. Deosebit de aceste particularități, unele materiale (de exemplu, papyrusul) sau procedee de preparare (de pildă, în cazul pergamentului sudic și, respectiv, al celui nordic) au fost caracteristice unor anumite perioade și unor anumite teritorii. Deci, pe baza lor, cercetătorul poate obține informații prețioase cu privire fie la perioada, fie la locul de proveniență a monumentului scris pe care-l cercetează.

Cu toate că dintre materialele subiacente tradiționale hirtia este cel mai nou, totuși acesteia i-a revenit unul dintre rolurile cele mai importante în ce privește victoria activității scrise asupra celei verbale. Fără acest material subiacent, relativ ieftin, activitatea scrisă nu ar fi putut lua proporțiile la care a ajuns, în dezvoltarea ei, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea pînă în zilele noastre. Dezvoltarea folosirii hirtiei, a comerțului și a fabricării locale a hirtiei

reflectă chiar și în sine, în mod caracteristic, generalizarea științei de carte și a folosirii scrisului, adică așa-numita laicizare a scrierii sau — am putea spune — democratizarea ei. Tocmai din acest motiv, rezultatele obținute în domeniul istoriei hirtiei pot servi drept indiciu în privința gradului de dezvoltare atins de activitatea scrisă pe un anumit teritoriu.

În zilele noastre, cercetările din domeniul istoriei hirtiei au loc în trei direcții. Un domeniu de cercetare și o problemă aparte le constituie cercetările în legătură cu vechile mori de hirtie și cu tehnologia fabricării hirtiei. De altfel, aceste cercetări, în formă lor cea mai modernă, sînt în strînsă relații cu istoria industriei și a tehnicii. Elucidarea trecutului comerțului cu hirtie și a circulației hirtiei reprezintă cea de-a doua grupă de probleme de cercetat. Și, în sfîrșit, cea de-a treia e activitatea, de mare specializare, care se ocupă cu filigranele și care este un auxiliar indispensabil ambelor ramuri de cercetare amintite mai înainte.

Azi se disting clar contururile sarcinilor din viitorul apropiat, și anume, ca cercetările în acest domeniu să elimine informațiile eronate, răspîndite în literatura de specialitate de mai înainte și să recupereze în mod definitiv amintita rămînere în urmă, moștenită din perioada anterioară²). Concret, aceste sarcini urgente ar fi următoarele: întocmirea repertoriului exhaustiv al filigranelor morilor de hirtie din țară, folosind fotocopii executate cu izotopi radioactivi, care redau cu deplină fidelitate și cele mai mici amănunte, care abia se disting cu ochiul liber, ale filigranelor³); alcătuirea de monografii — bazate pe adunarea tuturor izvoarelor scrise existente, deci pe temeinice cercetări arhivistice despre fiecare

moară de hîrtie, cît și despre evoluția comerțului și a circulației hîrtiei în țara noastră, în diferite perioade; întocmirea sintezei istoriei hîrtiei din România, la un nivel corespunzător tuturor exigențelor științifice.

Articolul de față reprezintă primul dintr-o serie de studii, prin care am dori să înlesnim verificarea critică a informațiilor din lucrările anterioare și fundamentarea cercetărilor de specialitate în viitor. Prin întocmirea evidenței morilor de hîrtie din țară, care au funcționat înainte de mijlocul secolului al XIX-lea, și a filigranelor lor, precum și prin organizarea în manieră enciclopedică a informațiilor, verificate în mod critic, privind data înființării și perioada de funcționare, capacitatea de producție și nivelul tehnic al acestor mori, urmărind un dublu scop. Pe de o parte, dorim să oferim puncte de plecare sigure pentru prelucrarea monografică a istoricului acestor mori de hîrtie. Pe de altă parte, intenționăm ca aceste studii să devină asemenea instrumente auxiliare provizorii, încît, pînă cînd va putea fi întocmită amintita sinteză definitivă, să asigure cercetătorilor din domeniul disciplinei scrisului cele mai necesare informații asupra fabricării hîrtiei în trecut. Avînd în vedere că produsele morilor de hîrtie din România (mai ales ale celor din Transilvania) au fost folosite de la început și în Peninsula Balcanică, cercetarea acestor întreprinderi și a filigranelor lor pare să fie utilă și pentru cercetările istorico-filologice și bibliologice ale țărilor învecinate.

Istoricul fabricării hîrtiei în țara noastră din perioada feudalismului se divizează în trei etape distincte. Cu acest prilej vom examina doar prima etapă, care se întinde pînă la sfîrșitul secolului al XVI-lea, completînd-o însă cu schițarea celor mai importante referinți asupra perioadei premergătoare fabricării hîrtiei în țară (secolele XIV—XV). Cu primul deceniu al secolului al XVII-lea, în istoria fabricării hîrtiei din țara noastră se încheie perioada experiențelor deschizătoare de drumuri, de caracter orășenesc, legate de orașele din Transilvania. Secolul care i-a urmat este caracterizat în domeniul producerii hîrtiei de inițiativele unora dintre principii. În schimb, întreprinderile de un colorit variat, manufacturiere, din perioada 1712—1850, marchează direcția dezvoltării capitaliste, ele introducînd fabricarea mecanică a hîrtiei.

★

Răspîndirea folosirii hîrtiei, în principalele ei etape, s-a petrecut și la noi la fel ca în alte părți ale Europei⁴⁾. Prin mijlocul arabilor, hîrtia a ajuns în Europa

destul de timpuriu (circa anul 1000 e.n.), dar a fost acceptată cu rezerve. Lumca europeană de atunci, în ansamblu neștiutoare de carte, voia ca diplomele care îi asigurau drepturile să fie scrise pe un material cît mai trainic, garanția reprezentînd-o în primul rînd nu textul, ci actul material, pe care era așternută în mod solemn scrierea. Persistența atitudinii de rezervă manifestată față de hîrtie era justificată, în parte, prin fragilitatea și mai cu seamă prin rezistența ei limitată la umezeală, ceea ce amenința integritatea diplomelor. Atît timp deci cît în Europa scrierea era puțin răspîndită, iar practica și produsul ei erau considerate drept ceva solemn și deosebit, hîrtia n-a putut lua locul pergamentului.

Prin urmare, premisa generalizării noului material subiacent a fost schimbarea treptată a relației de pînă atunci dintre scriere și societate. După ce schimbarea a avut loc, noul material subiacent a devenit un factor care a favorizat răspîndirea științei de carte. La sfîrșitul evului mediu și la începutul epocii moderne, hîrtia și scrierea au ajuns factorii aproape indivizibili ai culturii, care se condiționează reciproc. La început, hîrtia a fost folosită numai pentru concepte, registre și acte de importanță mai mică, consemnarea pe hîrtie a chestunilor mai importante fiind de-a dreptul interzisă. De exemplu, în 1231, împăratul Frederic al II-lea a interzis notarilor publici din Italia să-și scrie documentele pe hîrtie. Cu toată rezerva și cu toate interdicțiile, noul material subiacent a cucerit un domeniu tot mai întins pe tărîmul emiterii documentelor, iar după răspîndirea și laicizarea în oarecare măsură a științei de carte, și în domeniul scrierii de codice. De aceea, răspîndirea folosirii hîrtiei indică istoricului ritmul în care cultura scrisă străbate viața societății.

Producerea și folosirea hîrtiei au luat avînt în Europa doar atunci cînd au ajuns într-un contact mai strîns cu cel mai dezvoltat teritoriu al scrierii latine, cu Italia. De la arabi, care în 827 cuceriseră Sicilia, noul material subiacent a fost preluat de normanzi, care s-au așezat în locul lor. Cea mai veche diplomă latină scrisă pe hîrtie a fost emisă de regele normand Roger I, în anul 1090, în Sicilia. Cea mai veche diplomă scrisă pe hîrtie din Italia, care s-a păstrat și în original, datează din anul 1190 și provine tot din Sicilia. Cea mai veche mărturie scrisă pe hîrtie, din părțile nordice ale Italiei, este cartea care cuprinde însemnările notarului public genovez Johannes Scriba, din anul 1154. Pînă la începutul secolului al XIII-lea, cu toate restricțiile puse în calea folosirii ei, hîrtia s-a generalizat în întreaga Peninsulă Italică. Cererile

mărite de hirtie nemaifiind satisfăcute prin importul de hirtie din Peninsula Iberică și din alte state arabe, a devenit necesară și prepararea hirtiei și în Italia. Începând din deceniul al șaptelea al secolului al XIII-lea, s-au păstrat date despre prepararea hirtiei la Fabriano, în provincia Ancona. Peste câteva decenii, noua ramură meșteșugărească s-a răspândit în întreaga peninsulă și mai ales în Italia de nord. În 1283, s-a început prepararea hirtiei la Treviso, în 1289 la Bologna, iar în 1293 la Cividale. În urma cererii crescînde, în Italia au fost construite, una după alta, noi „mori” de hirtie și în secolul următor, aici formîndu-se primul centru medieval al preparării hirtiei din Europa.

În Germania, folosirea crescîndă a hirtiei poate fi urmărită de la sfîrșitul secolului al XIII-lea. Germania apuseană și cea de nord își procurau hirtia necesară, chiar pînă la sfîrșitul secolului al XIV-lea, din Franța, respectiv din Burgundia, prin Bruges, Anvers și Colonia, iar Germania de sud, din Italia, mai ales prin Milano și Veneția. Prima „moară” de hirtie din Germania a fost înființată în 1389—1390, de către negustorul patrician Ulman Stromer din Nürnberg, cu concursul a doi meșteri specializați în prepararea hirtiei din Lombardia. În prima jumătate a secolului următor au mai luat ființă în Germania încă 10 ateliere noi. De la această dată, producția de hirtie din Germania a început să devină considerabilă, asigurînd, și nevoile țărilor din centrul și din răsăritul Europei.

În ordinea cronologică, folosirea hirtiei s-a răspândit astfel în centrul și nordul Europei. În Ungaria, folosirea hirtiei este atestată începînd cu anul 1310, iar fabricarea hirtiei s-a început în această țară înainte de 1530. În Boemia, cel mai vechi monument scris pe noul material subiacent este registrul orașului (*liber civitatis*) Praga, din anul 1310; cea mai veche diplomă, pe hirtie, datează din 1380, iar prepararea locală a hirtiei a început în anul 1499. Cel mai vechi monument scris pe hirtie din Suedia este o scrisoare din 1322, iar prima moară de hirtie de acolo a fost ridicată în 1573. Prima mărturie de acest fel din Norvegia este o diplomă regală din anul 1364; în privința fabricării hirtiei în această țară, ni s-au păstrat date începînd din anul 1698. Cea mai veche diplomă pe hirtie a Danemarcei datează din 1367, iar prepararea hirtiei s-a început acolo în 1576. Tot atunci începe și prepararea hirtiei în Rusia.

Primele date cu privire la începuturile folosirii hirtiei în țara noastră îndreptătesc părerea că în răspîndirea, aici, a noului material subiacent — în afară de progresele realizate în domeniul extinderii scrierii — un

rol de seamă l-a jucat și întărirea legăturilor Transilvaniei cu Italia în timpul regilor angevini⁹⁾. Primele cancelarii emittente de documente care au acceptat hirtia au fost cele mai mici, fără o practică bine satornicită (ale comitatelor și ale orașelor, ale vicarilor episcopali etc.), deoarece pricinile mai mărunte tratate de ele în scris nu reclamau o consemnare mai durabilă. În Transilvania, un imbold deosebit la folosirea hirtiei l-au dat reformele regilor angevini, prin care a fost introdusă procedura scrisă în rezolvarea pricinilor și în acele domenii ale administrației și justiției unde pînă atunci predominase procedura verbală. Un rol deosebit în acceptarea de către societatea laică ardeleană a documentelor scrise pe hirtie l-a avut activitatea de emitere de acte a comitatelor și a scaunelor. Simptomul decisiv al acestei acceptări îl reprezintă apariția, la mijlocul deceniului al patrulea al secolului al XIV-lea, printre actele celorlalte foruri emittente de documente din Transilvania, a actelor pe hirtie emise de comitate și de scaune.

Deși, începînd cu anul 1345, printre documentele emise de voievozii și vicevoievozii Transilvaniei se găsesc cîteodată și unele acte scrise pe hirtie, totuși ele au devenit mai frecvente abia după 1349—1350. Dintre forurile emittente de documente, rezerva cea mai mare față de hirtie au manifestat-o locurile de adevărire. Deși conventul din Cluj-Mănăstur a emis încă din 1348 un document scris pe hirtie, a trebuit totuși să mai treacă un deceniu pînă ce noul material s-a consacrat definitiv în practica sa documentară. Pătrunderea hirtiei în cancelaria capitolului din Alba Iulia a început și mai tîrziu, și poate chiar cu mai multă zăbavă. Deși, începînd cu anul 1350, au fost emise și aici documente scrise pe hirtie, atitudinea de rezervă față de ea, manifestată în mod hotărît de membrii capitolului, a început totuși să cedeze abia cu 10—15 ani mai tîrziu. Folosirea hirtiei s-a generalizat cu mai multă ușurință în capitulurile de la Oradea și Cenad. La Oradea, în cel de-al optulea deceniu al secolului al XIV-lea, folosirea hirtiei era atît de generalizată, încît pentru acest material subiacent capitolul nici nu mai lua vreo taxă de la părțile care solicitau documente.

Într-un chip asemănător s-au petrecut lucrurile la începutul secolului al XV-lea și în activitatea de copiere a cărților.

Deci răspîndirea scrierii în Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIV-lea a avut ca urmare pătrunderea hirtiei în domeniul emiterii de documente, cu toate că materialul subiacent al privilegiilor a continuat să rămînă în mod exclusiv pergamentul. În materialul documentar păstrat din deceniul al șaptelea al secolului al XIV-lea,

numărul documentelor scrise pe hîrtie și cel al documentelor scrise pe pergament sînt aproximativ egale. În ultimele decenii ale secolului, documentele scrise pe hîrtie au ajuns net precumpănitoare.

Deși din Țara Românească se cunoaște un document scris pe hîrtie încă din anul 1406, iar din Moldova din 1428, totuși și în aceste două țări române se poate constata rezerva societății față de noul material subiacent. Aici, hîrtia a fost folosită, pînă în ultimul sfert al secolului al XV-lea, aproape exclusiv la corespondența cu orașele transilvănene. Pînă la începutul secolului al XVI-lea, progresele răspîndirii scrierii au făcut ca societatea din aceste părți ale țării să se obișnuiască cu noul material.

Pe baza cercetării filigranelor și potrivit datelor istoriei generale a fabricării hîrtiei din Europa, se poate afirma cu toată certitudinea că și la noi a fost folosită la început exclusiv hîrtia din Italia. Începînd cu cea de-a doua jumătate a secolului al XIII-lea și pînă la apariția tiparului, Italia a deținut monopolul în domeniul fabricării și al comerțului de hîrtie, iar Transilvania a avut legături cu Italia, încît înainte de mijlocul secolului al XV-lea altă hîrtie în afară de cea italiană cu greu putea ajunge aici în cantități mai mari. Chiar și hîrtia venită din Polonia și Silezia, care își procurau la rîndul lor, hîrtia tot din Italia, și ajunsă în țara noastră prin mijlocirea Cracoviei și a Liovului se poate considera în bună parte tot de proveniență italiană. Dar numai la sfîrșitul secolului al XV-lea, ca urmare a cererii crescînde de hîrtie din Europa răsăriteană, meșteșugul fabricării hîrtiei s-a răspîndit în împrejurimile Cracoviei, la începutul secolului al XVI-lea fiind aici în funcție 11 mori de hîrtie. Deci numai de atunci o parte considerabilă a hîrtiei importate din Polonia putea fi de proveniență polonă. Cu toate că, prin 1429, un preot din jurul Brașovului, care se îndeletnicea cu copierea cărților, se plîngea că n-avea hîrtie suficientă, începînd cu sfîrșitul aceluiași secol în fiecare oraș mai mare din Transilvania exista un negustor, poate chiar mai mulți, de la care — pe lîngă multe alte articole străine — se putea cumpăra oricînd și hîrtie. De aceea, cancelariile orașelor nici nu-și făceau rezerve de hîrtie, avînd posibilitatea de a și-o procura pe loc.

În practica scrierii latine din țara noastră, monopolul hîrtiei italiene a încetat la sfîrșitul secolului al XV-lea, cînd în Transilvania s-au răspîndit mai ales produsele morilor de hîrtie din Germania și Polonia.

Așa-numita hîrtie turcească constituie o specialitate printre materialele subiacente folosite în practica scrierii din țara noastră⁶⁾. Materia de bază a acestei hîrtii era produsă în mai mică parte în Persia și în cea mai mare parte în Italia, Franța de

sud, începînd de la mijlocul secolului al XVII-lea și în Austria, ba chiar, de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, și în țara noastră. Turcii acopereau această hîrtie de proveniență diferită, pe fața destinată pentru scris, cu un strat subțire de email, care o apreta și-i dădea o culoare albă, lucioasă, care scotea și mai mult în evidență liniile negre ale scrisului; totodată scrisul nu se întindea și era mai rezistent la umezeală. „Lustruirea” sau tratarea ei ulterioară scumpea însă mult hîrtia turcească, care de altfel avea și un format mai mare decît cel obișnuit. De aceea, hîrtia turcească n-a putut să facă față cererilor mari ale scrisului din țara noastră, rămînînd tot timpul un material subiacent deosebit, folosit în ocazii excepționale.

După instaurarea stăpînirii habsburgice (1690), necesarul de hîrtie din Transilvania era acoperit în primul rînd prin import, din Austria; în schimb, partea covîrșitoare a aprovizionării Țării Românești și poate și a Moldovei cu hîrtia necesară era asigurată mai ales de morile de hîrtie din Transilvania. Acum însă condițiile social-culturale ajunseseră la un asemenea stadiu, încît să se poată răspîndi și la noi meșteșugul fabricării hîrtiei.

JAKO Sigismund

Note

1) Cu privire la cele ce urmează, vezi: Jakó S. și Maiorescu, R. *Istoria scrisului latin*. (In curs de apariție).

2) Jakó S. *Bibliografia privind istoria hîrtiei din România*. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, series Historia, 14 (1969), fasc. 1, p. 3-15.

3) Prima parte a acestui repertoriu, întocmit, pe baza celor mai moderne criterii, din fotografiile executate cu ajutorul izotopilor radioactivi, ca rezultat al muncii cercetătorilor brașoveni B. Blucher, G. Nussbacher, A. Huttmann, T. Coliban și J. Godri, va fi terminată în curînd. Cf. Philipp, M. *Wasserzeichen auf der Spur. Radiosotope im Dienste der Geschichtswissenschaft*. In: *Neuer Weg*, 18 (1966), nr. 5481 și Demény, L. *Fotografierea și reproducerea filigranelor cu izotopi*. In: *Revista muzeelor*, 4 (1967), nr. 6, p. 521-524. Pînă la realizarea acestui plan, e de folosit: Jakó S. *Filigrane transilvănene din secolul al XVI-lea*. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai*, series Historia, 13 (1968), fasc. 1, p. 3-19.

4) Cu privire la cele de mai jos: Santifaller L. *Beiträge zur Geschichte der Beschreibstoffe im Mittelalter*. In: *Mitteilungen des Institutes für österreichische Geschichtsforschung*, Ergbd., 16 (1953), Heft 1, p. 133-152 și Dimboiu, A. *De la piatră la hîrtie*. București, Editura științifică, 1964, p. 188-213.

5) În legătură cu răspîndirea folosirii hîrtiei în țara noastră, vezi: Ionescu, Gh. *Contribuțiuni la studiul începuturilor întrebunătății hîrtiei în cancelariile Valachei [Țării Românești] și Moldovei*. In: *Studii și cercetări de istorie medie*, 2 (1951), p. 77-90 și Jakó S. *Paleografia latină cu referire la Transilvania*. In: *DIR. Introducere*. București, 1956, 1, p. 178-183.

6) Guboglu, M. *Paleografia și diplomația turco-osmană*. București, 1958, p. 23-24 și Babiniger, Fr. *Zur Geschichte der Papiererzeugung im Osmanischen Reich*. Berlin, 1931.

Completări

la

BIBLIOGRAPHIA LOGICA

Cercetarea științifică cu caracter retrospectiv solicită, desigur, posedarea cât mai completă a tuturor scrierilor dintr-un anumit domeniu al cunoașterii și activității umane, scrieri ce constituie — într-un larg înțeles — documentul cu care cercetătorul reconstituie imaginea disciplinei științifice, preocupările și lupta de idei într-o anumită perioadă de timp.

Referindu-ne în mod deosebit la acea disciplină filozofică despre care Fr. Engels scria în *Dialectica naturii* că este „de la Aristotel pînă astăzi un câmp de discuții violente... un produs istoric care în perioade diferite ia forme diferite și totodată un conținut foarte diferit“ — adică *logica* — trebuie să remarcăm că aproape toate lucrările de semnificație majoră asupra istoriei logicii s-au întemeiat pe studiul scrierilor de logică — în măsura în care acestea erau cunoscute de istoricii respectivi. Desigur, lucrările lui Carl Prantl sau Uebersweg, excelente din punct de vedere sistematic, nu mai pot servi corectării moderne și ca instrumente de informare științifică decît într-o măsură destul de restrînsă.

De acest fapt și-a dat seama prof. Wilhelm Risse care, pentru a sa *Die Logik der Neuzeit 1500—1640* (Stuttgart, 1964, vol. 1), a întreprins concomitent o amplă investigație bibliografică, finalizată istoric și sistematic în lucrarea citată mai sus și în sensul unui instrument de informare științifică-bibliografică în lucrarea *Bibliographia Logica*, lucrare ce a fost primită cu mult interes de către logicieni, filozofi, oameni de cultură.

Și totuși, *Bibliographia Logica* necesită unele amendamente, unele completări care nu-i diminuează în mod substanțial valoarea ci, ne permitem să credem, îi vor rotunji împlinirile și rosturile de adevărat și complet instrument de cercetare și de informare științifică retrospectivă. Ne îngăduim acestea deoarece istoria logicii — ca și istoria oricărei alte discipline sau domeniu filozofic și de cultură — nu se poate lipsi de circumscrierea contribuțiilor tuturor culturilor naționale care dovedesc o importanță comprehensiune intelectuală în investigarea logicului, apropiată de aceea a culturilor de îndelungată tradiție. Ne gândim la o serie de scrieri de logică ale unor cugetători originali din Transilvania sau care au fost profesori la Colegiile și Academiile din Transilvania, scrieri tipărite sic în Transilvania, sic în alte centre de cultură europene. Ne gî-

dim, de asemenea, la o serie de scrieri de logică ale altor logicieni și filozofi europeni, tipărite sic în Transilvania, sic în altă parte, din perioada de care se ocupă *Bibliographia...*, dar care nu sînt consemnate de prof. W. Risse.

Mai întii am vrea să observăm că printre lucrările de referință și informație bibliografică ce au stat la alcătuirea acestei *Bibliographia...* (Cf. p. 5—6) nu figurează *Bibliographie Hellénique du XVII-e et XVIII-e siècles* (Paris, 1885) de Emile Legrand și lucrarea lui Szabó Karoly, *Régi Magyar Könyvtár* (Budapest, 1879) la care s-ar mai putea adăuga și cataloagele unor importante biblioteci din România (Teleki-Bolyai din Tg. Mureș, Bethlen din Aiud, Bathyanem din Alba Iulia, Brukenthal din Sibiu ș.a.).

Scrierile la care ne vom referi mai jos vădesc preocupări și interes deosebit pentru problematica logicii, împletind în egală măsură orientarea aristoteliciană și noile tendințe renascentiste și moderne (Clauberg, Descartes, Wolff, Leibniz...).

Din secolul al XVI-lea cităm următoarele scrieri de logică tipărite în Transilvania:

1. Honterus Johannes. *Rudimenta praeceptorum dialectices ex Aristoteles et aliis collecta...* Transylvaniae Corona (Brașov), 1539.

2. Molnar Gregorius. *Errorematum dialectices libri tres... ex veterum et recentium dialecticorum praeceptis...* Claudiopoli (Cluj), 1580.

3. Titelmannus Franciscus. *Compendium dialecticae... ad libros logicorum Aristoteles...* Claudiopoli (Cluj), 1580.

4. Fischer, Simon. *Dialectices praecepta breviter de methodice...* claudiopoli (Cluj), 1599.

Din același secol amintim titlul unei dispute susținute de un grup de studenți transilvăneni la Frankfurt pe Oder:

5. *Aristoteles Analytici posteriore decade disputationum methodice comprehendis propositi* a M. Leonarto Hermanno Transylvanus, Adelphus Michel Transylvanus, Fronius Petrus Transylvanus, Zelin Joanne Transylvanus... Francoforti ad Oderum, 1596.

De fapt este vorba de o suită de teze subordonate ideii enunțate în titlu: *Disputatio prima: De sine demonstrationis seu scientia demonstrativa*. Respondit Michel Adelphus; *Disputatio secunda: De scientiae demonstrativae divisione...* Respondit Petrus Fronius Corona Transylvaniae; ...*Disputatio quarta: De materia demonstrationis seu de principii praecepue eorum definitione & devisione...* Respondit Wolfgang Gobel.

Cel de-al XVII-lea secol înscrie, în bibliografia scrierilor de logică din Transilvania, următoarele titluri:

1. Bisterfeld Johannes Henricus. *Elementa Logica in usum Scholae Albensis...* Alba Iulia, 1635.

Acest autor, mult apreciat de Leibniz (Cf. Dan Bădărău. *G. W. Leibniz*, Buc., Editura

științifică, 1966), este tipărit pentru prima oară în Transilvania unde a funcționat ca profesor la Colegiul Bethlen din Alba Iulia (Cf. Váro Ferenc, *Bethlen Gábor Kollégiuma*, N. Enyed, 1903; Szilády Zoltán, *Bethlen Kollégiuma és a természettudományok*, N. Enyed, 1904). În Occident, prima lucrare a lui Bisterfeld se tipărește în 1657: *Elementorum logicorum...* Lugduni Batavorum.

2. Titelmannus Franciscus. *Compendium dialecticae...* Claudiopoli (Cluj); 1640.

3. Bisterfeld, J. H. *Elementa Logica...* Editio secunda. Alba Iuliae, 1641.

4. Bisterfeld, J. H. *Elementa logica*. Editio tertia... Magna Varadiae (Oradea), 1649.

5. Idem... Editio quarta. Magna Varadiae (Oradea), 1649.

6. Albrichus Martinus. *Synopsis logica..* Coronae (Brașov), 1654.

7. Idem. *Disputatio de natura et constitutione logicae...* Coronae (Brașov), 1655.

8. Idem. *Canones logici...* Coronae (Brașov), 1659.

9. Hutterus Georgius. *Tyrocinium logicum seu brevis et perspicua totius logicae explanatio...* Cibinii Transylvanorum (Sibiu), 1666.

10. Tolnai Stephanus. *Demonstratio compendiosa dialecticae verae...* Claudiopoli (Cluj), 1680.

11. Greissing Valentinus. *Paradoxa logica...* Coronae (Brașov), 1692.

În acest secol românul bănățean Gabriel Ivul — profesor la Universitatea din Viena — tipărește

12. Ivul Gabriele. *Propositiones ex universa logica...* Otula Coloniensi, 1654, iar Paulus Scaevola din Sibiu tipărește la Wittenburg

13. *Disputatio quarta problematum ac contra versiorum logicorum. De categoriis generatim...* Wittonberg, 1616 și Samuel Kölesseri tipărește

14. *Disputatio logica de legibus scientificis..* Lugduni Batavorum, 1655.

Exemplarul rarissim al lucrării lui Gabriel Ivul se găsește la Biblioteca Universității din Wrocław, R.P. Polonă (Cf. Sommervogel W. *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*, Bruxelles-Paris, 1893, tome III, p. 695; Veress Andrei. *Bibliografia româno-maghiară*. Vol. 1. Buc., 1931, p. 87).

În secolul al XVIII-lea apar în Transilvania următoarele scrieri de logică :

1. Claubergius Johannes. *Logica contracta*. Claudiopoli (Cluj), 1700.

2. Poiret Petrus. *De vero methodo inveniendi verum...* Cibinii Transylvaniae (Sibiu), 1708.

3. Claubergius Johannes. *Logica contracta*. Cibinii (Sibiu), 1721.

4. Boehmius Andreas. *Logica...* Claudiopoli (Cluj), 1764.

5. Nagy Paulus de N. Borosnyo. *Tractatus de doctrina syllogismorum quem e systematibus dialecticorum et logicorum...* N. Enyed (Aiud), 1768.

6. Baumester Fr. Christianus. *Elementa philosophiac...* Claudiopoli (Cluj), 1771.

7. Banffy de Losontz Georgius. *Materia tentaminis ex logica...* Claudiopoli (Cluj), 1778.

8. Fondert Johannes Giorgio. *De Aristotelis categoriis disertatio...* Cibinii (Sibiu), 1799.

Printre primele scrieri de logică în limba română trebuie citată lucrarea lui :

9. Micu-Clain, Samuel. *Logica, adecă partea cea cuvântătoare a filosofiei...* Buda, 1799.

Bibliographia Logica citează doar o singură scriere tipărită în Transilvania: Bartholinus Caspar. *Praecepta logicae peripateticae...* Cibinii, 1648. Titlurile citate de noi mai sus nu sînt consemnate de lucrarea prof. W. Risse.

Așa cum spuncam și mai sus, mai sînt încă unele titluri de scrieri de logică ce nu sînt menționate în lucrarea prof. W. Risse dar care se găsesc fie în bibliotecile din România, fie în alte biblioteci din Occident. Este vorba de :

1. Petrus Hispanus. *Copulata omnium tractatum etiam syncategorematum et parvorum logicalium...* Colonia, 1480.

2. Idem. *Summulae logicae cum commento Johannis Uersoris...* Colonia, 1488.

3. Hentisberus Guillermo. *De sensu composito et diviso. Regulae ejusdem cum sophismatibus... De veritate et falsitate propositionibus...* Venetiis, 1494.

Bibliographia Logica deși indică la *index auctorum* (p. 252) o lucrare ca apărută în 1494, la *index operum* (p. 18) nu menționează însă titlul lucrării. Noi o cităm după cartea lui Vicente Munoz Delgado, *La logica nominalista en la Universidad de Salamanca*, Madrid, 1964, p. 377.

4. Petrus Hispanus. *Exercitium super omnes tractatus parvorum logicalium...* Lipsiae, 1500.

Titlurile citate la nr. 1, 2 și 4 sînt citate după Veturia Jugărcanu, *Crimpeie de cultură din secolul al XV-lea...* Sibiu, 1956, lucrările acestea fiind la Biblioteca Brukenthal din Sibiu.

5. Lax Gaspar. *Tractatus sillogismorum...* Parisiis, 1510. (apud V. M. Delgado, Op. cit., p. 377).

6. Joannis Dullaert de Gandavo. *Questiones super duos libros Periherneneias Aristotelis...* Salmanticae, 1517. (apud V. M. Delgado, Op. cit., p. 188 și 373).

7. Joannis de Oria. *Summulae...* Salmanticae, 1518. (apud V. M. Delgado, Op. cit., p. 145—154 și 373).

8. Petrus Margallo. *Logica utriusque scholio...* Salmanticae, 1520. (apud V. M. Delgado, Op. cit., p. 123—124).

9. Cristophori de Medina. *Explicit introductio dialecticae...* Salmanticae, 1527. (apud V. M. Delgado, Op. cit., p. 127—131).

10. *Definitiones et divisiones communiores ex Porphyrio et Aristotelis Organo...* Colonia Agrippinae, 1595.

Lucrarea se află în colecția Bibliotecii Academiei R.S. România — București.

11. Spengler Adam. *Exercitationes metaphysicae et logicae de enunciationibus.* Lipsiae, 1652.

Exemplarul în colecția Bibliotecii municipale Brașov.

12. Buzinkai Michael. *Compendii logici libri duo.* Patakini, 1668.

Exemplar la Biblioteca Academiei R.S. România.

13. *Medicina mentis sive artis inveniendi praecepta generalis.* Lipsiae, 1695.

Exemplar la Biblioteca Academiei R.S. România.

14. Erber Antonius. *Cursus philosophicus methodo scholastico...* Tomus I—III. Paris I: In universam logicam. Viennae, 1750.

15. *La logique ou l'art de penser...* Nouvelle édition. Amsterdam, 1754.

Exemplar la Biblioteca Academiei R.S. România.

16. Jaszlinsky Andreas. *Institutiones logicae...* Tyrnaviae, 1755.

Exemplar la Biblioteca municipală Brașov.

17. Boulgaris Eugenie. *Loghiki.* Leipzig, 1766. (Apud Cléobule Tsourkas, *Les débuts de l'enseignement et de la libre pensée dans les Balkans...* Thessalonique, 1967).

18. Handerla Franciscus. *Institutiones logicae.* Buda, 1782.

19. *Elementa artis cogitandi.* Buda, 1792.

Titlurile de la nr. 18 și 19 sînt la Biblioteca Centrului de logică al Academiei R.S. România din București.

20. Du Marsais. *Logique et principes de grammaire...* Paris, 1792.

Exemplar la Biblioteca Academiei R.S. România.

21. Blemmides Nikephorus. *Epitomé loghikes...* 1794.

Exemplar la Biblioteca Centrală de Stat a R.S. România.

22. Storchenau Sigismund. *Institutiones logicae.* Editio quarta. Buda, 1795.

23. Genovesi Antonio. *La Logica per i giovanelli.* Edizione quinta. Bassano, 1800.

Ambele scrieri — nr. 22 și 23 — sînt la Biblioteca Academiei R.S. România.

Nota noastră s-ar mai fi putut completa cu o serie de scrieri de logică din autori eminenți, citați de prof. W. Risse, lucrări care se găsesc în bibliotecile din România și care, alături de celelalte lucrări consemnate în această notă, dovedesc preocupările deosebite pe care cugetătorii din România trecuților vremuri le-au manifestat pe tărîmul gândirii filozofice, pentru gindirea rațională și exprimarea corectă a cunoștințelor culturale și științifice.

Valeriu STREINU

cercețător științific principal
Centrul de logică — București

Prin bibliotecile din Iugoslavia

ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE

Impresiile unui bibliotecar călător se desprind, mai ales dacă e vorba de o călătorie de studiu, în impresii turistice propriu-zise, pe care le vom neglija voit în cele ce urmează, și impresii de ordin profesional. Acestea din urmă, pe care le-am numit mai mult pentru simetria frazei tot „impresii”, sînt de fapt mai mult decît atât. Este vorba de niște observații care, chiar dacă disparate, altoindu-se pe terenul unei experiențe profesionale, se încheagă într-o imagine mai largă a activității bibliotecare din țara vizitată, prilejuiesc comparații, generează învățăminte...

Vom încerca în continuare să reproducem în mod succint imaginea pe care, cu prilejul unei vizite întreprinse anul acesta, ne-am format-o despre activitatea desfășurată de bibliotecile publice din Iugoslavia.

Deși asupra bibliotecilor din R.S.F. Iugoslavia nu guvernează nici o lege cu caracter general, fiecare din cele 6 republici își are o legislație proprie cu privire la bibliotecă, iar principiile de bază decurgînd din constituția țării sînt comune. Dintre acestea, cel mai important este principiul (aplicat de altminteri în toate sectoarele vieții politice, economice și cultural-educative) descentralizării administrării și, în consecință, al autoadministrării.

Fiecare comunitate social-politică, în cadrul drepturilor și obligațiilor ei, asigură condiții pentru înființarea și activitatea bibliotecilor, se ocupă de calificarea și de perfecționarea personalului de bibliotecă, îndrumă și coordonează dezvoltarea rețelei de bibliotecă cu cerințele vieții sociale.

Bibliotecile din Iugoslavia se împart în două categorii: *bibliotecă de sine stătătoare*,

independente, și așa-numitele *biblioteci în cadru*, adică biblioteci care ființează pe lângă diferite organe de stat, instituții, întreprinderi, organizații obștești și depind de acestea.

Bibliotecile de sine stătătoare sînt organizate pe principiul autoconducerii. Ele își întocmesc, prin participarea tuturor bibliotecarilor din unitatea respectivă, regulamente de funcționare și statute, supuse apoi spre avizare skupștinei locale. Conducerea bibliotecilor este încredințată unor directori aleși din rîndul salariaților, care au întrunit acceptarea unanimă a colectivului.

Toate bibliotecile de sine stătătoare sînt biblioteci publice, iar folosirea lor este, de regulă, gratuită, numai la înscriere plătinându-se o cotizație între 2 și 10 dinari. Pentru unele servicii speciale, cititorilor li se percepe de asemenea o anumită taxă.

Bibliotecile publice se împart în *biblioteci de masă* (în Iugoslavia este folosit termenul de „bibliotecă populară”), *biblioteci științifice* și *biblioteci speciale*. Acestea organizează săli de lectură și secții de împrumut la sediul și filiale în diferite întreprinderi, instituții etc. Astfel, Biblioteca populară „George Iovanovici” din Belgrad are 40 de filiale, care funcționează de 2 ori pe săptămîna cîte 3 ore, fiind deservite fie de salariații acestei instituții, fie de responsabili numiți din afară. Fondurile de cărți din filiale aparțin sau bibliotecii populare care le-a organizat, sau întreprinderii gazdă, sau amîndorura. În mediul rural, bibliotecile filiale sînt încredințate unor cadre didactice care sînt remunerate cu ora, conform echivalentului din învățămînt.

Controlul asupra legalității activității și execută organul local al puterii de stat, pentru bibliotecile de sine stătătoare, și organizațiile, întreprinderile și instituțiile respective, pentru bibliotecile care funcționează în cadrul lor.

Controlul și îndrumarea de specialitate a bibliotecilor independente sînt efectuate, la diferite niveluri — al orașului, al raionului și, respectiv, al republicii —, de către „biblioteca de sprijin” corespunzătoare, un fel de bibliotecă centrală.

În cadrul fiecărei republici, cea mai importantă bibliotecă, de obicei cea națională, joacă rol de *bibliotecă centrală*. Bibliotecile de acest fel din Iugoslavia sînt: în Serbia, Biblioteca națională din Belgrad; în Croația, Biblioteca națională și universitară din Zagreb; în Slovenia, Biblioteca națională și universitară din Liubliana; în Bosnia și Herțegovina, Biblioteca națională din Sarajevo; în Macedonia, Biblioteca republicană din Scopje, iar în Muntenegru, Biblioteca națională centrală din Cetine.

În organizarea și coordonarea activității bibliotecare un rol deosebit îl joacă asocia-

țiile bibliotecarilor, existente în fiecare republică și unite în Uniunea asociațiilor de bibliotecari din Iugoslavia. Acestea au în atenție rezolvarea problemelor profesionale ale membrilor, învățămîntul de specialitate, editarea unor publicații biblioteconomice etc.

Bibliotecile de pe o anumită rază teritorială se pot uni în *comunități*, pentru dezvoltarea activității lor pe baza colaborării reciproce, pentru soluționarea unor probleme de interes comun, pentru punerea în concordanță a activităților lor.

În bibliotecile publice lucrează trei categorii de salariați: bibliotecari de referință (bibliografi cu studii superioare), tehnicieni (absolvenți ai școlii medii de bibliotecari) și minutori (absolvenți ai școlii elementare).

Calificarea profesională a bibliotecarilor este asigurată în cadrul a trei școli medii de bibliotecari, situate în orașele Belgrad, Sarajevo și Liubliana, și a două institute de bibliotecari, cu durata de 2 ani, care funcționează la Belgrad și la Rieka. Posturile vacante, publicate din vreme, se ocupă prin concurs, avîndu-se în vedere criteriile de studii și de vechime.

În Iugoslavia — în conformitate cu recomandările legilor în vigoare — toate bibliotecile publice expun la raft liber, într-o așezare după sistemul clasificării zecimale universale sau în selecții tematice, cea mai mare parte a colecțiilor de care dispun. Majoritatea volumelor sînt destinate împrumutului la domiciliu, în sălile de lectură rezervîndu-se doar fonduri restrinse (albume de artă, lucrări de referință, manuale, tratate, colecții de periodice). Completarea colecțiilor se face în mod descentralizat, bibliotecile achiziționînd direct de la librăria din localitate sau din proximitate, pe bază de contract. Pentru cărțile achiziționate, bibliotecile primesc fișe de catalog tipărite de către editurile respective.

Ca instrumente principale de informare a cititorilor sînt organizate cataloage alfabetic, sistematice și tematice.

În general, bibliotecile publice nu desfășoară activitate bibliografică, bibliotecarii de referință avînd doar sarcina ca, pe baza unei temeinice cunoașteri a colecțiilor, să acorde informații și să îndrume nemijlocit toate categoriile de cititori.

Activitatea bibliografică este concentrată pe plan național în cadrul unui *institut bibliografic*, a cărui principală sarcină este elaborarea bibliografiei naționale. La nivelul fiecărei republici, sarcina elaborării bibliografiei naționale revine bibliotecii naționale.

Revenind acum la activitatea bibliotecilor publice independente, ne vom opri la cîteva aspecte ale muncii de propagandă a cărții și respectiv a bibliotecii, care ni s-au părut mai interesante. De la început vom arăta

că în toate bibliotecile vizitate în desfășurarea muncii de propagandă se are în vedere numai calitatea și eficiența acțiunilor și nicidecum cantitatea. În acest scop se solicită colaborarea unor persoane competente în materie, colaborarea fiind remunerată. Biblioteca populară „George Iovanovici” din Belgrad, de pildă, are prevăzută în bugetul pe anul în curs suma de 10 000 de dinari pentru susținerea muncii de propagandă. Această bibliotecă acordă, de mai mulți ani încoace, un premiu anual de 1 000 de dinari pentru volumul de versuri, teatru sau proză care s-a bucurat de cea mai mare apreciere în rândurile cititorilor bibliotecii. Juriul este alcătuit din critici literari, scriitori, cititori și bibliotecari. Decernarea premiului are loc într-un cadru festiv și este popularizată în presă și la posturile de radio și televiziune. Ca urmare a instituirii acestor premii, biblioteca a câștigat în popularitate și a reușit să-și apropie o serie de scriitori. O altă acțiune intrată în tradiție, „Tribuna literară”, urmărește punerea în dezbaterea cititorilor, cu participarea unor critici literari și a unor scriitori, a unor cărți din producția literară contemporană. Anunțate din timp, cam cu 4—5 luni înainte de a avea loc, aceste dezbateri au drept scop să introducă pe cititori în tainele creației literare, să-i ajute să-și contureze opiniile despre cărțile citite, să cunoască mai bine activitatea unor scriitori. În secțiile pentru copii ale bibliotecilor publice acțiunile se organizează în colaborare cu școala. Venind pe clase, însoțiți de învățători, diriginți sau profesori, copiii iau contact cu biblioteca, cu diferite tipuri de cataloage sau participă la unele lecții privind modul în care trebuie citită o carte etc. Unele biblioteci organizează pentru copii cercuri de limbi străine, pentru care se percepe o taxă bănească. La Biblioteca pentru copii „Drugarce”, din Skopje, de exemplu, se predau cursuri bisăptămânale de limba franceză și limba engleză, cu durata de 8 luni. Tot în această bibliotecă, dar nu numai aici, se obișnuiește proiectarea periodică a unor filme științifice sau artistice, însoțită de discuții pe marginea acestora.

★

Ne oprim aici, fără protenția de a fi epuizat tot ce se putea spune, de a fi înfățișat toate aspectele activității bibliotecare din țara prietenă care se meritau relevate, pentru că aceste rânduri nu rămân în ultimă instanță decât însemnările de 10 zile ale unui bibliotecar călător.

Georghe MAXIN

Biblioteca națională franceză și problemele ei actuale

După „L'Express” 3—9 févr 1969

Pentru prima oară în istoria venerabilei instituții care este Biblioteca Națională Franceză, cititorii ei au pornit la acțiuni organizate. Prin manifeste lansate din inițiativa unor cititori, cei zece mii de deținători ai legitimației de intrare în Biblioteca Națională au fost chemați să-și aleagă un comitet consultativ, format din 12 membri, care să-i reprezinte pe lângă administrația bibliotecii. Care au fost cauzele acestei acțiuni? În manifestele lansate, se arată dificultățile pe care cititorii le întâmpină în biblioteca înființată acum câteva secole, a cărei existență a fost codificată de regele Francisc I, care a fost înfrumusețată de Ronsard și consolidată de Colbert. În momentul de față, biblioteca este păstrătoare a 6 500 000 publicații tipărite, 250 000 de manuscrise și 75 000 de periodice, datorită dreptului său de depozit legal, deținând tot ceea ce s-a editat în Franța de peste trei secole, fără a mai vorbi de importanțele colecții de medalii și stampe. Acest muzeu al cuvântului scris este întreținut de 925 de funcționari și frecventat zilnic de 800 de cititori.

„A strînge, a comunica, a păstra” — acestea sînt sarcinile oricărei biblioteci. Ele conțin în sine și unele contradicții. Una este să aduni și să păstrezi, să întreții cu grijă, să repari la timp orice stricăciune, să vaccinezi fiecare volum împotriva ciupercilor sau a rozătoarelor, să le aperi de intemperii, — și cu totul altceva este să predați aceste comori manipulării zilnice a sute de cititori, chiar dacă aceștia sînt doctori ai marilor universități sau laureați ai premiului Goncourt. „Nici o tipăritură nu poate suporta o răsfoire permanentă și „democratizarea” lecturii cerută de unii, ar duce pur și simplu la distrugerea tezaurului de lucrări unice” — răspunde Roger Pierrot, conservatorul șef al departamentului de imprimate, la nemulțumirile cititorilor.

Pe de altă parte, cititorii ridică justificate nemulțumiri. Deși intrarea în bibliotecă este strict limitată, carnetele eliberîndu-se exclusiv cititorilor care dețin licența unei facultăți, — deși, dintre cititorii înregistrați, 80 la sută sînt profesori universitari și cercetători — pentru a se obține un loc în sala de lectură se așteaptă, în medie, o oră. Sala are numai 358 de locuri. După obținerea

locului, solicitatorul poate cobori în Sala cataloagelor pentru a căuta cota lucrării. Dar Sala cataloagelor nu este pusă la punct și punerea la zi a Catalogului general început în 1897 a ajuns de abia la litera „V”.

După completarea celor două buletine de cerere, se așteaptă, în medie, alte trei sferturi de oră, după care, adesea, în loc de cartea mult dorită, se primește un răspuns sec: „ocupată”, „la îndătoric”, „în restaurare — reveniți peste două luni”.

Studierea după orele de program nu este posibilă, Biblioteca închide fix la orele 18. S-a calculat că în condițiile actuale de lucru ale Bibliotecii Naționale Franceze numai unul din zece solicitatori poate fi satisfăcut.

Profesorul Roland Desné, de la Facultatea de Litere din Reims a pus următoarea întrebare: „Sintem oare mai preocupați de obosala cărților decît de aceea a cititorilor?”

Comparația cu bibliotecile din Moscova și Washington provoacă cititorilor francezi, „stări de nostalgie”. Biblioteca „Lenin” este deschisă oricui, pînă la ora 1 noaptea și dispune de 2 400 de locuri. În 1962, biblioteca „Lenin” număra 22 de milioane de publicații, înscrise într-un catalog general, adus la zi. La elaborarea acestui catalog, au lucrat 2 000 de colaboratori.

În S.U.A., problema uzării manuscriselor prețioase a fost rezolvată prin multiplicarea cu ajutorul mașinilor moderne de reproducere. Același lucru se practică, de altfel, și în U.R.S.S.

Revista „l'Express” mai arată că bugetul Bibliotecii Naționale franceze, pentru 1968,

sau au un caracter festiv, omagial: nu-1956, cheltuielile efectuate pentru Biblioteca Congresului din Washington se ridicau la echivalentul a 75 000 000 de franci. „Nu se poate cere bibliotecarilor entuziasm și competență pentru 600 de franci pe lună, localurile sînt vetuste, nu avem ceea ce ne trebuie ci numai o cîrpăceală continuă, cu ajutorul unor capete de sfoară și cu lipituri de hirtie...” spune delegata Federației Educației Naționale, France Gaspard, iar colega sa, Geneviève Gaschard, care reprezintă personalului în alcătuirea viitorului comitet consultativ al bibliotecii. Ele mai arată că Biblioteca Națională Franceză este asaltată de prea mulți cititori din cauza unei lipse de coordonare cu bibliotecile universitare, ele înșeși subdezvoltate. Se cerc o delimitare a atribuțiilor. „Mulți cititori ar putea, dacă ar fi informați corespunzător — să-și găsească lucrările dorite la alte biblioteci”.

Singura soluție pentru împăcarea tuturor nemulțumirilor ar fi viitoarea *Bibliotecă națională populară*, proiectată pentru noul cartier al Halerlor. Aceasta ar putea fi deschisă pentru toți solicitatorii, zilnic, de la orele 10 la orele 22, dispunînd de 1 000 de locuri și fiind dotată cu 1 000 000 de publicații. Dar construcția noii Biblioteci va începe de-abia anul acesta și numai peste 7 ani va putea fi deschisă publicului, ceea ce reprezintă un termen foarte lung.

Acestea sînt problemele care au determinat acțiunea organizată de cititorii Bibliotecii Naționale Franceze.

Bella MIHNEA

DE PESTE HOTARE

În Uniunea Sovietică,

... concursul inițiat între biblioteci în cinstea centenarului nașterii lui Vladimir Ilici Lenin se află în plină desfășurare. O participare largă la această întrecere pentru cea mai bună activitate de bibliotecă cunosc și bibliotecile pentru copii și tineret de pe întreg cuprinsul țării sovietelor. Spicuum aici, din presa sovietică de specialitate, citeva din acțiunile desfășurate în ultima vreme de aceste biblioteci. O amplă propagandă a cărților despre V. I. Lenin a întreprins Biblioteca orașenească pentru copii și tineret „A. S. Pușkin” organizînd, nu numai la sediul său, ci și în taberele de pionieri și în taberele de vară, interesante discuții pe teme ca: „Anii copilăriei și anii de școală a lui Ilici”, „Familia Ulianovilor” ș.a. Într-o acțiune asemănătoare, Biblioteca pentru copii „N. V. Gogol” din Novokuznețk a colaborat cu

cadrele didactice din localitate, organizînd o amplă manifestare pe tema „Lenin și creația artiștilor sovietici”. Pentru tinerii care se pregăteau să intre în rândurile consomoliștilor, Biblioteca pentru copii din Tambovsk, cu sprijinul profesorilor de istorie din localitate, a organizat o consfățuire cu cititorii, intitulată „Lenin ți-a încredințat sarcini de cinste”. Cu acest prilej, au fost analizate cuvintele adresate de marele dascăl al proletariatului mondial tineretului în lucrarea Sarcinile unimilor tineretului, pe care toți tinerii participanți la manifestare o citiseră. Prietenii bibliotecii din Malkopsk, elevii ai școlii medii nr. 13 din localitate, au adunat cu multă rîvnă materiale privind viața și activitatea lui Lenin. În această acțiune, tinerii sovietici au colaborat cu colegii lor din Polonia, care i-au ajutat să găsească interesante documente asupra activității lui Lenin în această țară. Pentru micii ei cititori, Biblioteca regională pentru copii Kirovsk a orga-

nizat o manifestare pe tema „V. I. Lenin în literatură și artă”.

Comitetul internațional pentru dezvoltarea bibliotecilor școlare,

... creat anul trecut în cadrul Confederației mondiale a organizațiilor cadrelor didactice (C.M.O.P.E.), a ținut a doua reuniune a sa la 31 iulie 1969, la Universitatea din Abidjan (capitala Republicii Coasta de Fildeș). După ce, în prima reuniune a comitetului (27 iulie 1968, Dublin, Irlanda), a avut loc un colocvium asupra situației bibliotecilor școlare din Australia, din Suedia și din Marea Britanie, subiectul celei de-a doua întruniri a comitetului l-au constituit stadiul actual și perspectivele de viitor ale bibliotecilor școlare din Africa. (Bull. UNESCO bibl., 23, nr. 4, iul.-aug 1969).

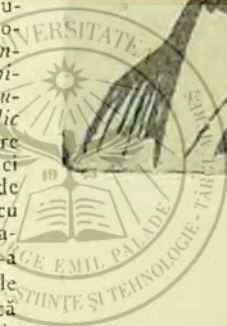
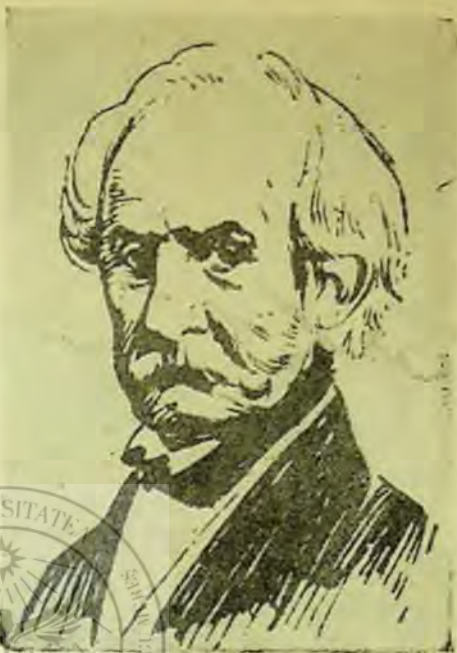
Rubrică redactată de
George VLĂDESCU

DE PESTE HOTARE

Scriitor poate prea fecund și prea multilateral pentru puținătatea talentului său, Asachi rămâne pentru marea public mai mult ca un organizator și om de inițiativă culturală (fondatorul primei gazete din Moldova și al primei școli de ingineri etc.) decât ca poet, partea interesantă a operei sale fiind îngropată în uitare o dată cu ceea ce era caduc și fals de la început. Este inevitabil pentru un scriitor trăind la răspântia veacurilor, într-o epocă de prefaceri și de schimbare a gustului artistic, ca opera sa să resimtă nu numai mușcătura timpului, de neocolit și ea, dar și consecințele instabilității limbii și a concepției despre literatură, care se răsfrîng direct asupra sa.

Temperamental, Asachi nu era un clasic, ci un arcadian; el cînta natura, iubirea și frumusețea umană cu sufletul împăcat al truditului care „și-a cultivat grădina”. Însă literatura sa devine clasică în bună măsură, prin caracterul didactic și moralizator pe care pedagogul și, în fond, iluministul Asachi se simte dator să îl confere operelor sale, prin respectarea regulilor învățate în școlile Vienei și ale Romei, prin echilibrul său interior. Un număr important din versurile sale au un caracter festiv, omogial: numeroasele ode închinată unor evenimente politice sau culturale (*Către împăratul Alexandru I, Către Moldoveni, Către onorata Epitropie a învățăturilor publice, La introducerea limbii naționale în învățămîntul public* etc.) nu sînt numai o posibilă manifestare a unei personalități atente la conjunctură, ci sînt expresia unui crez clasicist, dornic de a innobilă fiecare eveniment cetățenesc cu aura poeziei. Cundășterea profundă a literaturii clasice, a poeziei latine îndeosebi, n-a rămas de asemenea fără urmări considerabile în creația lui, așa cum s-a demonstrat încă de acum aproape o jumătate de secol¹⁾. Sînt numeroase versurile sale inspirate din elegiacii latini, Ovidiu și Horațiu în special, multe traducînd aproape sau parafrazînd originalul.

Dar cultura sa era a unui spirit enciclopedic, poezii moderni avînd și ei o parte însemnată în formația sa literară. Dacă Asachi n-a fost niciodată un temperament tumultuos, un impulsiv sau un abulic, un om al extremelor, adică un romantic, el a fost fără îndoială un sentimental și pe drept cuvînt s-a vorbit de „preromantismul” său²⁾. Sub influența preromanticilor englezi, Ossian, Young, Gray în special, fie prin filieră franceză, fie rusă, dar și prin Lamartine, el consacră o parte considerabilă a poeziei sale

GHEORGHE

ASACHI

100 de ani de la moartea sa

1. Lovinescu E., *Gh. Asachi*. Buc., 1927; Caracostea D., *Izvoarele lui Asachi*, Buc., 1928.
2. Caracostea D., *Le preromantisme de G. Asachi*. In: *Langue et littérature*. I, 1940. nr. 1, p. 14—68; Popovici D., *Romantismul românesc*, Buc., 1969, p. 136 ș.u.

temelor „olaslce“ ale curentului: *Milian și Dina* („imitație ossianică“), *Mormintul, La moartea părintelui meu, Elegie scrisă pe întirînul unui sat* (celebra elegie a lui Gray tradusă, se pare, prin Jukovski), *Uziune pe ripele Ozanei* (după o temă goetheană), *Imnul de seară, Convorbire nocturnă* și altele. Meditația nocturnă, plimbarea printre morminte, poezia ruinelor sînt însă aspecte parțiale care se reunesc sub semnul aceleiași resuscitări a sentimentului național prin exemplul trecutului eroic ce caracterizează romantismul nostru și, în genere, al literaturilor din estul Europei:

O Români ai Daciei, ce purtați un mîndru
semn
De-nceputul vechi istoria acum sic-ne
îndemn.

(Către Patrie).

Asachi n-a fost, cum s-ar putea crede, numai un receptacul de influențe străine, sau, cum s-a spus uneori, un poet sustras epocii sale, un premergător pe de o parte și un întîrziat* pe de alta, ci un creator integrat în fluxul contemporan, o verigă a lanțului ascendent care va culmina în poezia noastră cu Eminescu. Într-un volumaș care i-a aparținut probabil în perioada în care lucra la monografia sa (*G. Asachi, Poezii*, Vălenii de Munte, 1908, cu prefața lui Iorga), E. Lovinescu face la un moment dat o însemnare marginală care apropie un pasaj din *Oda către Moldova* (1822) de *Tragodia sau jalmica Moldovei întimplare a vornicului Boldiman*³. Momentul în care au fost scrise cele două opere, ca și tema, este același; Boldiman scrie însă un poem aparținînd unei perioade revoluate, o cronică în versuri al cărei început este influențat de versurile populare care circulau în mare număr încă din secolul al XVIII-lea, fie ca bocete orale, fie în manuscris:

Ce necaz, ce osîndire, vai mie! ce foc
amar,
Ce trăsnet și ce lovire, ce otrăvitor pahar!

Oda lui Asachi este însă o poezie modernă; imaginea tulburării și a dezordinilor din țară pe care le deplînge autorul apare într-o imagine frecventă la romantici, pe care o vom întîlni și la Gr. Alexandrescu (așa-numita temă „barca pe valuri“ folosită, în alt fel, și de Cîrlova):

O puternică furtună pe Moldov-a fost
împins
Să plutească pe o mare de primejdii
presurată,
Și poporul fără cîrmă, de mii tunete
atins,

3. Volumul se găsește astăzi în Biblioteca de literatură străină; Lovinescu n-a mai reluat ideea în monografia sa.

Aștepta a sa sfîrîmare și peire-nfricoșată.

Tot ca la Gr. Alexandrescu, venirea noului an este prilej de meditație și de exprimare a sentimentelor patriotice:

Răsposat-a anul cel vechi; din cenușa sa
învie
Un nou fenix, și-a -lui aripi. le-a întins
acum în cer:
Toată lumea îl salută cu urări, cu bucurie,
Oare ce în acest an nou pentru mine
să mai cer?

(Anul nou 1847)

Ca și Bolintineanu, Asachi va cînta vremurile de glorie ale trecutului (*Ștefan cel Mare înaintea Cetății Neamțului*) sau, ca Heliade, Cîrlova, Cuciuran, le va evoca de pe înseși ruinele care le stau mărturie (*Imnul de seară* etc.). Dar ce este mai tulburător e că accentele ale coardei lirice a poeziei sale prevestesc inegalabila armonie eminesciană în portretul iubitei de pildă:

Albă frunte să se vadă
Și umbroase dese gene,
Peste care-n cerc să cadă
Negricioasele sprincene.

(Către zugrav)

sau imaginea dorului care mistuie pe îndrăgostit:

Oare veni idolul vieții mele?
În acest rediu eu te aștept de mult:
Mută-ți de-atunci duioasa Philomele
Și-al meu suspin eu singur mi-l ascult.

(Dorul)

Alte apropieri de Eminescu a mai semnalat și D. Popovici⁴.

Teatrul lui Asachi, în cea mai mare parte alcătuit din traduceri și localizări, este și el în gustul epocii: vodeviluri, idile și tablouri dramatice care nu mai rezistă astăzi nici măcar lecturii. Și aici însă meritele sale sînt mai mult de ordin cultural: el este organizatorul celor dintîi reprezentații teatrale în limba română, cu piesa *Mirtul și Hloe*, tradusă de el după adaptarea pastoralci lui Florian făcută de Gessner (27 decembrie 1816). În afara acestor adaptări, Asachi compune destul de numeroase piese istorice: *Dragos, întiul domn suveran al Moldovii, Petru Rareș, Turnul Butului, Voichița de România, Elena Dragoș de Moldavia* etc., și acestea, desigur, imitații și localizări lipsite de valoare. Același zel cultural și patriotic în fond, de popularizare a istoriei noastre glorioase și — ceea ce este de reținut — încercarea de a crea o mitologie proprie românească, cum va încerca mai tîrziu și Eminescu, îl face pe Asachi să-și exercite pana și în domeniul prozei (ca, de altfel,

4. Popovici D., *op. cit.*, p. 141.

și în anta plastică!). Încercările sale de a acoperi momentele esențiale ale istoriei Moldovei cu narațiunile sale, de inspirație indiscutabil romantică, nu sînt lipsite de unele calități; se pare că autorului nu-i lipsea cu desăvîrșire geniul epice și nici apetența pentru tenebre și fantastic, elemente care apar frecvent în aceste nuvele. Ele se pierd însă în digresiuni, portretele sînt lipsite de simț istoric, anacronismele abundă.

În mare, toată opera lui Asachi nu poate fi ignorată de posteritate, într-atît este ea de întrepătrunsă cu acțiunile sale culturale și organizatorice; nu o dată, ea are rolul de a exemplifica, de a demonstra ideile literare (și nu numai literare) ale autorului său. Însă independent de aceasta, există în poezia lui Asachi unele versuri care se păstrează proaspete nu numai datorită asemănării pe care o putem stabili astăzi cu poezia lui Eminescu sau Alecsandri chiar; sînt, în febrila sa activitate literară dominată de efemer, și insule de poezie adevărată. Pentru ele, Asachi își merită locul într-o istorie a literaturii, nu numai într-o istorie a culturii pociei sale⁵.

5. Pentru activitatea culturală a lui Asachi, în afara operelor citate, cf. Enescu N. C., Gh. Asachi, organizatorul școlilor naționale din Moldova. Buc., 1962; pentru alte aspecte: Iorga N., Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea, Buc., 1907, vol. I, în special p. 178 ș.u.; Bistrițianu Al., Asachi și folclorul. In: Limbă și literatură, I, 1955; Ciobanu V., G. Asachi. In: Istoria literaturii române, vol. II, Buc., 1968; Ivașcu G., Istoria literaturii române, Buc., 1969, p. 355 ș.u. Pentru rolul lui Asachi în salvarea manuscriselor lui Budal-Deleanu: Nicolae I., Gh. Asachi și manuscrisele lui Ion Budal-Deleanu. In: Limbă și literatură, XV, 1967, p. 237 ș.u.

Însă meritele lui Asachi pentru cultura românească sînt în orice caz considerabile și numai enumerarea lor ar umple mai multe pagini. Ca pedagog, el a înființat în 1813 clasa de inginerie de pe lângă Școala domnească, în 1820 reorganizează Seminarul de la Socola, contribuie la înființarea școlii românești de la Trei Ierarhi etc.; el este cel care aduce din Transilvania ca profesori pe Vasile Fabian Bob, Ion Manfi și Vasile Popp, autorul primei bibliografii a literaturii române (*Disertație despre tipografiile românești*, 1838), despre care tot Asachi va face o dare de seamă în *Albina românească*. Printre preocupările sale esențiale se înscrie militarea pentru folosirea limbii române în toate domeniile de activitate, în învățămînt, în teatru, în presă. În numeroasele gazete editate de el, tot preocupările culturale stau pe primul plan: se publică foiletoane și articole cu subiecte istorice, despre documente vechi, despre probleme de limbă și de literatură română și străină, despre teatrul românesc, despre fenomenul artistic etc. Indiferent de justetea sau injustetea unor puncte de vedere afirmate de Asachi în toate aceste probleme în care, la urma urmelor, era numai un diletant și un începător de drumuri, el întretine prin revistele sale, prin toate acțiunile culturale pe care le-a inițiat sau patronat, o atmosferă intelectuală și patriotică, propice dezvoltării culturii noastre naționale. Acesta este, fără îndoială, cel mai însemnat merit al său.

Mircea ANGHELESCU

≡ LUCRARI DE ≡ SPECIALITATE

Pătrar, Gheorghe. **Publicațiile periodice băcăuane. 1867—1967.** Bibliografie monografică. Cu o „Precuvîntare“ de Corneliu Dima-Drăgan. Bacău, Biblioteca municipală, 1969, 259 p. cu facs. și erată.

Bibliografia publicațiilor periodice băcăuane apărute de-a lungul unui veac, 1867—1967, deschide șirul unor repertorii bibliografice retrospective de interes local care țintesc să înregistreze exhaustiv producția de publicații periodice și seriale ce au apărut pe cuprinsul unui județ. Lucrări similare, aflate în faze variate, de la stringerea materialului pînă la „sub tipar“, sînt prevăzute în planurile de activitate pe acest an de către numeroase biblioteci municipale și orășe-

nești: Sibiu, Constanța, Galați, Ploiești, Rîmnicu-Vilcea, Oradea, Suceava, Slatina, Vaslui ș.a.

Rod al unei cercetări minuțioase, lucrarea editată de Biblioteca municipală din Bacău este în același timp un prim pas contemporan de reconstituire exhaustivă, la scară județeană, a patrimoniului național al presei românești, domeniului în care se resimt goluri serioase de informare.

În majoritatea cazurilor, autorul a rezolvat în mod fericit principalele probleme care stau în fața celor ce se preocupă de stabilirea unei imagini cit mai complete a dezvoltării presei, sub variațiile ei categorii de publicații, într-un teritoriu delimitat: județ sau oras.

Cele 222 de referințe îmbrățișează nu numai categoriile clasice de publicații periodice: „ziare, jurnale, gazete, reviste“, ci și „calendare, anuare, buletine oficiale, pedagogice și tehnice, monitoare, rapoarte, expuneri“, grupate în cinci capitole.

În general, fiecare referință conține trei părți: descrierea de bază, specificarea diferențelor și a modificărilor survenite în decursul existenței (titlu, subtitlu, format, conducerea periodicului, tipografia, redacția și administrația etc.) și prezentarea monografică a conținutului periodicului respectiv.

În cadrul ultimei părți, s-a urmărit să se indice „rolul, orientarea, profilul și valoarea” periodicelor prezentate, prin reproducerea integrală sau parțială a articolelor program, prin comentarii critice asupra conținutului, prin menționarea colaboratorilor și a rubricilor și, deseori, au fost date și referințe bibliografice despre articolele și studiile care tratează pe larg perioadele mai importante.

Cea mai mare parte a publicațiilor au fost descrise după exemplarele deținute de Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și, în câteva cazuri, după colecțiile Bibliotecii centrale universitare „Mihai Eminescu” din Iași și ale Arhivelor Statului din Bacău, după propriile colecții ale bibliotecii municipale editoare și după colecții particulare.

Prin utilizarea unor informații scrise sau verbale, autorul a reușit să indice publicații periodice nesemnălate în *Publicațiile periodice românești (1820—1966)* de Nerva Hodoș și Al-Sadi Ionescu (revista *Titinița*, apărută înainte de 1900) sau neexistente în bibliotecile ale căror fonduri au fost consultate (*Muncitorimea, Ora, Înainte, Liga culturală, Telegraful Bacăului, Revista noastră* — 1940, *Ardeul*).

O cercetare mai atentă a colecțiilor Bibliotecii Academiei R. S. România ar fi dus la mărirea numărului de periodice băcăuane; în acest sens, putem menționa: *Avântul*, ziar independent săptămânal pentru Valea Trotușului, Tg. Ocna, 13—27 dec 1937, nr. 1—3; *Coroștona*, organ liberal independent, Letea—Bacău, 25 feb 1914, nr. 1; *Frontul românesc*, ziar de propagandă politică și informațiuni. Bacău, 1 dec. 1935 — 2: mar 1936; *Gazeta Slănicului*, publicația episcopiei „Sf-tul Spiridon” Iași [proprietara stațiunii balneoclimaterice Slănic-Moldova], iul-aug 1933, nr. 1—2; *Muguri*, revistă literară și științifică a elevilor liceului din Bacău, nov 1931, nr. 1 și *Slănicul Moldovei*, ziar menit să arate foloasele apelor minerale de Slănic interesând sănătatea și viața omului, Slănicul-Moldovei, 24 mai 1932.

De asemenea, s-ar fi mărit numărul anilor, cunoșcându-se noi, în care liceul de băieți din Bacău și-a publicat *Anuarul*, în colecția Bibliotecii Academiei existând și anuarele pentru 1909—1910, 1915—1916, 1926—1934, necunoscute autorului.

Ar fi fost necesar să se folosească toate indicațiile oferite în bibliografia lui Hodoș și Sadi Ionescu, care au consultat surse contemporane și au precizat unele detalii pe care astăzi nu mai avem de unde le afla. Astfel, pentru ziarul *Bistrița* (1867—1868), s-a omis indicația: [Tip. Tăutu], pentru *Calausu* (1868—1869): Red. Branisteanu, pentru *Cosnița* (1870—1871): Anual 16 lei n. Red.: Constantin Radu etc.

În cadrul descrierilor bibliografice și, în continuare, în specificarea modificărilor, autorul a oferit o mare bogăție de informații. În unele cazuri însă, informațiile nu au fost indicate unitar, omițându-se menționarea costului abonamentului pe șase sau pe trei luni și adresa tipografiilor; oscilații se întâlnesc și în prescurtarea lunilor și în respectarea ortografiei titlurilor și subtitlurilor de perioadă.

În general, prezentările conținutului tematic al periodicelor furnizează detalii cuprinzătoare despre viața social-politică, economică și culturală reflectată în periodicele respective. Sînt evidențiate trăsăturile semnificative ale periodicelor bibliografiate și este subliniat prin diferite modalități cercul preocupărilor colaboratorilor. Nu întotdeauna a fost însă urmărită prezența în publicațiile băcăuane a unor autori străini, a unor scriitori români, clasici sau moderni, omițându-se, de exemplu, menționarea unor traduceri sau prelucrări din Homer, Lessing, Sainte-Beuve, Maupassant, Heine, Petofi, Murger, Jack London, Ada Negri etc., a unor reproduceri din C. Negruzzi, P. Cerna, O. Goga, a colaborărilor lui Cornel Moldovanu, I. A. Bassarabescu și folcloriștilor Bălășel, Tușescu ș.a. Cronicile literare și dramatice sînt insuficient reflectate, lipsind materiale de referențe St. O. Josif, L. Rebreanu, M. Sadoveanu, M. Sorbul, Agatha Grigorescu-Barovia ș.a. Deși lucrarea este editată de biblioteca municipală, s-a neglijat semnalaarea referințelor despre istoria bibliotecilor din județ, existente în revistele *Doina doinelor, În ore libere, Chemarea*, omisiuni care contrastează cu meticulozitatea cu care autorul oferă informații în alte domenii.

Lucrarea se încheie cu un indice alfabetic al titlurilor de periodice și cu indicele de nume.

Cu toate lipsurile de detalii sesizate, bibliografia presei băcăuane, întocmită de Gh. Pătrar, este un bun instrument de informare asupra unui secol de viață culturală locală, cu bogate referințe și despre dezvoltarea vieții social-economice în acest interval. Pentru bibliotecile publice care își propun să elaboreze repertorii similare, ea reprezintă totodată și un model după care acestea să se ghideze.

Mircea IONESCU

Drimba, Ovidiu. **Scritori, cărți, personaje.** Ghid de literatură universală. Buc., Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum, 1969. 144 p. cu ilustr.

În sfârșit, un *Bomșiani* românesc! Un dicționar românesc de opere, personaje și autori! Cu numai 140 de pagini, dar cu marele merit de a exista!

Salutăm cu deosebită căldură îmbucurătorul început făcut prin apariția — sub surprinzătoarea și atât de semnificativa egidă a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum — a acestui ghid de literatură universală, primul de acest gen editat la noi în țară.

Inițial gândită ca instrument de informare și precizare a cunoștințelor de beletristică ale librarilor și difuzorilor de carte (am adăuga noi și a bibliotecarilor), lucrarea depășește, prin utilitate, importanță și ținută științifică, cercul slujitorilor cărții, adresându-se în general tuturor cititorilor.

Ghidul reflectă în cele trei principale capitole — *Scritori, cărți; Personaje celebre; Opere anonime* — noțiunile vehiculate în mod curent în literatura universală, orînduite în mod alfabetic. Materialul de dicționar propriu-zis este încadrat între o succintă schiță istorică a marilor momente ale literaturii universale și o listă a laureaților Premiului Nobel pentru literatură.

Lucrarea cuprinde, în forma fixă și succintă a articolelor de enciclopedie, o bogăție de informații: pentru scriitori — precizări cronologice, de naționalitate, de profil literar; enunțarea principalelor opere; caracterizarea personalității și a operei; pentru opere anonime — indicarea locului și a epocii în care au apărut; o scurtă enunțare a subiectului; caracterizarea critică și istorică-literară; pentru personaje — operele în care figurează, natura lor (istorică, mitologică etc.), semnificația lor literară și sumare date „biografice”.

În toate cazurile în care a fost nevoie, a fost specificată și pronunția corectă (prin transliterare) a numelor de origine străină.

Volumul cuprinde deci, într-un spațiu minim, tocmai elementele care oferă librarului sau bibliotecarului coordonate și informații de absolută necesitate asupra unui domeniu de cunoștințe — literatura universală — niciodată pe deplin epuizat.

Prestigiul de specialitate al autorului conferă lucrării o valoare științifică indubitabilă, în ciuda subțiririi volumului, cu care, modest, autorul se vrea de acord.

Ținuta grafică a cărții este aceea a unei enciclopedii: bogat ilustrat, cu o tehnoredactare corespunzătoare, ghidul este aerisit, ușor de consultat și plăcut la înfățișare.

Apariția acestui volum din inițiativa și sub îngrijirea Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum demonstrează însă și un alt fapt, semnificativ de data aceasta din punct de

vedere editorial: viața își impune vrerile și, atunci cînd editurile consacrate nu răspund prompt și adecvat unor cereri presante de carte, se ivesc totuși inițiative laudabile care tind să acopere unele lacune existente în planul de apariție. Deci, în locul tomurilor savante, (pînă cînd?) în curs de interminabilă elaborare — acest mic ghid, de o rară acuratețe științifică, stînd la îndemîna oricui vrea să afle repede și fără complicații cine este, de exemplu, Maurice Scève.

De aceea, recomandăm: *Scritori, cărți, personaje*, iată un volum care nu trebuie să lipsască din nici o bibliotecă publică și școlară din țara noastră!

N. CULEA

Bibliotheksneubauten in der Bundesrepublik Deutschland. Herausgegeben von Gerhard Liebers, unter Mitarbeit von Franz Heinrich Philipp und Gerhard Schlitt. Frankfurt am Main, Vittorio Klosterman, 1968. 348 p. cu plan. și ilustr.+6 f. plan. (Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie. Sonderheft 9).

Cătețul cuprinde o selecție de aspecte din activitatea în domeniul construcției de biblioteci din Republica Federală a Germaniei, pe o perioadă de 20 de ani.

Exemplele alese cuprind atât biblioteci nou construite sau în curs de construcție, cit și amenajări ale unor clădiri vechi, prin extinderi sau refaceri de noi spații pe clădiri distruse parțial.

Există o diversitate de rezolvări în exemplele prezentate, atât din punct de vedere al capacității lor, al scopului și volumelor construite, cit și din punct de vedere al distribuției funcțiilor și al legăturilor între compartimente.

Meritul acestui al 9-lea supliment al revistei de bibliologie vest-germane rezidă în faptul că, pe lângă prezentarea unor biblioteci noi sau modernizate, oferă și o sistematizare a materialului analizat, prin anexarea la planurile fiecărei biblioteci a unor tabele cu indicii care îndrumă către o judecată comparativă.

Din parcurgerea tabelelor respective, ca și a planurilor prezentate, se desprind citeva date de ordin general:

— Majoritatea exemplelor sînt biblioteci universitare, ceea ce indică o anumită direcție în edificarea acestor instituții culturale.

— Capacitățile bibliotecilor prezentate sînt în general foarte mari, ele variînd între 100 000 de volume (Biblioteca Tribunalului Federal din Karlsruhe) și 3 000 000 de volume (Biblioteca de Stat din München); cea mai frecventă capacitate pare însă a fi între 250 000 și 500 000 de volume.

— Există o tendință de grupare a bibliotecilor cu profil diferit în cadrul aceleiași clădiri. Foarte frecventă este gruparea dintre biblioteca orașenească și cea universitară (avantajele în ceea ce privește investiția nu sînt de neglijat).

În afara acestei simbioze, există și grupări de biblioteci cu profil înrudit, cum este cazul Bibliotecii Universității tehnice din Hanovra și a Bibliotecii de informare tehnică.

— Se acordă o mare atenție sectorului de prim contact cu publicul. În marea majoritate a cazurilor, în directă legătură cu intrarea apare o sală de expoziție (care uneori ocupă suprafețe foarte mari, ca în cazul Bibliotecii Universității din Kiel) sau săli de conferințe (auditorii). La Biblioteca din Karlsruhe, aceste două funcțiuni se suprapun în același spațiu.

— Este urmărită o separare a funcțiilor pe mai multe nivele. Astfel, funcțiunile în legătură nemijlocită cu publicul, cum sînt expoziția, sala de conferințe, secția de împrumut etc., sînt plasate la parter, iar restul funcțiilor la etaj.

Trecînd la analiza planurilor de bibliotecă prezentate, ele se pot clasifica din punctul de vedere al amplasării volumului construit al depozitului în raport cu celelalte funcțiuni, astfel:

— Bibliotecă avînd depozitul la subsolul clădirii, ca în cazul Bibliotecii Universității din Bonn.

— Bibliotecă avînd depozitul la nivelele superioare — Biblioteca Universității din Karlsruhe.

— Depozitul așezat în miezul bibliotecii, sub forma unui turn, așa cum apare la Biblioteca Universității din Marburg.

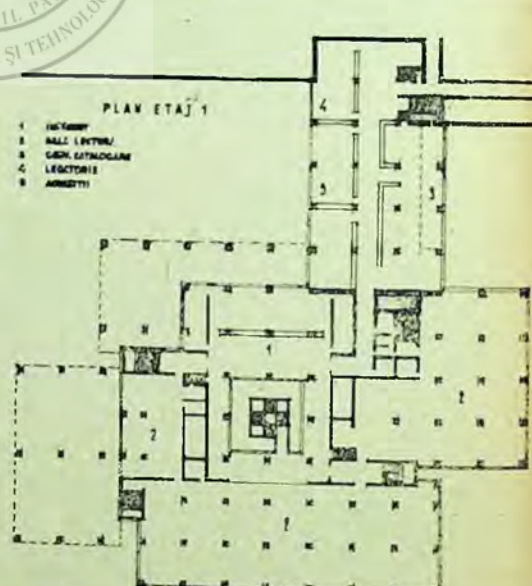
— Biblioteca avînd volumul de depozite așezat lateral față de celelalte funcțiuni (este cazul majorității exemplurilor prezentate).

— Bibliotecile cu acces liber la raft, cum este Biblioteca Universității din Mûnster.

Indiferent însă de aceste deosebiri, exemplele cuprinse în caiet rezolvă în mod corect o serie de funcțiuni care stau la baza tuturor planurilor. Deosebirea apare de la caz la caz numai în ceea ce privește dimensionarea lor, interdependența dintre ele, ca și intrarea lor în circuit.

Unele biblioteci prezintă funcțiuni în plus, determinînd un program mai amplu și mai interesant. Astfel, în cazul Bibliotecii orașului și Universității din Frankfurt, apare o școală de bibliotecari și un depozit de manuale, sau săli de audii ca la Biblioteca centrală din Jûlich și la cea din München.

Reține atenția Amerika-Gedenkbibliothek din Berlin avînd o capacitate de 342 000 de volume care, într-un plan amplu, cu o bună separare a compartimentelor, prezintă un sector de bibliotecă pentru copii, căruia prin amplasare i se asigură o totală independență, păstrîndu-se totuși o legătură — prin sectorul de tineret — cu restul bibliotecii. Depozitul de cărți ocupă tot subsolul clădirii, iar funcțiunile tehnice de bibliotecă și administrația ocupă etajele dezvoltate numai în baza frontală a clădirii.

Biblioteca Universității din Bochum.

O reușită grupare de funcțiuni în jurul unui nod central de circulație pe verticală o reprezintă și Biblioteca Universității din Bochum, avind o capacitate de 540 000 de volume. La parter sînt cuprinse toate funcțiunile legate de public, inclusiv cataloagele și informarea bibliografică. Etajele 1 și 2 cuprind săli de lectură cu acces liber la raft, specializate pe probleme, iar într-un corp separat (cu acces separat), legate însă de nodul central de circulație, se dezvoltă sectorul muncilor tehnice de bibliotecă și sectorul administrativ.

O schemă foarte strînsă, într-un volum rectangular al unei biblioteci relativ mici (76 000 de volume) este reprezentată de Biblioteca Universității din Dortmund. Sala de lectură însă ocupă o suprafață foarte mică în comparație cu suprafața întregii biblioteci. Particul este rezolvat numai pe parter, în jurul unei curți interioare, și cu depozitul de cărți excentric.

O bună separare de funcțiuni, manifestată și plastic în raportul volumelor construite, o reprezintă Biblioteca Universității din Giesen, cu o capacitate de 480 000 de volume. Sălile de lectură se dezvoltă pe un singur nivel, într-un volum care pune accent pe orizontală, iar depozitele ocupă un volum vertical pe 12 etaje. Echilibrind în fațadă compoziția, partea care cuprinde sectorul muncilor tehnice de bibliotecă și compartimentul administrativ se dezvoltă pe trei etaje, iar legătura dintre aceste trei corpuri este realizată de un altul foarte jos, care asamblează intrarea, cataloagele și secția de împrumut.

Interesantă este și rezolvarea de volume și funcțiuni aplicată de Biblioteca Universității din Marburg, cu o capacitate de 1 000 000 de volume; în jurul unui depozit-torn cu 10 etaje, se dezvoltă restul funcțiunilor bibliotecii, într-un corp de numai două etaje.

Un caz care a ridicat probleme dificile de integrare a unor vechi spații, de o valoroasă arhitectură, distruse parțial în timpul războiului, în cadrul unor noi volume de arhitectură îl prezintă Biblioteca din Nürnberg: din vechea bibliotecă datînd din anul 1370 au rămas numai subsolul și parterul.

Biblioteca regională din Hanovra reprezintă o frumoasă compoziție de volume și funcțiuni în jurul unui nod, care rezolvă la parter intrarea, expoziția și sala de conferințe, iar la etaj sala cataloagelor. Sălile de lectură cu acces liber la raft ocupă partea frontală a construcției la nivelul etajului 1, iar depozitul, dezvoltat pe trei nivele se află într-o aripă separată.

Intr-un volum pe trei etaje, legat, la rîndul lui, de nodul de circulație, avînd însă și acces separat, s-a rezolvat la parter Școala de bibliotecari, iar la etajul 1 și 2 sectorul de prelucrare și administrația.

Citările pot releva noi cazuri, pentru că fiecare bibliotecă asigură în cadrul unei teme sensibil apropiate o rezolvare de principiu sau de detaliu specifică.

Suplimentul apărut sub egida Comisiei de Construcții din cadrul Asociației Bibliotecarilor Germani trădează o preocupare serioasă în rezolvarea — pe cit de diversă, pe atît de profundă — a problemelor de proiectare și edificare din acest sector al vieții culturale.

A.C.

Dictionarium bibliothecarii practicum (Ad usum internationalem in XX linguis). Alcătuit de dr. Zoltan Pipics. Ed. a 3-a corectată și dezvoltată. Budapesta. Akadémiai Kiado, 1969. 374 p.

Cea de-a treia ediție a dicționarului este o urmare firească a primirii favorabile, pe plan mondial, a edițiilor sale anterioare, autorul propunîndu-și inițial să satisfacă două scopuri principale, și anume: o mînuire lesnicioasă (practicabilitatea) și o folosire internațională. Pornind de la aceleași principii, dr. Zoltan Pipics reușește în ediția de față, revăzută și dezvoltată, să aducă un plus de termeni și echivalentul lor în numeroase limbi (20), conform cu nevoile actuale, avînd drept limbă conducătoare limba germană. Urmărind, drept scop principal, să pună la îndemîna bibliotecarului un instrument de lucru indispensabil în munca sa de catalogare, de așezare, de regăsire a documentelor, autorul a organizat dicționarul pe baza unui plan special.

Partea I. Prezintă listele de cuvinte în forma tabulară, 364 articole de bază (ediția precedentă avea 300) care împreună cu sinonimele lor înscamnă în fiecare limbă 600—700 cuvinte, totalizînd, în toate limbile, 12 000 de cuvinte. Cele 20 de limbi sînt desfășurate pe 4 pagini, pornind cu limba germană, urmată de limbile engleză, franceză, rusă și spaniolă, (celelalte limbi fiind prezentate în ordine alfabetică, începînd cu limba bulgară) pot fi folosite în 380 perechi de combinații diferite, formînd în felul acesta un dicționar de 380 de termeni bilingvi. Cuprinzînd numeroase articole care nu intră în mod strict în știința sau sfera bibliotecară, acest dicționar este o combinație între un dicționar general și un dicționar special, reușind astfel să satisfacă pe beneficiarii săi, fie în limbajul general, fie în cel particular biblioteconomic, de exemplu: operă, știință; verbe: alege, rezuma, întocmi, alcătui, abrevia, alfabetiza — cu o sferă mai largă (generală); ediție, ediție completă, festivă, omagială, principis; categorii (tipuri) de biblioteci. Partea I se încheie cu un appendix (numerotat I—XXX) ce cuprinde:

lunile, zilele, săptămânile, trimestrele și diferite alte cuvinte legate de periodicitatea imprimatelor.

Partea a II-a cuprinde listele de cuvinte ale limbilor particulare în succesiunea dată în prima parte a dicționarului, începând cu limba engleză. Sint cuprinse tabele speciale pentru scrierea numerelor arabe, romane, precum și pentru transliterarea internațională a literelor alfabetelor grec și cirilic. Patru alfabete: grec, bulgar, rus și sîrb figurează, pe lângă scriptum original grec și cirilic, și în forma latinizată, conform cu regulile de transliterare stabilite pe plan internațional. Termenii pentru limba română figurează în ambele părți amintite mai sus, în forma echivalentă cerințelor generale și particulare stabilite de planul dicționarului.

În această meritorie activitate, dr. Zoltan Pipics a folosit, în primul rînd, Catalogul Uniunii Maghiare, sub auspiciile Bibliotecii Szécheny, cu cele 2—2 500 000 de fișe, mai folosindu-se de contribuția dr. Geza Sebestyen, directorul Bibliotecii Naționale din Budapesta, de colaborarea substanțială a lui Ernő Szily, de numeroase suplimentări făcute de colegii săi maghiari, precum și de larga colaborare primită din partea bibliotecilor naționale europene.

Ediția de față a Dicționarului, mult îmbunătățită față de cele anterioare, permite o largă folosire internațională a terminologiei bibliotecarului și contribuie la promovarea relațiilor culturale dintre națiuni.

Simona NISTOR

Yearbook of International Congress Proceedings. 1st edition. Bibliography of reports arising out of meetings held by international organizations during the years 1960—1967. [Anuarul dărilor de seamă ale congreselor internaționale. Ed. 1. Bibliografie a lucrărilor elaborate de întîlnirile ținite de organizațiile internaționale în cursul anilor 1960—1967]. Editor: Eyvind S. Tew. Brussels, Union of International Associations, 1969. 640 p.

În luna ianuarie a acestui an, vedea lumina tiparului la Bruxelles, unde își are sediul Uniunea Asociațiilor Internaționale (U.I.A.), monumentală ediție a 12-a, pe anii 1968—1969, a anuarului-dicționar al organizațiilor internaționale.*) La numai 6 luni, în iunie 1969, a apărut o a doua lucrare capitală de acest fel: *Anuarul*

*) *Yearbook of International Organizations. 12th (1968—1969) edition. The encyclopaedic dictionary of international organizations, their officers, their abbreviations.* Editor: Eyvind S. Tew. Brussels, Union of International Associations, 1969, 1220 p. Vezi prezentarea acestui anuar în: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 8, aug 1969, p. 495—496.

dărilor de seamă ale congreselor internaționale, întregind, în mod firesc și necesar, informarea pe plan mondial asupra contribuției organizațiilor internaționale la dezvoltarea științei și culturii, a întregii vieți sociale în lume.

Ambele lucrări, redactate de Eyvind S. Tew, sint întocmite și publicate de Uniunea Asociațiilor Internaționale. Cea de-a doua, anuarul consacrat lucrărilor reuniunilor internaționale, a fost publicată în cooperare cu Federația Internațională de Documentare.

Prezentat într-o ținută științifică de înalt prestigiu, *Anuarul dărilor de seamă ale congreselor internaționale* este o vastă bibliografie cronologică a lucrărilor elaborate în urma reuniunilor diferitelor organizații internaționale, care au avut loc între anii 1960 și 1967. Uniunea Asociațiilor Internaționale a mai publicat, în anii 1963, 1964 și, respectiv, 1966, o serie de trei bibliografii ale lucrărilor de acest fel, apărute în urma reuniunilor din 1957, 1958 și, respectiv, 1959.***) Reunind însă informațiile bibliografice pentru o perioadă atât de mare din viața științifică internațională, noul instrument consacrat anilor 1960—1967 reprezintă o mare realizare, un ajutor inestimabil dat informării și cercetării pe plan mondial.

Structura lucrării, modul de întocmire a ei, întreaga economie a volumului oferă *Anuarului* capacitatea de a satisface optim sarcina importantă pe care și-a asumat-o. Volumul este alcătuit din următoarele părți: *Chronology*. Bibliographical entries arranged in chronological order according to date of meeting — partea principală a lucrării, bibliografia propriu-zisă, în ordinea cronologică a datelor la care au avut loc reuniunile internaționale (p. 10—544); *Index of Organizations* — indice alfabetic al organizațiilor internaționale ale căror lucrări elaborate cu prilejul reuniunilor au fost bibliografiate (p. 545—574, pagini colorate în galben); *Author/Editor Index* — indice alfabetic al autorilor sau redactorilor unor lucrări ale întîlnirilor internaționale (p. 577—587); *Subject/Keyword Index* — indice alfabetic al subiectelor lucrărilor congreselor sau al cuvintelor-cheie din titlurile acestora (p. 588—627); în sfîrșit, liste monografice asupra activității unor organizații internaționale necuprinse în anuar: O.N.U., F.A.O. (Organizația pentru alimentație și agricultură

**) *Bibliography of Proceedings of International Meetings held in 1957*. Brussels, U.I.A., 1963. 388 p.; *Bibliography of Proceedings of International Meetings held in 1958*. Brussels, U.I.A., 1964. 400 p.; *Bibliography of Proceedings of International Meetings held in 1959*. Brussels, U.I.A., 1966. 320 p.

a O.N.U.), I.A.E.A. (Agenția internațională pentru energia atomică), I.L.O. (Organizația internațională a muncii), UNESCO și W.H.O. (Organizația mondială a sănătății).

Partea cea mai consistentă a *Anuarului*, bibliografia cuprinde 8501 referințe bibliografice, așezate în ordinea cronologică a datelor la care au avut loc reuniunile internaționale ale căror lucrări sînt înregistrate. Lucrările bibliografiate aparțin întîlnirilor, reuniunilor de lucru sau festive, ținute în perioada 1 ian 1960—31 dec 1967 de către circa 1 500 de organizații internaționale, guvernamentale sau neguvernamentale, exceptînd O.N.U., F.A.O., I.A.E.A., I.L.O., UNESCO și W.H.O. (O.M.S.) Referințele sînt redactate în limba engleză și cuprind următoarele elemente: data reuniunii — anul, luna, ziua (sau zilele) —, pe primul rînd, sîngă; locul reuniunii — localitatea, țara —, pe primul rînd, dreapta; denumirea organizației internaționale, felul reuniunii — pe rînd nou și în continuare; titlul, subtitlul, datele publicării, caracterizarea cantitativă etc. ale lucrării apărute în urma reuniunii respective — pe rînd nou și în continuare. Iată un exemplu de astfel de referință bibliografică:

1967 Aug 15—20 Toronto (Canada)
Int Fed of Library Assns. 33rd session of the General Council.

Actes/proceedings. Martinus Nijhoff, The Hague, 1968, 232 p. 27x19 cm., illus., tables. Vol. XXXIII. SF 38; Fl. 28.20. In English, French, German, Italian, Russian, Spanish.

După cum se poate observa, pentru economie de spațiu, în denumirile organizațiilor sînt folosite abrevieri, Int = internațional, Fed = federație, Assns = Associations = asociații ș.a. Pentru precizare, în josul fiecărei pagini din *Chronology* sînt date explicațiile abrevierilor folosite.

Tot referitor la această parte a *Anuarului*, mai notăm că primele 3 pagini ale ei (p. 10—12) cuprind date bibliografice asupra volumelor apărute în urma unor reuniuni din 1957, 1958 și 1959, pentru care informațiile au fost primite la U.I.A. prea tîrziu pentru a fi cuprinse în seria celor trei volume anuale ale *Bibliografiei întîlnirilor internaționale*.

Pentru cine consultă acest volum, partea introductivă a lui prezintă un interes deosebit, în special prin capitolul *Cum se folosește acest anuar?* (p. 8—9), redactat în 4 limbi: engleză, germană, franceză și spaniolă. Aici găsim atît cheia utilizării lucrării, cît și lămuriri asu-

pra informațiilor pe care le oferă anuarul. Prezentăm și noi aceste lămuriri, iar cu acest prilej vom face cunoștință implicit cu structura celorlalte părți din care este alcătuit volumul (în special, indicii).

Lucrarea răspunde la 4 întrebări principale. Întii, cum găsim rezumatele și rapoartele publicate de o organizație internațională determinată, care a avut una sau mai multe reuniuni în perioada 1960—1967? Răspunde indicele alfabetic al organizațiilor internaționale, aflat pe paginile colorate. El e alcătuit în ordinea alfabetică a denumirilor englezești ale organizațiilor. În dreptul fiecărei denumiri sînt trecute datele reuniunilor care au avut loc, trimițînd, în bibliografie, la datele respective.

În al doilea rînd, dacă dorim să cunoaștem lucrările publicate ale unei reuniuni despre care știm numai data exactă la care a avut loc, ne adresăm direct bibliografiei.

În al treilea rînd, dacă cunoaștem numele autorului sau al redactorului unui volum, putem afla exact datele despre acest volum și toate celelalte informații, adresîndu-ne indicelui alfabetic al numelor autorilor sau redactorilor. Acesta trimite la bibliografie, indicînd data la care a avut loc reuniunea al cărui document a fost întocmit sau redactat de persoana respectivă.

În sfîrșit, dacă ne interesează un domeniu sau un subiect anumit, fără să cunoaștem nici datele unor reuniuni, nici organizațiile internaționale și nici autorii, indicele de subiecte și de cuvinte-cheie precizează în dreptul fiecărui subiect sau cuvînt-cheie data la care, în bibliografie, găsim informațiile necesare.

Prin structură, prin bogăția informațiilor pe care le oferă într-un sector atît de vast și de important al vieții internaționale și prin modul de redactare și de imprimare, *Anuarul dărilor de seamă ale congreselor internaționale* îndeplinește în cel mai înalt grad condițiile unui instrument de informare de mare valoare și de un înalt nivel științific. Utilitatea deosebită a lui se verifică de la prima consultare, cu care prilej cel care îl folosește simte totodată o adevărată plăcere de a lucra cu astfel de instrumente. Și, credem, nimic nu poate fi cerut mai mult unui instrument de lucru decît, ajuțîndu-l pe cercetător, să-i producă totodată acestuia și plăcere în timpul muncii.

Grig V.

August 1944—Mai 1945. Buc., Editura militară, 1969. 394 p.

Semnificația deosebită a insurecției naționale antifasciste din august 1944, perspectivele deschise de acest eveniment în istoria contemporană a României au constituit obiectivul unor multilaterale investigații pentru colectivele institutelor științifice de specialitate. Printre lucrările prilejuite de sărbătorirea unui sfert de veac de la 23 August 1944 se înscrie cartea: *August 1944—Mai 1945*, publicată de Editura militară sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.

Autorii — general-maior în rezervă Gh. Zaharia, colonel Eugen Bantea și colonel Constantin Nicolae — au reușit să prezinte sintetic o perioadă istorică dintre cele mai complexe ale României. Lucrarea îmbină armonios descrierea acțiunilor militare și a faptelor de eroism, săvârșite de ostașii români în războiul antihitlerist, cu redarea luptei maselor populare pentru prefaceri sociale, economice și politice, indispensabile revoluției democrat-populare în plin proces de desfășurare.

Structurată în șase capitole, lucrarea analizează la început procesul istoric de încheiere și dezvoltare a rezistenței antifasciste din România, activitatea revoluționară și patriotică desfășurată de partidul comunist împotriva dictaturii militaro-fasciste și a șarjii de război naziste. Sînt analizate succint, în această direcție, principalele momente care au premers înfăptuirii actului istoric de la 23 August 1944: crearea Frontului Patriotic Antihitlerist, a Frontului Unic Muncitoresc, a Blocului Național Democrat.

Declanșarea și desfășurarea insurecției armate antifasciste fac obiectul celui de-al doilea capitol al lucrării, subdivizat, la rîndul său, într-o serie de paragrafe (*Întoarcerea armelor contra Germaniei hitleriste, Cum au fost zdrobite forțele hitleriste în capitala României, Misiunea forțelor române din ansamblul țării, La frontiera de sud-vest, Ce a însemnat marea izbîndă a insurecției ș.a.*).

Cel de-al treilea capitol al volumului este consacrat luptelor pentru eliberarea părții de nord a Transilvaniei. Printre alte probleme, autorii descriu detaliat eroismul armatei române pentru oprirea și zdrobirea ofensivei inamice din podișul Transilvaniei și din Banat, conlucrarea cu trupele sovietice și eliberarea totală a teritoriului țării de sub jugul fascist.

Cele peste trei luni de lupte îndârjite purtate pe teritoriul Ungariei, în cadrul celor două mari operații — de la Debrețin și de la Budapesta — constituie subiectul capito-

lului al IV-lea al lucrării. În acest capitol sînt evocate sacrificiile ostașilor români, eroismul lor în luptele purtate pentru eliberarea țării vecine de barbaria hitleristă.

Cinci luni de înfruntări pe pămîntul Cehoslovaciei reprezintă problematica celui de-al cincilea capitol al lucrării. Autorii prezintă succint principalele evenimente politice din țară, subliniind importanța deosebită a instaurării guvernului de largă concentrare democratică de la 6 martie 1945, reformele ulterioare și înrîurirea lor pozitivă asupra moralului luptătorilor de pe front. În continuarea este redat deosebit de sugestiv efortul militar al trupelor române în luptele înverșunate duse pentru eliberarea Cehoslovaciei, începînd cu luptele de la Bratislava, cele din preajma Vienei, iureșul spre Praga, în partea finală a războiului antihitlerist.

În ultimul capitol al lucrării este prezentată sintetic contribuția României la războiul antihitlerist: efortul diverselor unități și arme, aprecierile elogioase la adresa spiritului de sacrificiu, eroismului și combativității ostașilor români, făcute de comandamentele armatelor sovietice.

Paragraful final al lucrării, intitulat *Împliniri*, redă marile prefaceri social-economice care au avut loc în țara noastră, sub conducerea partidului comunist, în cei 25 de ani care au trecut de la victoria Insurecției naționale antifasciste din august 1944.

O. MATICHESCU

Din lupta antifascistă pentru independența și suveranitatea României. Buc., Editura militară, 1969. 232 p.

Lucrarea, apărută sub egida Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., reprezintă o culegere de studii, realizate de un colectiv de autori — acad. P. Constantinescu-Iași, conf. univ. V. G. Ionescu, Ion M. Oprea, Gh. I. Ioniță, Maria Covaci, V. Smireca, colonel Nicolae Constantin și Aurel Petri — în virtutea unei tematici bine precizate: pericolul fascist și lupta poporului român, sub conducerea partidului comunist, pentru salvagardarea integrității teritoriale, independenței și suveranității sale naționale.

Deși nu și-au propus să epuizeze problematica vastă a temei enunțate, autorii aduc, prin studiile lor, o prețioasă contribuție în cadrul literaturii de specialitate, prin analiza competentă și documentată a problemelor fundamentale care au caracterizat viața social-politică a țării — pînă la victoria insurecției naționale antifasciste din august 1944.

Deși realizate independent, problemele tratate în lucrare se succed și se întrepătrund reciproc. Astfel, problematica luptei pentru făurirea unității de acțiune a clasei munci-

toarc, abordată de V. G. Ionescu în studiul intitulat *Activitatea desfășurată în România pentru săvârșirea Frontului Unic Muncitoresc ca bază a unui larg front patriotic antifascist (1933—1936)*, își găsește o completare firească în studiul *Acțiuni de masă desfășurate în România în anii 1933—1940 pentru apărarea independenței și suveranității patriei împotriva fascismului*, realizat de V. Smîrcea și Gh. I. Ioniță.

În același context se înscrie, desigur, și studiul lui Ion M. Oprea, *Poziția unor personalități științifice și culturale din România față de problemele războiului, fascismului și independenței naționale*, avînd în vedere preocupările permanente și atenția acordată de partidul comunist problemei atragerii intelectualității progresiste și patriotice la înfăptuirea obiectivelor sale de luptă antifasciste, pentru libertate națională și progres social.

Din păcate, eforturile depuse de P.C.R. în deceniul patru în direcția realizării unității de acțiune a clasei muncitoare și, pe această bază, a unui larg Front Național Antifascist nu au dat rezultate integrale. Deși opriți pentru un anumit timp, ascensiunea forțelor fasciste în viața politică a țării nu a putut fi împiedicată. În condiții internaționale extrem de complexe, are loc procesul nefast al acaparării puterii politice în stat de către dictatura militarofascistă — în septembrie 1940 —, iar ulterior împingerea României în războiul hitlerist, antisovietic.

Toate aceste probleme de ordin general, cît și unele aspecte esențiale privind strategia și tactica partidului comunist din această perioadă istorică grea, mijloacele și acțiunile sale concrete de mobilizare și conducere a maselor largi populare la lupta împotriva dictaturii militarofasciste, mașinii de război naziste, pentru înfăptuirea insurecției naționale antifasciste din august 1944, își găsesc o tratare științifică corespunzătoare în alte două studii inserate în culegerea *Din activitatea P.C.R. pentru atragerea armatei române la lupta de restabilire a independenței și suveranității patriei (1940—1944)*, de colonel Constantin Nicolae, și *Aspecte din activitatea antifascistă, antihitleristă a organizației Uniunea Patrioților (1942—1944)*, de Maria Covaci.

Momentul crucial al victoriei insurecției naționale antifasciste, semnificația ei istorică deosebită pentru destinele poporului român sînt reflectate amplu în studiul: *Insurecția antifascistă din august 1944 — pagină glorioasă a luptei poporului român pentru independență națională*, apărut sub semnăturile academicianului P. Constantinescu-Iași și Aurel Petri.

Karecki, A. și Cloșca, C. **Publicații antifasciste ieșene.** Comitetul Județean Iași al P.C.R., 1969. 212 p.

Lucrarea de față prezintă una dintre laturile importante ale luptei Partidului Comunist Român împotriva pericolului fascist: activitatea publicistică de demascare și înfierare a fascismului, a ideologiei sale retrograde și reacționare prin intermediul organelor de presă comuniste, muncitorești și democratice pe care partidul le-a avut la dispoziție în unul dintre importantele centre economice și administrative ale țării — orașul Iași.

În prima parte, intitulată *Presa comunistă ieșeană și publicațiile legale conduse de partid împotriva fascismului*, sînt prezentate ziarile ilegale editate de organizația locală a P.C.R., precum și organele de presă legale, apărute în acești ani sub îndrumarea sau conducerea directă a partidului comunist. Autorii au evidențiat intensă muncă propagandistică desfășurată de comuniști de-a lungul unei perioade îndelungate de activitate, în condițiile celei mai stricte conspirativități, reliefînd tematica bogată și problematica majoră a organelor de presă analizate, influența lor nemijlocită în mase, ansamblul de probleme care caracterizau activitatea partidului comunist, în contextul legăturilor permanente și nemijlocite cu masele largi muncitorești. Presa muncitorească, a partidului comunist, în ciuda prigoanei, a greutăților enorme care au caracterizat editarea și difuzarea sa, a avut un rol determinant în crearea aceluia climat general antifascist care a împiedicat pentru o perioadă îndelungată ascensiunea fascismului în viața politică a țării, în ridicarea în masă a poporului român împotriva ocupanților hitleristi și a acoliților lor din țară în anii întunecați ai celui de-al doilea război mondial, în înfăptuirea insurecției naționale antifasciste din august 1944, organizată și condusă de partidul comunist.

Partea a II-a a lucrării, *Alte publicații ieșene antifasciste*, prezintă ziare și reviste burgheze, democratice care au luat atitudine împotriva fascismului pe plan internațional, a pericolului prezentat de organizațiile fasciste din țară, în primul rînd a Gărzii de Fier, organizație teroristă și agentură a Germaniei naziste în România. Culegerea antologică de articole antifasciste poartă semnăturile a numeroși intelectuali progresiști și patrioți care activau în această perioadă pe tărîm social în capitala Moldovei ca: Lucrețiu Pătrășcanu, Iorgu Iordan, Petre Constantinescu-Iași, George Ivașcu, Lothar Rădăceanu, Lazăr Marcu, Scarlat Callimachi, C. I. Parhon, Vasile Maciu, Eusebiu Camilari ș.a. care au înțeles să-și pună condeiul în slujba apărării intereselor naționale ale României, prejudiciate grav pe plan extern

de statele fasciste, de politica teroristă și retrogradă a organizațiilor fasciste din interior.

C. M.

Dezvoltarea democrației și a personalității în România socialistă. Buc., Editura politică, 1969.

Volumul reunește o serie de studii ce dezbate din multiple unghiuri de vedere (politice, filozofice și sociologice) problemele dezvoltării democrației socialiste și a personalității în țara noastră.

Democrația socialistă este o caracteristică inalienabilă a noii societăți în care au fost lichidate pentru totdeauna proprietatea capitalistă și o dată cu ea exploatarea oamenilor, în care poporul a reunit în mâinile sale puterea politică și economică, dreptul de a se conduce suveran. Acest lucru a dus la lichidarea bazelor obiective ale alienării umane, atât a celor economice cât și a celor politice. Cucerind puterea din mâinile claselor exploatare, arată în studiul său dr. Ilie Rădulescu, și trecând la construirea noii societăți, partidul comunist începe și dificilă dar grandioasă operă de dezvoltare a democrației. Factorului subiectiv, partidul comunist, îi revine sarcina, în perioada când democrația nu se maturizează, să organizeze și să conducă procesul conștientizării întregii societăți, deci, implicit, și al democrației.

Forța cea mai dinamică, cea mai înaintată a societății noastre — Partidul Comunist Român — reprezintă factorul stimulator și diriguitor al construcției socialismului, al realizării cerințelor umanismului socialist. Egalitatea proclamată de democrația socialistă, argumentează autorul, nu este una formală, ea este întărită de marile drepturi politice și sociale garantate de proprietatea socialistă a întregului popor, fără deosebire de naționalitate, asupra mijloacelor de producție. Procesul de largire continuă a libertăților, deci al democrației, are consecințe dintre cele mai pozitive asupra conștiinței oamenilor muncii în sensul că le dezvoltă interesul față de toate domeniile de activitate. Capacitatea democrației socialiste de a-și perfecționa continuu mecanismele funcționării sale, reflectând corespunzător realitățile unei epoci istorice, îi confirmă o netă superioritate față de celelalte tipuri de democrație cunoscute anterior.

Și în domeniul dezvoltării personalității umane, o importanță deosebită revine factorului subiectiv, partidul comunist, statul socialist. Printre factorii enumerați de autor ce își aduc contribuția la dezvoltarea personalității, un loc central îl ocupă educația ideologică marxist-leninistă a indivizilor, lucru ce le conferă capacitatea de a înțelege sensurile majore ale evoluției societății, ale activității umane. Partidul nostru se preocupă de încetățenirea unor forme de orga-

nizare și conducere care să permită valorificarea tuturor resurselor orânduirii socialiste în interesul dezvoltării multilaterale a omului.

Construirea socialismului reprezintă o operă constructivă fără egal în istoria omenirii. Realizarea ei cere participarea activă, creatoare, conștientă a maselor largi populare. Grație democrației socialiste, participarea lor la creația istorică atinge cote nebănuite și necunoscute în trecut, relevă dr. S. Puni în studiul pe care-l semnează. Creșterea rolului maselor la construcția și edificarea noii societăți, la rezolvarea și conlucrarea treburilor obștești pune în lumină conținutul profund umanist al socialismului.

Socialismul înfăptuiește profunde mutații în conținutul și forma muncii. Printre transformările de conținut, cea mai importantă este noua înțelegere pe care o capătă din partea oamenilor. Fiind stăpînii bunurilor materiale și spirituale create, munca este acum pentru oameni principalul tărîm al realizării și al afirmării personalității, fiind înțeleasă ca o necesitate vitală.

Societatea socialistă din țara noastră realizată într-un timp relativ scurt, grație conducerii științifice a partidului, a creat tuturor membrilor săi cele mai propice condiții pentru împlinirea lor multilaterală, pentru materializarea aptitudinilor și a talentelor. În același timp, partidul și statul combat înțelegerea greșită, vulgarizatoare a dezvoltării multilaterale. Superficialitatea, diletantismul nu au nimic comun cu idealul emancipării umane înfăptuit acum în socialism.

Autorul se oprește pe larg asupra profundelor înnoiri morale petrecute în conștiința maselor ca rezultat al uriașului proces educativ desfășurat sub conducerea nemijlocită a partidului. Astăzi, în România, au triumfat principiile eticii socialiste, principii ce pot fi recunoscute în noua atitudine față de muncă, față de proprietatea obștească, în noile relații de colaborare și intrajutorare tovarășească stabilite între oameni. Documentele Congresului al X-lea al partidului postulează sarcini de răspundere în direcția dezvoltării conștiinței socialiste, a acestui „proces complex de transformare a gândirii și victii spirituale a oamenilor”.

P. DAN

Vianu, Alexandru. Nașterea S.U.A. Plămădirea unei națiuni moderne. 1607—1787. Buc., Editura științifică, 1969.

Despre originea a numeroase popoare mai dăinuie și acum o serie de semne de întrebare. Sint date și fapte învăluite în noaptea vremii ce nu pot fi încă scoase la lumină. Din acest punct de vedere, istoria Statelor Unite, istoria poporului american, reprezintă un caz deosebit. Ea s-a desfășurat în plină zi. A început o dată cu istoria modernă și a crescut împreună cu ea.

Autorul urmărește geneza coloniilor engleze din America de Nord, analizează factorii care au concurat la dezvoltarea lor precum și ponderea fiecăruia dintre ei. Pe atunci, răzvrățiții, flămânzii și aventurierii bătrânci Europe, mînați peste Ocean de visul veșnic proaspăt al libertății sau de setea de aur și de glorie, se războiau cu toporul sau cu pușca pentru fiecare stînjîn de pămînt preschimbat în ogor. Era America pionierilor, a oamenilor din popor, liberi, mindri, inimoși, puternici, neînfricați. Lumea veche îi însoțea însă și peste Ocean. Capitalismul își croia calea sugrumînd virtuțile și, sub domnia legilor sale, violența devenea putere, jalul o operație comercială, înrobirea oamenilor o simplă afacere, iar asasinatul o acțiune civilizatoare.

Lumea nouă mergea însă tot înainte, sprindu-și mercu bogăția și puterea izvoditoare de necuprinse suferințe umane, își plămădea tradiții, obiceiuri și o istorie comună din trudă, sînge, lacrimi și glorie.

Autorul dă o imagine atotcuprinzătoare a vigoaroasei dezvoltări economice, politice și culturale a coloniilor în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Anglia încetase pe atunci de a mai fi principala sursă de emigranți, iar sclavia neagră devenise, treptat, o instituție specific americană. Emigrările masive de mină de lucru din țările vest-europene și aflutul de sclavi au făcut posibilă — din amalgamul tuturor acestora în vastul cruzot colonial — zămislirea națiunii americane. Dezvoltarea culturii a accelerat formarea conștiinței naționale.

Revoluția care a dat naștere Statelor Unite — unul din evenimentele hotărîtoare în dezvoltarea istorică a lumii moderne — a pus în dezbatere publică și liberă o serie de probleme politice fundamentale: despre natura dispoziției și legitimitatea revoltei, despre raporturile dintre individ și stat, despre principiile pe care trebuie să fundeze noua formă de cîrmuire republicană, despre drepturile și libertățile cetățenești, despre sclavie și libertate și multe altele. Nivelul la care s-au dus aceste dezbateri mărturiseste că în gîndirea politică americană elementul național a fost adesea mai mare în secolul al optsprezecelea decît în secolul al douăzecelea.

Revoluția americană a avut o imensă repercusiune în Europa, precipitînd lanțul de reacții legate de revoluția franceză și a arătat europenilor că doctrinele filozofice pe care ei le dezbăteau nu erau utopice ci susceptibile de imediată aplicare.

Vertiginoasa dezvoltare a economiei și culturii, a științei și tehnicii în secolul al XX-lea a împins Statele Unite pe primul loc al lumii capitaliste. Saltul înfăptuit ca și însemnatele schimbări social-politice își au rădăcinile în însăși istoria apariției națiunii americane. Instituțiile politice și filozofia dominantă astăzi în Statele Unite au fost pre-

figurate în perioada colonială, în veacurile al șaptesprezecelea și al optsprezecelea.

Monografia lui Alexandru Vianu, prima pe această temă în literatura românească, reprezintă o contribuție valoroasă la cunoașterea datelor și faptelor esențiale ale istoriei plămădirii poporului american.

Ilie GANCEA

Istoria generală a științelor. Buc., Editura științifică, 1969.

Cele patru volume de *Istoria generală a științelor* a căror traducere din limba franceză o începe Editura științifică prin publicarea primului volum al lucrării — consacrat științei antice și medievale — pun pentru prima oară la dispoziția cititorului cultivat — dar și a istoricilor științei — o lucrare de ansamblu a cărei lipsă în limba română se resimte evident. Ea își propune să prezinte un tablou — în intenția autorilor, pe cît de cuprinzător pe atît de obiectiv — al evoluției istoriei științelor, tablou care se întinde de la primele începuturi ale acestora, pînă la mijlocul secolului XX. Pentru atingeria acestui scop, redactorul lucrării, René Faton, a reunit o prestigioasă echipă de colaboratori — exegeți consacrați și de renume mondial în domeniile cele mai variate, — ceea ce i-a permis să ofere cititorului o lucrare a cărei competență nu poate fi pusă la îndoială.

Primul volum al *Istoriei generale a științelor* se ocupă de o foarte lungă perioadă din istoria evoluției cunoștințelor, din timpurile preistorice pînă pe la mijlocul secolului al XV-lea, cînd încep să se manifeste — în Europa — primele simptome ale unei renașteri cu consecințe capitale asupra dezvoltării științei și, implicit, asupra destinelor omenirii. Caracterizată prin dezvoltarea paralelă a diferitelor civilizații, această perioadă nu putea fi prezentată într-o istorie a științelor decît tot prin capitole consacrate civilizațiilor, și nu științelor particulare. Abia în volumul al II-lea, — în curs de apariție în traducere română — consacrat perioadei din secolul al XV-lea pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, expunerea va fi structurată mai mult pe evoluția diferitelor științe și nu pe cea a civilizațiilor care începuseră de-acum să-și unească eforturile într-o operă comună de dobîndire a cunoașterii veridice.

Capitolele consacrate marilor civilizații antice din Orient — Egiptul, Mesopotamia, Fenicia și Israelul, India și China — ne înfățișează nașterea și înflorirea științelor care — deși pătrunse de preocupări predominante magice și utilitare — realizează totuși unele progrese spectaculoase.

Un capitol deosebit de valoros este cel consacrat științei elene, care pune accentul în mod deosebit pe concepția mult mai profundă și mult mai abstractă a vechilor greci

despre rolul și structura științei — pivotul înțelegerii realizărilor magnifice ale științei elene. Amplu documentat și beneficiind de o expunere deosebit de cursivă, capitolul acesta se citește nu numai cu mult interes, dar și cu o adevărată plăcere.

Partea a doua a volumului este consacrată în întregime științei elenistice și române, încununare a gândirii științifice elene și, în același timp, veritabil punct de plecare al cercetării științifice moderne.

În fine, partea a treia a volumului este consacrată perioadei care se întinde din primele secole ale erei creștine până la mijlocul secolului al XV-lea. Intitulată *Evol Mediu*, ea este împărțită în capitole consacrate diferitelor civilizații care au cunoscut o dezvoltare mai mult sau mai puțin autonomă în cursul acestei lungi perioade: *Popoarele Americii precolumbiene, Arabii, India, China, Bizanțul, Evreii, Slavii* și, în fine, *Știința în Occidentul medieval creștin*. Dintre aceste capitole, incontestabil, cel mai valoros este cel consacrat științei arabe, el constituind unul din cele mai complete studii de ansamblu asupra istoriei științei arabe, publicate până în prezent.

Așa cum am mai spus, expunerea se menține permanent la un nivel ridicat. Autorii nu abuzează de termenii tehnici sau de strictă specialitate, dar exprimarea este foarte concisă, uneori eliptică, ceea ce dă frazei o densitate de idei foarte mare.

Numeroase desene inserate în text ușurează înțelegerea pasajelor mai dificile, iar o serie de planșe în heliogravură, de a căror autenticitate ne asigură autorii, sînt menite să reconstituie ambianța vjeștii științifice din diferitele epoci. Indicații bibliografice ample permit cititorului să se orienteze corect în eventualele lui investigații independente, iar indicele de nume și cel de noțiuni — judicios întocmit — ușurează considerabil consultarea acestei valoroase lucrări de sinteză.

M. BORICEAN

Colecția „Radio și televiziune“

Editura tehnică și-a propus ca în cadrul acestei colecții să publice lucrări de teorie și practică privind construcții și montaje care pot fi realizate de radioamatori. Colecția cuprinde, de asemenea, lucrări referitoare la piesele și subsansamblurile radioreceptoarelor, menite să contribuie la ridicarea nivelului de cunoștințe tehnice ale radioamatorilor, precum și ale muncitorilor și tehnicienilor care lucrează în acest domeniu.

Prin intermediul colecției se urmărește inițierea unor cercuri largi de cititori în problemele radioteleviziunii, popularizarea noităților apărute în această ramură, descrierea unor construcții și montaje, piese și

subansambluri radioelectronice, comunicarea de sfaturi utile pentru posesorii de radioreceptoare, televizoare, magnetofone, picup-uri etc.

Printre lucrările recent apărute cităm: *Antiparazitarea instalațiilor electrice de pe autovehicule și Instalații de radiorecepție pentru autovehicule* ale aceluiași autor, P. Cezar. În prima lucrare autorul se referă la noțiuni generale asupra perturbațiilor radio produse de motoarele și instalațiile anexe de pe autovehicule. În lucrarea *Instalații de radiorecepție pentru autovehicule*, autorul descrie cele mai uzuale radioreceptoare cu tuburi electronice și tranzistoare, precum și câteva tipuri de radioreceptoare construite de amatori, instalate pe autovehicule, prezentînd și explicînd totodată schemele aparatelor precum și punctele de verificare și control cu tensiunile respective și alte date necesare la stabilirea și înlăturarea deranjamentelor. În partea finală a lucrării sînt prezentate perfecționările și tendințele de dezvoltare ale radioreceptoarelor și ale altor instalații de pe autovehicule.

Lucrarea *Mijloace de deflexie* a lui Gh. Zamfir, face parte din seria de lucrări referitoare la piesele și subsansamblurile din receptoarele de radio și televiziune în care se tratează cunoștințele de bază necesare înțelegerii proceselor și fenomenelor care au loc în mijloacele de deflexie, blocul de deflexie, transformatorul de linii și transformatorul de cadre.

În lucrarea *Construcții radio. Prize de pămînt* de D. Grigorescu sînt descrise instalațiile de legare la pămînt și prizele utilizate în domeniul electronicii. Sînt tratate rolul, utilizarea și clasificarea prizelor de pămînt, noțiunile de rezistivitate a solului și a apei și măsurarea ei, precum și materialele utilizate în construcția prizelor de pămînt.

Pentru completarea tematicii acestei colecții, editura și-a propus să mai scoată în cursul anului 1969: *Piese și construcții radio. Semiconductoare* de E. Vasiliu; *Piese și construcții radio. Rezistoare. Condensatoare. Bobine*, autor P. Apostol; *Piese și construcții radio. Montaje simple de radioreceptoare* de O. Olaru, precum și lucrarea *Piese și construcții radio. Tuburi electronice* de M. Bodea.

I. BRICIU

Petrescu, Ioana. *Măgura Vulpii*. Roman. Buc., E.P.L., 1968. 349 p.

Încercarea de reconstituire a unei epoci istorice, *Măgura vulpii* este totodată o poveste de dragoste. Am putea spune că romantica iubire a lui Neagu Vulpeș pentru suava Casandra, plasată în ambianța plină de pitoresc a Bosforului, deține aproape în permanență prim planul în filmul acțiunii, faptele istorice rămînd mai mult elemente

de fundal. Sintem în perioada imediată Unirii Principatelor, când reformele democratice făcute de domnitorul Cuza stîrnesc nemulțumiri atît în rîndurile boierimii și marii burghezii, cît și ale reprezentanților bisericii care încearcă să le boicoteze. Secularizarea averilor mănăstirești dezlănțuie o adevărată furtună, dincolo de hotarele țării, în întreaga „lume a chiriarhilor răsăriteni”. Se țes intrigi, se pun la cale cîmploturi, se vorbește de un război sfînt. Marile puteri ale Europei intervin în conflict. Acțiunea devine trepidantă, împrumutînd din tensiunea și din dramatismul evenimentelor istorice evocate.

Neagu Vulpeș, tînăr medic, absolvent al primei Școli naționale de medicină și farmacie, care în urma unui concurs de împrejurări ajunsese într-un exil căutat la Stambul, este martorul tuturor acestor evenimente și mai mult sau mai puțin direct implicat în ele. Realitatea istorică și ficțiunea se interesează.

În roman există o permanentă alternanță de planuri. Ne aflăm cînd în plin Orient, cadru al acțiunii imediate, cînd în peisajul autohton, datorită unor numeroase retrospectivități și întoarceri în final, a eroului acasă, prilej pentru autoare de a creiona o galerie întreagă de tipuri, unele de notorietate istorică (Costache Negri, Carol Davila ș.a.) și de a desfășura o bogată paletă coloristică pentru descrierea diferitelor medii.

Abuzul de pitoresc lexical, pedanteria cu care sînt construite unele cadre, dialogul citeodată cu tonalitate prea livrescă și gustul edulcorat al idilei agasează uneori pe lector, dar în general *Măgura vulpii* se recomandă ca un roman interesant și captivant totodată, cucerind prin fluența stilului.

Ruxandra VLĂDESCU

Cojocaru, Mircea. *Minciuna*. Buc., Editura pentru literatură, 1969.

Debut ambițios, romanul lui Mircea Cojocaru este confirmarea unui talent înzestrat cu deosebire pentru observația realistă și mișcarea psihologică. Dar, deși procesul maturizării tînărului Arhip, eroul central al romanului, este urmărit în datele lui concrete, permițînd o reconstituire obiectivă a faptelor și a împrejurărilor, interesul de căpetenie al cititorului este atras de acea parte a biografiei lui care se desfășoară în unghere de suflet insondabile, unde sinceritatea insului e absolută, aspirațiile și elanurile necontrafăcute.

Vis, halucinație, beție, stările cețoase de spirit, pe care eroul le preferă lucidității, căci limpezimea crudă îl răneste, îi dau autorului posibilitatea să construiască, pe baza onora și acelorași date, ipoteze existențiale multiple care se completează, contrazicîndu-se totodată pînă la marasm. Ca mod de a trăi, această automistificare nu înseamnă

numai o permanentă evaziune din realitatea înconjurătoare, ci și negarea propriei realități interioare, pînă la disoluție.

Ciudat univers este acesta, plin de trape și capcane, în care, după ce ai fost ademinit, după ce curăția virginală și-a fost maculată, te minți și tu, cu iluzia că astfel nu te scufunzi în sordid. Contaminat de viciul minciunii prin contactul cu necinstea altora. Arhip, fără voie și tragic Don Juan, trăiește un chinuitor proces de adaptare la un mediu care-l primește înșelîndu-l și pe care, ca răspuns, înțelege să-l mințită și el. În casa tatălui său, pastorul, a crescut în singurătate și asprime, sub puterea unor severe principii. Lecția despre dragostea de oameni, despre adevăr și dreptate, despre curătenia trupului și cinstea sufletului a învățat-o de mic pe dinafară, dar buncele învățături rămîneau literă moartă cîtă vreme el viețuia într-o artificială izolare. Jocurile lui, jocuri de copil solitar, îl puneau în postura de a-și fi sieși partener: el boțul, el vardistul, el judecătorul. Acum, cînd aparența singurătății a fost înlăturată, cînd trăiește între oameni, jocul solitar continuă, fiindcă întovășirea este superficială, aparență și mai ales mincinoasă. Deci tot un joc, în care poate să-și ia cele mai diverse roluri. Scindarea personalității, criza morală pe care ea o antrenează pot anula un individ ca Arhip, fără puncte fixe de referință, personale și sociale. Dragostea pentru o femeie decăzută, apoi pentru o alta, bolnavă incurabil de nervi și aflată pe pragul alienării, mila sfîșietoare pentru cele două ființe, și totodată neputința de a le scoate de sub puterea unor rele mai tari decît el, îi dau sentimentul unei paralizante vinovății. Arhip se simte răspunzător, amenințat de o pedeapsă fără nume și chemat să o ispășească prin suferință. Este ca o cădere vertiginosă în jos, din ce în ce mai rapidă, spre un prag pe care nu-l cunoaște.

În aceste împrejurări, o tînără căreia abia îi făcuse cunoștința se sinucide, iar el, deși străin de orice cauză care a împins-o la gestul extrem, este pe punctul de a fi acuzat. Zgduit de acest eveniment, Arhip ar vrea să pășască în sfîrșit pe tărîmul ferm al adevărului, dar chiar mama lui îl împinge într-un spectacol absurd, cerîndu-i să clameze o disperare de logodnic nemîngiat la moartea iubitei sale. Prins în plasa unei fătarnice complicități colective, Arhip acceptă acest rol, care-l absolvă de o vină inexistentă, dar jocul ipocrit, minciuna convențională, spectacolul înmormîntării și pantomima suferinței tuturor, care acoperă în fond o nopăsare generală, îl dezgustă pe Arhip de universul artificial în care a rătăcit.

Peregrinările în acest infern al suferinței și al amăgirii de sine se încheie cu întrezărirea unei ieșiri: lucid, drept cu sine și cu semenii săi, tînărul învață să privească

realitatea în față. Ființa lui a căpătat un temei solid și, depășindu-și condiția tragică, va regăsi țărnia să creadă în eternul bine, în frumos și adevăr.

Pentru un debutant, romanul e de o șocantă originalitate și dovedește o excepțională stăpânire a mijloacelor — și nu numai a celor formale. Modalitatea de a ataca zone psihice atât de greu abordabile convinge cititorul de asimilarea creatoare a lecției de cunoaștere umană pe care au dat-o lumii Dostoievski sau Camus.

Maria BĂNULESCU

Camus, Albert. *Mitul lui Sisif*, Buc., Editura pentru literatură. 1969. 154 p. (Esecuri).

Deținător al premiului Nobel în 1957, cu trei ani înaintea morții într-un accident stupid de mașină, Albert Camus e unul din scriitorii, care au intrat glorios în literate universale, de la început, și care, an de an, și-a cucerit un public uriaș în orice colț al lumii, grație acelor probleme esențiale — umane pe care le ridică scrierile lui. Pentru că, indiferent de genul literar — eseu, teatru, nuvelă, roman, jurnal — toate aceste scrieri se preocupă numai și numai de dilemele, de conștiința, de responsabilitatea omului în fața mașinăriei vieții, pe care e nevoit să o înfrunte prin *acte*.

Taina existenței umane nu constă în a trăi — se spune undeva în *Frații Karamazov* — ci în a ști pentru ce trăiești. S-ar putea numi unul din mobilurile *Mitului lui Sisif* dacă nu ne-am teme de vulgarizare evidentă. Pentru că acest eseu, scris în 1943, pornește de fapt dintr-o experiență și o concluzie vital-filozofică având certitudinea actului uman concretizator, în sensul unei profunde trăiri și încercări de elucidare a sentimentului pe care ni-l provoacă lumea din jur: sentimentul care ne inundă pe ne-așteptate, la un colț de stradă sau într-un restaurant, al inutilității gesturilor cotidiene, al absurdității lumii, care ne învâluie într-o „oboseală uimită” față de toate lucrurile devenite, alături de noi, nepăsătoare și străine. Pentru ca apoi, din vizunea repetiției mecanice a îndelnicirilor zilnice, a timpului impasibil și imposibil de îmbâlnzit, să dobândim sentimentul de meînlocuit al morții care pîndește undeva, aproape, la capătul unei vieți care apare ca o „aventură inutilă”. Or, în acele momente, pentru omul „care e întotdeauna prada propriilor sale adevăruri”, experiența și raționamentul lucid nu rezistă și nu duc decît la o singură „problemă filozofică” ou adevărat importantă: sinuciderea”. Omul, după Camus, e incapabil să înțeleagă universul, iar lumea fi apare ca străină, ostilă și absurdă prin cer-

tudinea inutilității ei. Dincolo de momentul acestei îngrozitoare percepții, îi sînt oferite trei posibilități de manifestare printr-un fel de „acțiune” — un fel, pentru că posibilitatea de a exprima opțiunile prin fapte (evident de domeniu practic) și gânduri (aparținînd unui sistem filozofic personal sau general) sînt în egală măsură *acte* umane. Mai întii evaziunea, egalînd, în cazul lui Camus, actul sinuciderii, incorect, lipsit de onestitatea necesară abordării unor probleme esențiale, logic prin faptul că atinge ultimele concluzii ale constatării (totul e absurd, nu mai merită să trăiești) dar în contradicție cu experiența, prin faptul că distruge unul din termenii ecuației vitale — conștiința. Așadar Camus înlătură, după o intensă demonstrație, această posibilitate de act. A doua cale ar fi speranța (zadarnică), credința într-o existență viitoare, acea „sinucidere filozofică” în care, printr-un „salt” irațional omul ar dobîndi liniștea. Dar speranța aceasta într-o lume de natură divină e zadarnică pentru că e, de la început, fundată în absurd: dacă Dumnezeu ar exista în realitate pentru om, atunci ar dispăre incoerența, incertitudinea și hățișul în care el se zbate și, prin urmare, ar deveni inutile chiar aceste posibilități de act. Refuzul oricărei speranțe care ar echivala resemnarea, se vrea, la Camus, rezultatul și reprezentarea umanismului ateu în care se scaldă, de altfel, întreaga lui creație. Există însă, susține Camus, o a treia posibilitate care se rezumă la acceptarea existenței, în același ritm, dincolo de momentele dificile ale percepției absurdului, într-o luciditate izvorită din înțelegere și experiență. Presupunînd alegerea (decî un act conștient, liber), accasă acceptare a existenței înscamnă o confruntare a conștiinței cu lumea absurdului, o revoltă. E mitul lui Sisif, al celui condamnat de zei să urce o stîncă în vârful unui munte, de unde se va rostogoli și iar s-o urce, în același ritm, la nesfîrșit. Sisif, de fapt, prin actul lui, conștient dintr-un anume punct, dobîndește măreția. „Lupta însă-și către înălțimi e de ajuns spre a umple un suflet omenesc. Trebuie să ni-l închipuim pe Sisif fericit”. E necesară precizarea că revolta camusiană e interioară, e numai o prezență, o atitudine, fără traducere în concretul gesturilor, o revoltă fără speranță și care, mai tîrziu, în *Omul revoltat* și *Căderea* se va amplifica, mai ales prin aceea problemă pur existențialistă a libertății umane. *Mitul lui Sisif* e un tratat de morală în care pesimismul e nota dominantă dar care este totodată o exaltare a conștiinței lucide a omului.

Stelian ȚURLEA

CATALOGUL COLECTIV (I)

Printre problemele ce caracterizează efortul intelectual din zilele noastre spre descoperirea și promovarea „noului” ca factor activ al progresului uman, realizarea unor mijloace moderne de informare științifică se impune cu acuitate în toate domeniile de activitate, preocupând deopotrivă cercetarea individuală și conducerea de stat.

La crearea unor sisteme eficiente de informare pe plan național și internațional, colaborază — elaborând instrumente și tehnici diverse de înmagazinare, regăsire și difuzare a informațiilor — organisme și instituții cu profil diferit, în ansamblul cărora bibliotecilor le revine un rol însemnat.

În cele ce urmează ne propunem să examinăm instrumentele de informare bibliografică centralizată, cu o arie largă de cuprindere, întocmite de bibliotecii cu scopul de a înlesni și a urgenta accesul cercetătorilor la carte; este vorba de *catalogoale colective de cărți și periodice*, cunoscute și sub denumirea de *catalogoale centrale*, care cumulează o evidență pe cât posibil completă a patrimoniului principal de publicații existent în bibliotecile de pe un teritoriu determinat sau cu un profil special. Cu ajutorul cataloagelor colective se simplifică și se ușurează efortul de căutare a literaturii de specialitate în diferite locuri probabile, economisindu-se astfel timpul de muncă specializată ce s-ar pierde cu investigații de această natură.

Generalizarea practicii de întocmire a cataloagelor colective, de către majoritatea bibliotecilor naționale, de numeroase biblioteci universitare și de un număr mereu sporit de biblioteci publice și speciale, a evoluat în raport direct cu creșterea nevoii de informare pe plan mondial, cu intensificarea relațiilor de colaborare științifică și tehnică între instituții și state ce-și coordonează lucrările pentru a acționa în comun, cu înmulțirea și diversificarea mijloacelor mecanizate și automatizate utilizate în cercetare. În lumina acestor considerente se explică de ce dezvoltarea pe scară largă a cataloagelor colective, în Europa și în America, a avut loc în special după cel de-al doilea război mondial, o dată cu marile prefaceri contemporane.

Istoric

Istoricul cataloagelor colective nu este prea bogat în date sau în exemple pînă la perioada dintre cele două războaie mondiale. Preocupări izolate pentru constituirea unor cataloage colective au existat încă din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, cînd în Anglia este semnalată inventarierea în comun a fondurilor din 183 de biblioteci mănăstirești. Noțiunea modernă de catalog colectiv s-a concretizat însă numai în secolul al XIX-lea, cînd organizarea unor astfel de instrumente bibliografice a devenit o problemă de interes practic, dar și de prestigiu, a marilor biblioteci.

De unul din primele proiecte de întocmire a unui catalog colectiv este legat numele lui Goethe, care, împreună cu bibliograful J. S. Ersch, a lucrat la planul — amănunțit elaborat și cu motivări valabile și astăzi — al unui catalog central care să unifice cataloagele alfabetice ale Bibliotecii ducale din Weimar și ale Bibliotecii universitare din Jena.

Primul catalog colectiv de mari proporții, realizat efectiv, este cunoscutul *Gesamtkatalog der preussischen Bibliotheken*, inserînd colecțiile Bibliotecii de stat și a zece biblioteci universitare din Prusia, la care s-au adăugat mai tîrziu și fondurile unor biblioteci germane. Întocmirea acestei vaste lucrări s-a efectuat între anii 1895 și 1930, pe baza normelor stabilite de Fritz Milkau; începînd din 1931 s-a procedat la publicarea, în ordine alfabetică, a materialului cumulat. Pînă în 1939 au văzut lumina tiparului 14 volume, restul manuscriselor fiind distruse în timpul celui de-al doilea război mondial.

Tot în Germania, la biblioteca din Frankfurt am Main, a fost inițiat, începînd din 1891, un alt mare catalog colectiv — *Sammelkatalog* — întocmit de prof. Ch. W. Berghöffer.

După primul război mondial, activitatea de organizare a cataloagelor colective se extinde, realizîndu-se lucrări însemnate ce se continuă și astăzi și care au exercitat o puternică influență în această direcție în Europa. Trebuie citate în primul rînd cataloagele colective devenite „clasice”, după cum

consideră L. Brummel, din Țările de Jos (1921), din Elveția (1929) și din Anglia (1931), care au constituit — prin structura și funcțiile lor, ca și prin metodele de lucru adoptate — o experiență de mare însemnătate pentru dezvoltarea ulterioară, teoretică și practică, a problemei cataloagelor colective.

Începând din primii ani de după cel de-al doilea război mondial, se poate vorbi de o adevărată eflorescență a cataloagelor colective; ne rezervăm dreptul de a reveni, într-un alt capitol, asupra activității științifice complexe ce este desfășurată în prezent de către principalele centre de catalog colectiv din lume.

Definiție

Analizând definițiile ce au fost date cataloagelor colective de-a lungul timpului, Silvere Willemin constată acordul unanim al specialiștilor asupra a ceea ce ele reprezintă în fapt — inventare, registre sau repertorii comune mai multor biblioteci —, ca și asupra conținutului lor — totalitatea sau numai o parte a fondurilor bibliotecilor participante. Definițiile însă se referă, în majoritatea lor, și la ordinea de clasare a înregistrărilor. Aici părerea diferă, noțiunea însăși de clasare fiind privită în mod deosebit: în afară de aceasta, unii teoreticieni exclud, iar alții admit, mai multe feluri de clasare în cadrul aceluiași catalog colectiv sau pentru fiecare în parte. Sint etiați, ca exemplu, H. Roloff, al cărui *Kataloginstrument* înglobează mai multe moduri de clasare a descrierilor, în timp ce K. Larsen vede posibilă o singură ordine de clasare pentru fiecare catalog; W. Bauhuis, care acceptă numai clăsarea alfabetică, pe când L. N. Malcles consideră că, pornind de la stadiul inițial al așezării alfabetică, „secțiile” din care este alcătuit un catalog colectiv pot adopta oricare altă ordine de clasare, ca, de pildă, cea cronologică. În consecință, S. Willemin propune o definiție mai largă, în care să se încadreze formele multiple sub care se prezintă cataloagele colective: catalogul colectiv este un inventar comun mai multor biblioteci, conținând totalitatea sau o parte a colecțiilor lor, înregistrate într-o singură sau în mai multe ordini de clasare. Pentru L. Brummel însă, definiția cea mai satisfăcătoare este cea formulată de K. Larsen, și anume: un catalog colectiv este acel catalog care înregistrează într-o singură și aceeași ordine de clasare totalitatea sau o parte a colecțiilor din două sau mai multe biblioteci.

Funcții

Funcția principală pe care o îndeplinește catalogul colectiv este — așa cum s-a arătat mai înainte — *localizarea publicațiilor* solicitate în cercetare, prin aceasta înțelegându-se identificarea bibliotecii sau a bibliotecilor în care ele se găsesc. De altfel, funcția —

și prin aceasta utilitatea principală a catalogului colectiv — de a constitui în primul rând un instrument de informare „reper” (finding list) a fost recunoscută de toți teoreticienii acestei probleme și subliniată în numeroase scrieri de specialitate, ca și în cadrul lucrărilor Consiliului FIAB, atât la Paris, în 1957, cât și la Viena, în 1958. „Catalogul colectiv este un instrument eminentic practic”, declară de comun acord L. Brummel și E. Egger, iar H. Roloff insistă asupra avantajului ce rezultă din utilizarea catalogului colectiv în felul următor: „căutarea descentralizată în bibliotecile răsărite este înlocuită printr-o informare centralizată”.

Furnizând informații cu privire la locul unde se găsește publicațiile, catalogul colectiv servește ca intermediar în *împrumutul interbibliotecar*, aceasta fiind cea de-a doua funcție de bază a sa. În adevăr, cei interesați să studieze o lucrare nu se pot mulțumi cu localizarea operii prin intermediul catalogului colectiv: ei trebuie să o și consulte. Dacă însă lucrarea necesară se găsește la o bibliotecă dintr-un alt oraș, ea poate fi solicitată și obținută prin împrumut interbibliotecar. În majoritatea situațiilor este vorba de împrumut interurban național. În ceea ce privește împrumutul internațional, al cărui regulament a fost adoptat în 1936 conform recomandărilor făcute de Marcel Godet, consultarea catalogului colectiv devine absolut necesară. Prin revizuirea, în 1954, a regulamentului de mai sus, s-a stabilit ca fiecare țară să-și creeze un centru de împrumut internațional; acest centru trebuie să fie legat de o mare bibliotecă și să aibă la dispoziție un catalog colectiv și un serviciu de informare. Centrul de împrumut internațional are sarcina de a transmite cererile provenind din străinătate bibliotecilor care posedă sau sînt susceptibile de a poseda lucrările cerute și în același timp să se asigure — prin confruntarea cu catalogul colectiv — că scrierile solicitate nu se găsesc în nici una din bibliotecile țării și numai după aceasta să lanseze cererile de împrumut în străinătate. Cînd însă nu a luat ființă un centru de împrumut internațional, se obișnuiește ca cererile să se adreseze celei biblioteci pe lângă care este afiliat catalogul colectiv cel mai reprezentativ al fondului național sau al unor colecții speciale de publicații. Situația reală în momentul de față este că s-au conturat aproape pretutindeni mai multe centre de împrumut internațional, pe rețele și categorii de biblioteci, sau în sprijinul documentării pe ramură. În concluzie, împrumutul interbibliotecar — național sau internațional — se efectuează în bune condiții numai pe baza catalogului colectiv, pentru posibilitățile de cunoaștere centralizată a fondurilor din mai multe biblioteci pe care acesta le creează, ca și pentru exactitatea și rapiditatea cu care se obțin informațiile.

O altă funcție importantă pe care o îndeplinește catalogul colectiv în interesul bibliotecilor participante este *coordonarea achizițiilor*. Pe măsura folosirii constante a catalogului colectiv în acest scop, rezultă o însemnată economie bănească — în special de valută —, care, spune L. Brummel, justifică cheltuielile de organizare și ținece la zi a acestui instrument de informare, cu atât mai prețios, cu cât este mai complet. Coordonarea achizițiilor pe plan național, regional sau local este extrem de utilă; numai astfel se pot evita achizițiile duble de publicații costisitoare (bibliofilie, cărți vechi sau de artă, cărți străine, colecții de periodice). Coordonarea achizițiilor pe plan național presupune însă existența unui catalog colectiv național (ținut la zi și cât mai cuprinzător, în jurul căruia să-și desfășoare activitatea un eventual centru național de coordonare a achizițiilor; dacă acest lucru nu este posibil, se poate face totuși o coordonare locală sau o coordonare pe rețele de biblioteci, așa cum se și procedează de fapt. Totdeauna este necesară însă consultarea catalogului colectiv.

În afară de economisirea mijloacelor financiare, coordonarea achizițiilor se face și pentru o justă-repartizare a publicațiilor pe categorii și profiluri de biblioteci. Cu aceasta trecem la o altă funcție a catalogului colectiv, și anume funcția de *evidență centralizată și de raționalizare a fondurilor* pe care acesta o îndeplinește. Cumulind fondurile mai multor biblioteci, catalogul colectiv este instrumentul cel mai cuprinzător de evidență bibliografică. El informează și permite o cunoaștere de ansamblu a resurselor de publicații, ca și a lipsurilor și golurilor, de pe un anumit teritoriu sau dintr-o anumită disciplină, ceea ce face posibilă — printr-o redistribuire a dubletelor, o regrupare și o completare reciprocă a colecțiilor prin schimb interbibliotecar — valorificarea judicioasă și maximă a întregului fond național.

Înscrind publicații din biblioteci cu profil diferit — și ne gândim în primul rând la includerea în catalogul colectiv a fondurilor din bibliotecile speciale, documentare, departamentale — catalogul colectiv poate răspunde unei game variate de întrebări și poate informa asupra unor lucrări unice, de mare interes pentru cercetarea științifică, aflate în colecțiile unor biblioteci restrânse și despre existența cărora nu am putea avea cunoștință altfel.

Catalogul colectiv îndeplinește și alte funcții bibliografice în afara celor despre care am vorbit: semnaleză scrieri ce nu pot fi identificate în bibliografiile existente; ajută la stabilirea bibliografiei naționale retrospective; permite aflarea unor date exacte necesare în catalogarea scrierilor — îndeplinind astfel oficiul unui serviciu de informare bibliografică; poate fi utilizat ca

instrument de colaborare bibliografică internațională. El ajută, de asemenea, la uniformizarea regulilor catalografice și la unificarea cataloagelor din diferite biblioteci.

Datorită catalogului colectiv pot fi reconstituite colecțiile pierdute ale unei biblioteci, funcție la care s-a făcut apel în numeroase cazuri, mai ales în urma distrugerilor pricinuite de cel de-al doilea război mondial.

S. Willemijn face o distincție între funcțiile bibliografice și funcțiile biblioteconomice ale catalogului colectiv, grupându-le separat. În raport cu scopul principal pentru care este întocmit — localizarea publicațiilor în sprijinul cercetării —, primează funcțiile bibliografice: catalogul colectiv tinde să devină nucleul unui centru de cercetări bibliografice necesare împrumutului interbibliotecar și unei informări bibliografice cu aspecte multiple.

În ceea ce privește funcțiile biblioteconomice, acestea înglobează coordonarea achizițiilor, unificarea cataloagelor, uniformizarea regulilor de descriere a publicațiilor, planificarea fondurilor prin transfer și schimb în vederea constituirii unor colecții mai omogene, în special pe plan local.

Pentru îndeplinirea cu bune rezultate a funcțiilor complexe ce-i revin, catalogul colectiv trebuie să fie cât mai cuprinzător, adică să oglindească fondurile cât mai multor biblioteci și să asigure pentru toate categoriile de cercetători o informare de bază în toate domeniile de cunoaștere; el trebuie ținut la zi, prin inserarea fără întârziere a tuturor semnalărilor ce-i parvin; trebuie să fie organizat științific, să se dezvolte sistematic și consecvent; să adopte normele internaționale de catalogare; să fie ușor accesibil și să informeze rapid; dacă este posibil, să fie tipărit; să fie popularizat și folosit curent în cercetare, în informare, în rezolvarea problemelor bibliografice, în munca de bibliotecă; să constituie un mijloc de colaborare între biblioteci.

Categorii

L. Brummel și L. N. Malclès deosebesc două categorii principale de cataloage colective: *generale și speciale*.

Cataloagele colective generale se grupează după un criteriu geografic, adică după teritoriul pe care se găsesc bibliotecile participante; din acest punct de vedere, ele pot fi locale, regionale, naționale, internaționale.

Cataloagele colective speciale se grupează după criteriul conținutului lor, adică după categoria de publicații inserate (cărți străine, periodice), sau după domeniile speciale de cercetare pe care le includ (fizică, etnografie etc.).

Ați cataloagele colective generale, cât și cele speciale pot fi exhaustive sau selective, după cum inserază în întregime sau numai parțial, selectat, fondurile bibliotecilor participante.

Catalogul colectiv local cumulează fie fondurile generale ale mai multor biblioteci dintr-un oraș, fie numai fondurile bibliotecilor ce deservesc o anumită disciplină în raza acelui oraș (de pildă, biblioteci medicale locale), fie ale unei rețele sau categorii de biblioteci din orașul respectiv (biblioteci universitare, biblioteci tehnice). Este tipul de catalog ce se întâlnește frecvent astăzi, fiind relativ ușor de realizat. În general este clasat alfabetic, dar ar putea fi lesne dublat și cu o clasare sistematică, mărindu-și eficiența. Se utilizează în special pentru coordonarea achizițiilor și pentru informații bibliografice.

*Catalogul colectiv regional**) asigură informarea pe plan regional; sprijină cercetarea legată de condițiile concrete, sociale și economice, ale regiunii. Inițial a fost considerat util numai pentru țările mari, în care un singur catalog colectiv național nu putea cuprinde totul și se cerea completat; pe de altă parte, regiunile aveau destulă autonomie, își creaseră biblioteci numeroase și importante, cu fonduri prețioase, ceea ce justifică necesitatea unui catalog colectiv propriu. Astăzi, rolul catalogului colectiv regional este de a pune în valoare publicații unice și tipărituri locale, tradițiile culturale și specificul regiunii respective. Prin catalogul colectiv regional se inserază în catalogul colectiv național publicații de o mare valoare documentară, ce altfel nu ar putea fi cunoscute și studiate.

Prin proporțiile lui — uneori impresionante —, ca și prin funcțiile ce-i revin, catalogul colectiv regional este mai aproape de catalogul național decât de cel local. Atunci când există cataloage colective regionale bine organizate, întocmirea catalogului național este mult ușurată; ea se realizează prin unificarea cataloagelor colective regionale și duce la configurarea unei imagini clare și complete a tot ce constituie patrimoniul cultural al țării. În felul acesta se întocmește în Franța, începând din 1952, catalogul colectiv al cărților străine, care cumulează fondurile inserate în 16 cataloage colective regionale.

Catalogul colectiv național este mijlocul de informare principal și cel mai complet al unei țări. El centralizează evidența publicațiilor din cele mai importante biblioteci, fără delimitări în timp sau de conținut. Catalogul colectiv național își îndeplinește funcțiile lui cu atât mai bine cu cât este mai cuprinzător — ca arie geografică, ca bogăție și varietate de colecții. Acolo unde funcționează sistemul depozitului legal, catalogul colectiv național își îndreaptă atenția asupra publicațiilor străine sau asupra operelor foarte vechi tipărite în țară. După cel de-al doilea război mondial, apreciindu-se unanim

funcțiile multiple și complexe pe care catalogul colectiv național le îndeplinește, s-a inițiat aproape în toate țările organizarea lui, iar după o lungă perioadă de cumulare și sistematizare a materialului, s-a trecut la tipărirea — în volume sau fascicule — a înregistrărilor inserate.

Un catalog colectiv internațional, cu caracter general, nu există; un astfel de proiect a fost pregătit, începând din 1908, în cadrul Institutului Internațional de Bibliografie de la Bruxelles, dar nu a putut prinde viață. S-a realizat totuși un catalog colectiv internațional limitat la o anumită categorie de publicații — și anume la incunabule. Este vorba de *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*, inițiat la Berlin în 1904, din care s-au tipărit primele opt volume între anii 1925 și 1940.

Ca încheiere la acest capitol, ținem să subliniem importanța crescândă ce se acordă cataloagelor colective regionale, atât în marile țări din Europa, cât și în America. Este o problemă care trebuie să ne preocupe în mod deosebit, deoarece în țara noastră nu există o tradiție și nici nu se constată vreo acțiune mobilizatoare în această direcție. Fixându-se în cataloagele colective regionale trecutul istoric și cultural al regiunilor, unicitatea lor, activitatea creatoare specifică fiecăreia — totul concretizat în producția de tipar pe care au generat-o sau au inspirat-o —, s-ar putea ajunge la o mai bună valorificare a acestor publicații pe viitor.

Cataloagele colective, generale sau speciale, se deosebesc între ele prin anumite limite pe care și le impun sau nu:

— *limitarea în timp*. Cele mai multe nu recunosc o limitare în timp; altele o practică pentru facilitarea și urgentarea lucrărilor — cum sînt, spre exemplu, cataloagele colective de perioadice care, în general, se limitează la producția curentă sau recentă, ori catalogul incunabulelor, care inserază tipăriturile apărute pînă în anul 1500.

— *limitarea ca gen de publicații*. Se exclude, printr-un consens unanim, acele publicații care comportă o catalogare specială: hărți, note muzicale, manuscrise, stampe. Unele cataloage colective exclude însă și alte genuri de publicații — ca de exemplu manualele școlare, literatura pentru copii, broșurile. Altele includ un singur gen de publicații: incunabule, teze medicale etc.;

— *limitarea ca funcție*. Există cataloage colective care dau numai informații; altele au rol activ în împrumutul interbibliotecar, altele în coordonarea achizițiilor.

Rămîne ca, în partea a doua a consultației noastre, să urmărim principiile și metodele de organizare a cataloagelor colective, activitatea pe care o desfășoară în prezent unele din principalele centre de catalog colectiv din lume, situația din țara noastră.

Ecaterina TENEA

*) Prin catalog colectiv regional, înțelegem catalogul care reflectă publicațiile aflate în bibliotecile unui județ, ale unei regiuni istorice, ale unui ținut, district etc.

**NICI UN RISC DE A PIERDE O APARIȚIE INTERESANTĂ
IN 1970 !**

ABONAMENTELE LA CĂRȚI

**VĂ ASIGURĂ REȚINEREA PE NUMELE DV.
A LUCRĂRILOR DE SPECIALITATE ȘI LARG INTERES
INCHEIATI CHIAZ AZI,
LA PRINCIPALELE LIBRĂRII DIN ORAȘUL DV.**

ABONAMENTE LA CĂRȚI

**CONSULTAȚI LISTA LUCRĂRILOR CU REGIM DE ABONA-
MENT ȘI SOLICITAȚI ORICE INFORMAȚII SUPLIMENTARE
LA LIBRĂRIILE PRINCIPALE**

ABONAMENTE LA CĂRȚI

Se încheie achitînd la început 25% din prețul lor

PRACTIC—COMOD—SIGUR

ABONAMENTE LA CĂRȚI

В И О М Е Р Е

<i>Программа библиотек — программа социалистического воспитания</i> (Каким образом принимают участие библиотеки в процессе многогранного формирования различных категорий читателей)	643	<i>Устав — необходимость для библиотек</i> (Обмен мнениями)	661
<i>Ирина ШКИОПУ: Некоторые вопросы включения в группу 80 десятичной классификации</i> (Из опыта одной библиотеки специализированной в области классификации лингвистических изданий)	656	<i>ЯКО Сиджизмунд: Первые начинания в области использования бумаги в нашей стране. Из истории бумаги в Румынии</i>	675
		<i>Георге МАКСИН: В библиотеках Югославии. Путевые заметки</i>	681
		<i>Мирча АНГЕЛЕСКУ: Георге Асахи. 100-летие со дня его смерти</i> (Известный румынский деятель культуры и патриот, писатель, педагог и журналист)	685

SOMMAIRE

SUMMARY

<i>Le programme des bibliothèques — le programme de l'éducation socialiste</i> (La manière dont les bibliothèques contribuent au processus de formation multiple de différentes catégories de lecteurs)	643	<i>The Libraries' Programme — the Programme of Socialist Education</i> (How do libraries contribute towards the comprehensive forming of the various categories of readers)	643
<i>Irina ŞCHIOPU: Quelques problèmes concernant l'indexage dans la subdivision CDU 80</i> (Questions soulevées dans une bibliothèque spécialisée par la classification des ouvrages de linguistique)	656	<i>Irina ŞCHIOPU: Some Problems concerning the Indexing in UDC Subdivision 80</i> (From the experience of a specialized library in the classification of linguistic publications)	656
<i>Le statut des bibliothécaires — une nécessité</i> (Echange d'opinions)	661	<i>The Librarian's Rule — a Necessity</i> (Exchange of opinions)	661
<i>JAKO Sigismund: Les débuts de l'utilisation du papier dans notre pays. Quelques problèmes de l'histoire du papier en Roumanie</i>	675	<i>JAKO Sigismund: From the History of Paper in Romania</i> (When it was first used in our country)	675
<i>Gheorghe MAXIN: En visitant les bibliothèques de Jugoslavie. Impressions de voyage</i>	681	<i>Gheorghe MAXIN: Visiting the Libraries of Jugoslavia. Travel notes</i>	681
<i>Mircea ANGHIELESCU: Gheorghe Asachi 100 ans depuis sa morte. (Remarquable savant et patriote roumain, écrivain, pédagogue, journaliste)</i>	685	<i>Mircea ANGHIELESCU: Gheorghe Asachi. 100 years since his death</i> (Outstanding Romania scholar, patriot, writer, educator and journalist)	685